Misc 1197 n. 5

I. N. D. N. I. C.

EXERCITATIO HISTORICO-THEOLOGICA DE ECCLESIA GRÆCANICA HODIERNA, L. ALLATIO POTISSIMUM, P. ARCUDIO, ET B. NIHUSIO OPPOSITA,

AB

ELIA VEIELIO,
nunc SS. TH. DOCT. atque PROFESS. Summique apud Ulmanos templi Eccleſiaſte.

ARGENTORATI,
Sumptibus & Typis JOSIÆ STÆDELII.
ANNO M DC LXVI.

33

PRÆSES
HUIUS EXERCITII
JOH. CONR. DANNHAWERUS, D.
Lectori Benevolo S.

G*Ræca Fides* bene quidem audivit olim inter græcos mutuo ſtudio, teſtimonio, talione ſe invicem fricantes, adagium inde ortum de *græcâ fide*, hoc eſt certâ, non fluxâ, non punicâ: ubi, ut *Eraſmus* interpretatur, *non verbis, neq; ſtipulationibus, ſed præſente pecunia res agitur. Sic enim Clæreta lena in Plauti Aſinariâ, diem, aquam, ſolem, lunam, noctem hæc argento non emo. Cætera, quæ volumus uti græcâ mercamur fide,* id eſt numeratâ pecuniâ. Bis *Auſonius Burdigalenſis* hâc phraſi exprimit, quod latini ſimili aliâ, repræſentatione mercari, aut ſoluere, in *ep. XII. Paulo* inſcripta, *tota ſupellex chartea eſt, nobiſcum invenies* καπυρώνια (non καπυρώλια) h.c. καὶ ὠνώνιον *ſi libet uti,*

non pœnâ ſed græcâ fide.

Iterum de ſuo *philone*

mercatur rem quoque foro venalium:
mutuatur ad græcam fidem.

At hæc ipſa phraſis prodit Græcanicam apiſtian, ſaltem, ut ſic dicam, activam, nemini confidentem, manus habentem oculatas, nil credituras, niſi quod vident. Unde ad locum Plautinum è *Turnebo* hæc annotavit *Taubmannus*: Græci *græcis favent, & bene de gente ſuâ & exiſtimant & prædicant: quod in palliatâ ſervatum à Planto eſt. nam Græcos ſi vituperaſſet, eorumq; fidem fluxam dixiſſet, à decoro receſſiſſet.* Latinos

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

nos ſi audimus, ac inter hos Romanum & civem, *S. Paulum*, & Conſulem *Ciceronem*, aliter cantabit fama. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται ait ille! ipſis quaſi pœnis puniores: hic verò in orat. pro *L. Flacco. At quos teſtes?* inquit. *Primum dicam* (id *quod eſt commune*) *græcos: non quo nationi huic ego unus maxime fidem derogem. nam ſi quis &c. Veruntamen hoc dico de toto genere græcorum: tribuo illis literas, do multarum artium diſciplinam, non adimo ſermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam: deniq; etiam, ſi qua ſibi alia ſumunt, non repugno: Teſtimoniorum religionem & fidem nunquã iſta natio coluit: totiusq; huius rei quæ ſit vis, quæ auctoritas, quod pondus, ignorant.* Accedit his nunc *Germanus* germanus, è SUEVORUM gente bellicoſiſſimâ, ac avitæ fidei hoc tenaciore, quô eſt à contagio Gallico ſincerior, *Vir Juvenis* ſc. in grege noſtro Academico *Egregius ac præcellens* Dn. M. ELIAS VEIEL ULMANUS, qui ſubleſtam ac apoſtaticam Græcorum, in religione Chriſtianâ (poſt extincta priſcæ Græciæ lumina Athanaſios, Chryſoſtomos, Theodoretos, Cyrillos, alios.) fidem exponere, ac expoſitam in ſolennem congreſſum producere, ſimulque ſuorum ſtudiorum in his noſtris Athenis, laudatiſſimè actorum, Patriæ Patroniſq; rationem reddere, Valeq; nobis dicere inſtituit. Digniſſimus viſus eſt, qui hoc proclogii commeatu ornatus à nobis honorificè dimittetur; ut qui pietate ac morum elegantiâ inculpatâ, eruditione rarâ (nam quid rarius, nigrâq; tulipâ ſimilius, quam conjunctio Reginæ Theologiæ intimis amplexibus adamatæ, cum ſuo gynecæo optimarum literarum ſibi caſtiſſimè conciliato?) omnium bonorum ſibi hactenus gratiam collegerit: in quo uberrimos ac ſaluberrimos fructus & prægustamus & patriæ ſuæ prægratulamur. Nunc ad agonem! corona ſequetur.

Σ. Θ.

QUantum Eccleſiæ Romanæ, ſuperiore ſæculo, per Lutherum noſtrum divinitus excitatum, vulnus inflictum fuerit, nemo eſt, qui ignoret ex noſtratibus, nec negant ii, qui ejusdem Eccleſiæ ſcita adhuc ſequuntur: huic igitur vulneri cicatricem partim obducere, partim corporis totius ſanitatem, nullis nævis dehoneſtati, nulla labe aſperſi, nulla ægritudine, jam inde à primitivis Apoſtolorum temporibus, afflicti, oſtentare, multis modis in illo cœtu eſt allaboratum. Hoc cum Pontifices viderent magnæ molis opus eſſe, quia non ex ſcriptura modo, ſed ex antiquitate placita humana convellebantur, (id quod eximie prorſus præſtitum ab incomparabili Chemnitio, & centuriatoribus Magdeburgenſibus) animos nunc huc, nunc illuc diviſerunt, ut cauſæ ruinam minanti aliqua fulcra ſupponerent, inveteratosque errores ementito ſcripturarum & vetuſtatis titulo palliarent: hoc obtinere non admodum difficile fuit apud eos, quibus longi temporis præſcriptio ſuperſtitiones commendare, earumque propugnatio ad ſummos Purpuratorum honores viam munire poterat. Prodierunt inde tot phalanges Defenſorum Eccleſiæ Romanæ; ex quibus tamen maximè eminuerunt Illuſtriſſimi Cardinales, (Baron & R.Bellarm. qui centuriatoribus, & Chemnitio præcipue, opponendi erant. Quantum uterque pro ſede Papali deſudarit, nemini non eſt notum. Et Cæſ. quidem Baron. à Ph. Nerio, canonizato poſtea, juvenis ad hoc munus quaſi initiatus fuit, annosque in conficiendo vaſto Annalium Eccleſ. opere 30. conſumſit, ut hoc modo Magdeburgenſes oppugnarentur, (quod ipſe Bar. teſtatur) & catholica ac antiqua doctrina aſſereretur; re autē vera, ut erroribus Pontificiis venerandum antiquitatis nomen prætexeretur, & quod palmarium eſt, Potentatus Pontificis R. ful-

85

Epiſt. dedic. & proleg. ad Exercitat. Baroman.

ciretur, quod prolixe & erudite oſtenſum ab Iſ. Caſaub. Sed nec hîc provida Præſulum Urbicorum curâ ſubſtitit, verum ad alia quoque, quibus priſtina throno Romano autoritas redderetur, progreſſa eſt. Perſuaſum erat omnibus, & recte quidem, plurimas in Oriente Eccleſias eſſe, quæ primatum & dogmata Papæ non agnoſcerent, illæ nim. quas Patriarchæ 4. regerent, quo ariete jactatus catholiciſmus & unitas impetebatur: ſed enim huic etiam malo remedium inveniendum erat. Idcirco

De Concord. Eccl. occid. & Or. in Admin. 7. Sacr. p. 377.

Gregorius XIII. *totum orbem vaſto animo agitans.*, quæ ſunt verba Arcudii, magnifica, egregiisque reditibus dotata collegia omnibus pæne nationibus, inprimis orientalibus, inſtituit, ut ita Romam allicerentur ex omnibus gentibus aliqui, quorum opera Pontifex vel in deprædicanda vel dilatanda Eccleſia ſua uteretur.

l. 3. ep. p. 278. ad Hier. Baumgartner.

v. Spond. in Greg. XIII. L. Aurel. Peruſ. ad A. 175. Cujus rei artificium ſuperiore ſæculo jam animadverterat Joach. Camerar. hæc ſcribens: *De libro illo Syriaco, labore communicationis nobiſcum, ſuperſedere potes: quid agatur à quibusdam non eſt obſcurum; nim. ut errores non tantum temporum, ſed hominum quoque & nationum conſenſione confirmentur.* Hinc nuper prodit libellus Abrahami Ecchellenſis Maronitæ Prof. in Gymn. Rom. de concordia Nationum Chriſtianarum, per Aſiam & Africam, cum Eccleſia Latina contra Proteſtant. cum notis ad catalog. libb. Chald. Hebedjeſu, quem in Germania nobis curavit officiendo officioſiſſimus Nihuſius, adjectis 2. ad Academicos Proteſt. programmatibus. Quæ ſunt autem illæ nationes Chriſtianæ in Aſia, Africa? *ſunt hæretici, Armeni, Neſtoriani, Melchitæ, Iacobitæ &c. ut habet titulus,* & aſſeritur in Epiſt. Abr. Ecchell. tam *inter ſeſe, quam cum Romana Eccleſia inveterata & incredibilia exercentes odia, inprimis de myſterio incarnationis verbi Divini, ut eſt ibid. §. 4. & S. Trinitatis, quod teſtatur* Gabriel

** l. 1. συμ-μίκτων Allat. p. 295.*

Sionita.* Hi igitur, etiamſi alias in graviſſimis articulis errent, & ab ipſis Romanis diſſideant, modo tamen in traditionibus §. 3. ab Ecchell. recenſitis cum Latino cœtu conſpirent, omnino triumphandum eſt. Sed parum fuiſſet, niſi etiam Mahummedani tanquam patroni cauſæ Pontificiæ advocarentur. (habet enim hoc Ecchell. in more, ut hos ſibi ſuffragantes adducat, quod à Rev. Dn. G. Fhelavio etiam obſervatum eſt.) Iidem Mahummedani

In annot. ad Chriſto. b. Angeli lib. de ſtat. & rit. Eccl. Græc. p. 184.

cum

eum Judæis producuntur ad firmanda pro defunctis ſuffragia; quamvis hæc argumentandi ratio Bellar. quoque & Allatio arriſerit, & quidem ut efficaciſſ. c. 44. de purg. ut inde aliquis ſuſpicari queat, fore aliquando ut ad teſtimonia patris mendacior: recurrant, niſi quidam id jamjam feciſſent. Cauſam inventi hujus ſtrategematis ex Camer. ſubindicavimus, quam nunc per parodiam ex ipſo Ecchell. repetimus: *Novatores cum ſuam cauſam cadere videant, à Græcis Latiniſque PP. & ſcriptoribus ad Orientales, Syros, Arabes, alioſq; provocant; inde ſibi quæritant: s præſidium, unde perniciem metuere debent.* poſt illa clariſſimos *viros, quos* §. 2. *LL orient. optime callere*; §. *autem* 3. *peregrinam eruditionem inani oſtentatione apud ſuos ementiri*, per ἀναλογίαν ait, ad certamen provocat, quam provocationem Nibuſ. lepida ſimul & thraſonica invitatione, ad exemplum Rabſacis 2. Reg. 18. 23. 24. progr. §. 7. ſs. ornat. Quam vero nō cohorreſcant ad iſtiuſmodi gloriationes, abunde jam docuiſſe celeberr. Hott. præf. in Lex. Har. & topogr. Eccl. Or. contra Ecchel. poſtquam hæc ſcripſiſſem, vidi. Sed quicquid ſit de Eccleſiis Orientalibus, quæ ſive Nobiſcum ſive cum Romanis faciant, parum intereſt: alio enim fundamento innititur noſtra fides: nunquam tamen conſenſum ab orientalib. Papæi extundent, ut demonſtrabitur à Cl. Hotting. in Hiſt. Eccl. Orient. & ſi extunderent, *eandem illi criſin merebuntur, quam Papai* (lubens repeto verba Dn. Præceptoris mei, *omnis, inquam, illa gens Eoa, olim è ſacris literis recte damnatis hæreſibus, Iudaici fermenti mixtura, infamata, lucem verbi obſcurat, legem non tenet, pacem non habet.* Quod autem nos præcipue intellectum volumus, id eſt, Papas in eo omnium maxime laborare, ut Eccleſiæ Græcæ non tam conſenſum quam ſubjectionem obtineant. Cujus rei conſequendæ gratia, nullis parcitum eſt impendiis; collegium Romæ pueris Græcis munificentiſſime erectum eſt & inſtructum, in quo religionem pontificiam doceantur: quo facile fit, ut flexiles puerorum ad ſuperſtitiones tanto ſplendore veſtitas animi vincantur: ex illo deinde collegio prodierunt plurimi eruditione clari viri, quorum aliquos recenſet Allat. qui in Græciam, & Ruſſiam, maximis prius honoribus & beneficiis Papę obſtricti, emittuntur, *ut harum regionum incolas vel ad Apoſtolicæ ſedis obſequium reducant, vel in officio retineant.*

In not. ad Cat. Hebedj. p. 59.

progr. Nib. §. 3.

In Theol. Symbol. p. 514.

Progr. 2. Nib. §. 7.

Allat Epiſt. ad Generoſ. Dn Bar. à Boineburg. de conſ. nſ̃u Gr. cū Lat. p. 1077.

tineant & conſervent, ut loquitur de ſuis apud Ruthenos vicennali-
In dedic. operis de Concord. Occid. & Orient. in Adm. 7. ſacr. P. C 3. 6. 1. bus laboribus Pet. Arcudius Corcyræus. Ex magno horum ho-
minum numero emicuerunt præcipue *Arcudius, & Matth. Caryo-
philus*; (cujus ſcripta nondum contigit videre; optarem autem, ut
copia eorum fieret, inprimis illius libri, quem contra catecheſin
Zachariæ Gergani, Lutherani Græci, Epiſcopi Artenſis, ſcripſit)
Græci, ambo, ſcriptis pro Eccleſia Latina, ipſius Allatii judicio, celeberrimi;
decennes alioquin in Latium allati; unde & imperitia interdum
à Goare & Allatio, rabies à Catumſyrito, Italo-Græco, prodigio-
ſiſſimo aliàs Innocentii X. adoratore, Arcudio impingitur. Sed
V. Hodom. Pap. ph. 2. p. 743. ſ. ex L. Banckio. vero horum diligentiam, & in ornanda R. Eccleſia curam ſu-
pergreſſus eſt, *Leo Allatius, vir alioqui doctiſſimus, & de multis Græcis
ſcriptoribus præclare meritus*, quam laudem ei admetitur Magnus
G. J. Voſſ. Hic igitur præ ceteris Græcos ſuos Pontifici R. ἐθελοα-
De Hiſt. Græc. p. 297. 492. 538. κυσίως ſubjicere voluit: quod præſertim aggreſſus eſt in opere de
Eccl. occidentalis atque orientalis perpetua conſenſione: *qui ti-
tulus vere peregrinus, inſolens, novus, paradoxus*, his enim verbis alias
Progr. 1. §. 5. uti amat Nihus. animi Allatiani διάθεσιν haud obſcure prodit.
Progr. 2. §. 2. Fando enim per aliquot ſæcula non eſt auditum, Græcos in capp.
religionis cum Romanis concinere, in eo cumprimis, quod pri-
matum & omnipotentiam Papalem, ab Hildebrando primum ad
id faſtigii evectam, attinet: huc enim ſcopus operis Allatiani
tendit: ſicut omnia Pontificior. ſcripta de Eccleſia. Res ex pri-
mo conſens. libro redditur manifeſta, in quo quibus non machi-
nis, artificiis, ſchematibus, conatibus, inventis, illud pontificale
palladium extruere & firmare annititur? Quis non miretur inge-
nioſe excogitatas & intortas rationes, quibus aſſerto ſuo fidem
facere conatur? Fraudem tamen prodit, dum inter alia manife-
ſte nimis contra veterum ſcriptorum auctoritatem & conſen-
ſum, poteſtatem conciliorum cogendorum, uni Papæ Romano
tranſcribit, Principesque ut extraneos ab iis audaciſſime reiicit;
cujus rei intolerabile ſpecimen exhibet in delineatione Concilii
Nicæni. Unum addo, ex quo mens Allatii perdiſci poteſt, quod
hactenus inaudito & temerario elogio Papam Liberium ornat,
P. C. p. 339. ſeq. dum ita philoſophatur: *Sedes aliæ errare poſſunt, & errant &c. ſola
Romana eſt, quæ nec ſibi unq. fucum fecit, nec aliis: &c. non obſcuriſ*

philo-

philoſophamur : namque in clariſſimis ſumus, dum Ariana peſtis univerſum orbem invaſerat, ceſſit Conſtantinopolitanus, Antiochenus, Alexandrinus, & Hieroſolymitanus : aliæ quoque in occidente metropoles, hæreſin amplexæ, homouſion inſectabantur. Sola Romana veritatis vindex cum paucis aliis, quæ ſedibus pulſis; quæ exilio mulctatis, inconcuſſa ſtabat, & oppugnabat hæreſim : Quid itaque adverſariorum phalanx comminiſcitur? Unum nobis adſciſcamus Liberium; & reliquorum machinæ cadent : unus ille præ omnibus eſt : nutante illo ſolo, nutabunt reliqui. Ille itaque ſolus adeatur. Quid audimus, Liberiusne talis fuit? & quid. ſolus, ſolus, indidem ingeminans hanc vocem, Papiſtis alias tam exoſam? obteſtor vos, qui eſtis ex Pontificiis cordati viri an unquam legiſtis, Athanaſium ceſſiſſe, Ario furente? hæreſin amplexum, homouſion inſectatum eſſe? non puto, dicetis; at Allat. dicit: quis enim tum fuit Epiſcopus Alexandrinus? Athanaſius. Si Liberio nutante, omnes reliqui nutarunt? ergo multo magis labente Liberio, reliqui etiam lapſi ſunt; E. turpiſſime labente Liberio, etiam Athanaſius lapſus eſt? injurius ſim in ſanctiſſimum virum, id ſi dixerim, ſed ita colligere jubet Allatius: adducit quid: verba Athanaſii & Baſilii de Liberio, ſed diſtingue tempora, & Allatium nihil dixiſſe deprehendes. Arbitratur autem All. *propoſitum fortunate ſibi ſucceſſiſſe*, ſeque auctoritatem Papæ, (hoc enim præcipue agitur, uti diximus, & ex §. 2. ad Gen. Dn. Boin. liquet) abunde conſtabiliviſſe : verum enim vero næ cæcum illum eſſe neceſſe eſt, qui non ex diligenti operis totius lectione penitus perſpiciat, conſenſionem illam puram putam diſſenſionem eſſe: ita profecto mihi videbatur, poſteaque gaviſus ſum, cum doctos Viros idem jam ſenſiſſe intellexiſſem, fruſtra ringente Allatio in cit. ad Boin. ep. § 8. & 42. ubi id quoque §. 43. nequicquam à ſe amoliri conatur; *ſc. affectibus ſe non indulgere*, quod tamen ipſum aliis duntaxat verbis περιφράζων fatetur: *captivare ſe intellectum in obſequium fidei* (Romanæ) *Eccleſiæque nutibus indulgere.* Ego vero auſim pæne aſſeverare; acutiores Pontificios, quicquid dicant Cornæus, Erbermannus, Mulmannus, mecum ſentire, Allatium ſc. nihil aliud egiſſe, quam ut utriusque eccleſiæ perpetua diſſidia illuſtrius ob oculos poneret, nec fortaſſis contrarium perſuadebit Dn. Boineburgio, Viro non tam dignatione, quam

D. Conring. D. Crocius, alij.

conf. ejusd. Verba P. C. l. §. 21.

eruditione Illuſtri. Aſt in his diutius immorari non convenit; cum id in præſentia nobis propoſitum ſit, ſtatum Eccleſiæ Græcanicæ hodiernum aliquatenus delineare, idque ex ſcriptis in hoc argumento præſtantiſſimis, inter quæ utramque paginam faciunt Amœbea Theolog. Tubingenſium & Jerem. Patriarchæ; opera compluſcula Allatii; Concordia Arcudii; Rituale ſ. Euchologium Græcorum, qui liber quantæ ſit auctoritatis omnibus conſtat, & amplius docetur ab All. & Jac. Goare, Pariſino ordinis Præd. & in orientem Miſſo Apoſtolico, in præf. ad Euchol. quod ipſe dedit ad votum Arcudii. Neque tamen falſas Græcorum opiniones ad examen revocare, vel omnia, quæ hîc à Pontificiis objiciuntur, excutere, animus eſt: id enim alius laboris erit: diſſertationem namque nudam damus, & quaſi excerpta quædam ex iis, quæ uberius congeſta ſunt: quin nec ſemper integras paginas adverſariorum, vel omnia verba, in diſceptationibus noſtris apponimus, quod nemo bonus & æquus vitio vertet, cum id non fiat per fraudem aliquam, ſed ob brevitatis ſtudium, quæ hac vice cuſtodienda erat. Quod antequam exordirer, *videbatur mihi reſpondendum eſſe his,* (loquor ex Auguſtino) *qui hæc reprehenſuri ſunt, aut reprehenſuri eſſent, ſi eos non ante placaremus. Quodſi nonnulli etiam poſt iſta reprehenderint, ſaltem alios non movebunt, quos movere poſſent, niſi præmunitos, præparatosque invenirent.* Ipſum vero negotium aggreſſus ſum fretus favore ſanctiſſimi Numinis: animatus auctoritate & impulſu Optimi Præceptoris, venerandi Præſidis mei, cujus deſignationem ex Chriſteid. Act. III. phæn. 1. adhuc ἀνέκδοτα, ſed cui propitias obſtetricantium typographorum manus precamur, expreſſi, formam autem ſequentia capita repræſentant.

Epiſt. ad Boen. §. 6.

l. 2. conc. c. 18. f.

Prolog. l. 1. de doctr. Chriſt.

Omnes qui de Chriſti nomine dicuntur, profitentur in ſymbolo, quod vocant Apoſtolico, eſſe Eccleſiam Chriſti aliquam, eamque Unam, catholicam &c. Hæc prædicata ſuæ congregationi exacte convenire ajunt Pontificii, nos contra, falſo eam ipſam hæc ſibi arrogare pertendimus, multisque id & confectariis argumentis à noſtratibus Theologis probatum eſt, & hodienum propugnatur. Unitatem vero Eccleſiæ Romanæ ideo negamus, quia ipſa primum eſt indiviſa ab aliis cœ-

tibus

cœtibus, cum quibus in ſyncretiſmum coaluit, adoptato Judaiſmo, Ethniciſmo, Hæreticiſmo, uti demonſtratum in Hodom. P. 2. p. 406. ſ.
Pap. nævus olim fuit admiſſio heterogeneæ mixturæ, ſed poſtquam illa invaluit, & religionis faciem induit, unitatem luxavit. Deinde diviſa in ſe, idque I. per manifeſtas contradictiones ſententiarum Pontificalium in Jure Canonico expreſſarum. II per divortia ſententiarum ſcholaſticarum, quæ non omnes de tribus capellis conceptæ ſunt, ſed de maximis fidei momentis. Per III. ſchiſmata inteſtina, inter ipſos Pontifices exorta, quorum 30. recenſet Onuphr. Panvin. ac inter ea vigeſimum nonum per annos 50. continuatum. IV. Per ſchiſma Græcanicum, in quo explicando nonnihil commorabimur. Notare hîc licet 1. ſchiſma ipſum. 2. ejusdem originem. 3. roborationem & incrementa. 4. mutuam excommunicationem & deſertionem. 5. conciliationis tentationem. 6. ejusdem repulſam & inconſtantiam. 7. Nemeſin divinam. 8. Prætenſam indiviſionem.

I. Schiſma ipſum conſtat diverſitate rituum ac dogmatum ab Eccleſia Romana circa fidem, non de fide, cui tamen diverſitati quædam non raro fidem ipſam prope attingentia, ſunt innexa. Ad ritus pertinet maxima circa adminiſtrationem 7. Sacram. diſcrepantia, quæ ex opere Arcudiano elucet, ut Arcudius aliud egiſſe videatur, cum libro ſuo titulum concordiæ præfixit: ait quidem *Eccleſias antiquiſſimas Orientis & occidentis convenire in iis quæ ad eſſentiam ſacramentorum pertinent; in multis aliis cerimoniis differre, quarum diverſitate varie ac mirifice ornentur.* l. 6. c. 1. Si mirifice varietate iſta cerimoniarum ornantur, cur Arcud. eam ipſam ob cauſam adverſus Simeon. Theſſal. Gabriel. Philadelph. aliosq; tam vehementer inſurgit? neq; tamen diſſenſum tantum in cerimoniis conceſſerit quisquam qui Arcudium pervolverit, ſed in ſingulis fere capp. inſignes circa ſubſtantiam pugnas ad oculum demonſtrabit.

II. Trinæ immerſionis in baptiſmo mandatum, damnata immerſione una. Ita enim Jeremias Patriarcha Conſtant. R. I. ad Tubing. p. 63. *Nos trinis immerſionibus baptizamus: Latini vero una tantum, quod non recte fit, oportet enim tres perſonas in una Deitate prædicari.* R. II. p. 238. idem obiicit Latinis Michael Cerular. apud All. ſimulque ſalis uſum in P. C. 3. 12. baptiſ-

baptiſmq improbans. Primicerius autem in Hiſt. Concil. Flor. Sylv. Saurop. eo devenit, ut Latinos ἀβαπτίστους eſſe contenderit. Inde factum, ut Græci aliquando Latinos à Papa deſciſcentes rebaptizarint, quo more nunc abolito, eos tamen ad Græcam Eccleſiam venientes, oleo inungunt.

Sect. 9. c. 9.

Arcud. p. 17. 98. 103. All. P.C. 3. 16 7. 8. Goar. Rit. p. 333.

III. Chriſmatis immediata cum baptiſmo conjunctio. Jerem. l. c. p. 63. *Mox quoque qui baptizatus eſt, ſacro unguento ungendus eſt.* it. p. 78. 238. ſs. *Vt adeo* (ſecundum All. P.C. 3. 16. 3.) *nullus ſit, qui ſacramento baptiſmi accepto, domum abſque ſacramento confirmationis redeat.* Arcudius igitur l. 14. caput ſtomachabundus ita orditur: *Modo in gratiam Latinorum, atque adeo ipſiusmet veritatis, quorundam recentiorum Græcorum circa hanc adminiſtrationem, falſa & hæretica mihi ſupereſt refellenda opinio.*

IV. Panis enzymi neceſſitas. Jerem. p. 86. *Panis ſit fermentatus, non autem infermentatus. Dominus enim dixit, accipite, comedite; non dixit, hoc eſt azymum, aut typus corporis.* &c. p. 241. *offerimus non in azymis, ſed fermentato: quia hoc revera panis eſt.* Marc. Epheſ. vocat *emortuum abſque fermento ſacrificium.* ib. ajunt, maximam in hac controverſia inter Latinos & Græcos eſſe differentiam. add. Manuel Caleca, Allatius, qui in diſſ. de libb. Eccleſ. Græc. p. 219. hunc vocat *ſeptimum in Triodio errorem*, cujus libri poſtea auctoritatem, cum aliter reſpondere idonee nequit, elevare ſtudet. Præcipuum robur opinionis ſuæ ponunt Græci in die, quo Chriſtus agnum paſchalem comederit, à Judæorum celebratione diverſo, de quo tamen quid ſentiendum v. Voſſ. Arcud. vero 3. 3. ſs. refutationibus ſuis excipit Jeremiam, tanquam PP. in ſuam ſententiam invitos trahentem. Non debebant autem Pontificii Tranſſubſtantiatores, miracula aliàs in converſione ſua ex miraculis conſerta texentes, tam auſteri eſſe adverſus Græcos, qui doctrina ſua de enzymis novi miraculi in tranſſubſtantiatione copiam faciunt, cujus rei gratia adſcribo hæc verba Simplicii Verini: *Qui cum Græcis diſputant pro azymo contra fermentatum, dicant nobis, utrum fermentationem inter accidentia panis numerent, an inter ſubſtantias, aut eſſentiales qualitates? ſi accidens eſt, quid opus contendere de accidentibus, quæ nihil ad rem faciunt? ſi eſſentialis eſt qualitas in pane & ſubſtantiva, an etiam putant eam aboleri cum cæteris apud eos qui in fermentato ſacramenta*

Ap. Sylv. Sgurop. Hiſt. Concil. Flor. Sect. 5. c. 2. & 8.

l. 4. contra error. Græc. p. 350.

P. C. 2. 11. 6. et. 3. 14. 1.

Epiſt. ad Dn. Boin. §. 19. 20. Theſ. theol. & hiſt. d. 19. §. 3 ſq.

h. e. Cl. Salmaſii l. de transſubſt. ad I. Paciū contra H. Grot. p. 527.

menta conficiunt? palam eſt ita credere. E. operoſior converſi o apud iſtos. & miraculoſior, quia etiam fermentatio debet abſcedere, quam apud illos, qui in azymo conſecrant. &c.

V. Suffocati abſtinentia Judaizans præcepta, quam Græcis obiicit è ſuis quos producit auctoribus L. Allat. agnoſcit Jerem. *Nec quod ſuffocatum eſt, apud nos in cibum adhibetur, in hodiernum uſque diem: ſed averſamur.* Connexa huic dogmati eſt & altera ſuperſtitio Judaica de diſcrimine rerum mundarum & immundarum, *quarum* (aſſerente All.) *etiam vel contactu commaculari creduntur, non homines tantum, ſed & reliqua inanimata. Obſervavi inter eos quosdam, confectos inedia, & morti devotos, renuentes limacum coctarum, ne repentia vel peiora commemorem, eſu vires reficere; ut non vereantur palam fateri, velle ſe potius mori, quam illorum commeſtione fœdari. Hinc tot apud eos preces, & ſpiſſæ rerum ab immundorum iſtorum contactu excantationes.* pergit idem §.6. ſs. *Et ne ſingula aggeram, integrum puerperæ mulieris officium * &c.* annon mere Iudaica ſunt. Jacob. Goar. p. 672. obtendit: *Non Moſaicæ, ſed Eccleſiaſticæ legis ſtudio, ab immundis deguſtandis ſibi cavent orientales: proindeque à Iudaico ritu obſervando, longe alienos ſe præſtant: quicquid in adverſum ganniat Catamſpiritus, & quaſi ſententia de tribunali lata deblaterat.* atqui juxta Goarem Arcudius, & Allat. l. c. etiam gannire & deblaterare dicendi forent?

P. C. 3. 14. 4. it. 3. 12. 4. it. 3. 13. 11. R. 1 p. 139.

P. C. 3. 14. 5.

** quod legitur in Euchol. Goar. p. 316 324 it. orat. in puerum, vel vas vini, olei, &c. contaminatū: p. 597. ſſ.*

l. 3. Concord. c. 6.

VI. Grana aquæ calidæ in ſacro calice jam conſecrato, de quo v. Gretſ. L. Allat. notans, in Eccleſia Græca, bis aquam calici immiſceri, frigidam, ante conſecrationem, calidam, poſt conſecrationem. conſentit Arcud. Euchológ. p. 82. dicitur autem aqua calida ſymbolum Spiritus S. conſulenda ib. annot. Goaris, ſub cujus finem p. 149. hæc habet: *cæterum cum hæreticos vocet Balſamon eos qui hujusmodi aquæ calidæ mixtionem in calice reſpuunt, tanquam ab eius ſignificato diſſonantes: videat, ne mentiatur ſibi inique, qui fidem non in Chriſti verbis, ſed in ſignis & figuris nimis ſuperſtitioſe aſtruit.* quæ criſis imprudenter forſan excidit Goari, jugulat enim Pontificios mixtionem aquæ ſub fulmine anathematis urgentes, quibus ego pari modo reſpondeo: cæterum cum anathemate percutiant Tridentini eos, qui aquæ mixtionem in calice reſpuunt, tanquam ab ejus ſignificato diſſonantes: videant ne mentiantur

P. 1. defenſ. Bell. p. 252. P. C. 3. 18. 4. l. 3. Cōc c. 39.

Reſp. 18. in Iuris oriēt. l. 3.

ſibi

ſibi inique, qui fidem non in Chriſti verbis, ſed in ſignis & figuris, nimis ſuperſtitioſe aſtruunt. Eadem mens eſt Chemnitii in erudita ſuper hac re obſervatione. miniſterium autem illud apud Græcos peragunt quidem *χερμοῦται*, à lineis albis ſ. camiſiis ita dicti, de quib. Goar. l. c. & p. 241. 246. Gretſ. ad Codin 1. 14. 2.

P. 2. Exam. Cõcil. Trid. p 307. edit. in 8.

VII. Jeiunii præcipue quadrageſimalis non ſine Latinorum reprehenſione rigidior celebratio. Man. Caleca. *Plurimi it.* (Græcor.) *ſunt, qui occidentales, quod non, ut ipſi jeiunant, inſimulant. hoc autem Phariſæorum criminibus ſimillimum eſt.* it. *Latinos, conſuetudinibus ſuis, quas ab initio acceperunt, utentes, hæreticos notant. Volunt enim, ſi fas ſit, omnes totius orbis gentes, ſub unam inducere conſuetudinem:* ubi Petr. Stevart. in marg. notat: *Græcorum arrogans conatus.* quid vetat pro Græcis ſubſtituere Romanos, legi poſſunt etiam ſequentia verba Calecæ, quæ cauſam noſtram de jeiunio egregie contra Pontificios defendunt, idemq; poſtea facit incautus Stevart. conf. Dallæus. Allat. *poſt hanc* (ait) *dominicam* [Tyrophag: ab eſu caſei nomen eſt] *die lunæ Græci jeiunium quadrageſimæ auſpicantur, aliter ac Latini, qui Mercurij die incipiunt. Ieiunant autem 5. diebus hebdomadis, ut excipiatur dies ſabbati & Domini.* Quos non habent *νησίμους*, ſequentes in eo ritum vetuſtiſſimæ orientalis præſertim Eccleſiæ. De aliis Græcorum jeiuniis vid. id. All. Chriſt. Angel. J. Goar. Et ſi placet aliquid cognoſcere de ridiculo Armenorum jeiunio, quod Artziburium vocant, adi eund. All. & Chr. Angelum.

l. 4. p. 337.
Obſerv. ad Cal. p. 460.
l. 4. de Iejun c 2. 3. 4.
De Hebd. & Domin. Gr. § 2.
P. C. 3. 8. 10. it. c. 9. 3 De Statu & rit. Eccl Gr. c. 4. ſ. c 15 ſ. c. 34. ſ. & Fhelav. ib. ad Euchol. p. 207. de Heb, & Dom. Gr §. 8. de St. c. 17.

Ad dogmata refero Animarum *παννυχισμὸν* ſeu pervigilationem, quam (ex mente Voſſii) nunc *ψυχοπαννυχίαν* nove vocant. Cuius aſſertores catalogo hæreticorum alioqui accenſuit Bellarm. (quamvis Johannem XXII. Papam auctores non contemnendi hujus erroris inſimulent) & Gretſer. ubi ex M. Epheſio iſtam opinionem repetit: *nos nec ſanctos dicimus paratum ſibi regnum obtinuiſſe, nec peccatores jam eſſe in Gehennam detruſos, ſed utroſque eſſe in expectatione ſortis quæ illos manet: idque pertinere ad futurum tempus poſt reſurrectionem ad judicium. Fanaticam hanc veſaniam, & damnatum in Flor. & Trid. Concil. errorem* aſſignavit Græcis ſuis M. Caleca, L. Allat. & copioſius in ep. ad Boin. à §. 26. ad 41. ubi magno conatu diſſenſionem in hoc argumento Græcorum à

theſ. theol. et hiſt. p. 79.
l. 1. de Beatit. c. 1.
in tractat. de cœlo Græco-ſchiſm. p. 160.
l. 4. p. 354.
diſſ. de ll. Eccl. Gr p. 315.

Latinis amoliri conatur, ſed quo ſucceſſu, alibi, ſi opus erit, oſtendemus.

II. Temerariam definitionem adventus Dominici ad Judicium poſt 7. annorum millia futuri. Quem 4. ſynaxarii errorem reprehendit All. Ipſum autem tempus, juxta computum Græcorum eccleſiaſticum jam elapſum eſſe id. oſtendit ib. & in diſſ. de hebd. Gr. § 29. Rationem Græci quærunt in figura feſti Pentecoſtes, quod poſt 7. hebdomades feſto paſchatis ſuccedit. *De libb. Eccl. p. 141.*

III. Rigidam nimis cenſuram polygamiæ ut ita dicam ſucceſſivæ, de qua extat ſeverum valde Theodori Studitæ *P.C. 3. 13. 3.* decretum apud All. Hodie quidem rigorem illum non tam ſtricte obſervant, in Eccleſia præſertim Conſtantinopolitana, ut adeo coronationem, h. e. benedictionem ſacerdotalem digamis non denegent. de qua συγχωρήσει Nicetas Metropolita Allatio citatus *De Hebd.* agit. Quamvis autem hodie Græci nuptias ſecundas non damnent, quod contra quoſdam Pontif. defendit All. & prolixe Arcud non tamen nullam his nuptiis labem aſpergunt, *quod benedictione ſacerdotali alicubi eas privant, & pœna aliqua bigamos mulctant, atque ex indulgentia ſaltem aliqua incontinentibus iterum nubere permittunt.* *Gr. § 35.* *P.C. 3. 8. 8.* *concord. 7. 27.* Nicephori confeſſoris, iſta ſunt: *Bigamus non coronatur: ſed & præterea prohibetur illibatis myſteriis communicare, annis duobus, trigamus vero quinque.* *In Euchol. p. 401.* ad quem locum doctiſſimus Goar hoc notat: *ſecundas nuptias Eccleſia Græca nuſquam peccati condemnat, incontinentia tamen labem eis aperte exprobrat ſequenti officio pluribus in locis; immo cenſuris corripit: abſque ſacrorum namque participatione vult illas celebrari.* Et parum abeſt, quin digami cum Rahab meretrice & nobili illa peccatrice comparentur in precat. ib. p. 404. Mich. Glycas, quem affert Allatius, moroſius in tertias nuptias invehitur, *P.C. 3. 18. 8.* eaſque vocat ἀθέτομον γάμον. ib. approbat dictum Gregorii de quartis nuptiis, quod ſc. ſint vita ſuilla. plura de trigamia & tetragamia diſputat Arcud. *Conc. l. 7. c. 28. & 29.*

IV. Porrectionem S. Euchariſtiæ Infantibus, ſtatim etiam à baptiſmate. Arcud. p. 42. Jerem. p. 85. inquit: *Nono dicitur, baptizandos eſſe infantes: poſterius impertimur eis, ut dictum eſt, divinam communionem. Nam ut D. Baſil. ait, qui regeneratus eſt, ſpiritua-*

rituali quoque nutrimento indiget. Pueris atque infantibus ſub unica ſpecie vini Euchariſtiæ ſacramentum concedunt, ait Allat. Barthold autem Nihuſ. addit: *Nec video, cur morem hunc reprehendere poßint Lutherani, cum ipſorum concionatores reſiduum eius vini, quod deſtinatum erat communioni, evacuare conſueverint, quod me vidiſſe ſæpius prodidi Art. N. P. 1. n. 43. & viderunt alii. Quod igitur concionatoribus licet, cur non etiam infantibus? Dicetne Calixtus, infantes non poſſe probare ſeipſos? atqui ad infantes illud non pertinet, cum à peccatis poſt baptiſmum puri ſint. An vero probant ſe concionatores Lutherani ſemper, priusquam ſic bibant. Non magis quam domi, bibituri in prandio.* Stomachaberis haud dubie lector, quisquis es, benigne, vel ad nudam ineptiſſimarum objectiuncularum recitationem; quibus in re clara de communione nimirum ſub utraque pulverem ob oculos ſpargere vult Nihuſius. Sed ita eſt, dicet ita Calixtus, neceſſitatem probationis urgebit, quid tu contra. *Quicquid ſit, ait, communio infantum illa non eſt contra Apoſtoli hoc, probet ſe homo: à DEO certe nec præcepta eſt eis, neq; prohibita; ſed relicta in manu Eccleſiæ; tantoq; minus videri debet abſona, quod, ut infra docebo teſtimoniis, nec illicitum fuerit olim, neque ſit inauditum, atramento miſceri ſolum* (fortaſſe ſolitum) *Chriſti ſanguinem ab Eccleſiæ præpoſitis, & inde ſubſcribi anathemati contra hæreticos pernicioſiſſimos, idque in maledictionem eorum.* quis non admiretur inſigne probandi artificium novi artificis? en tibi verba, logos, nugas, petitiones principii. O Nihuſi, ὐκ ἀποδεξόμεθα ἐὰν ὕθλους τοιύτους λέγῃς. Teſtor Deum, me al. toto animo abhorrere, ab iſto more, conviciis adverſarios proſcindendi, in quo tamen diſputandi genere Nihuſius hodie facile Princeps fuit, at non queo me prorſus continere, quin Nihuſium ob malitioſiſſimam virulentiam verbis Terentianis his characteribus deſcribam: *In alios quidvis harum rerum convenit, quæ ſunt dicta in ſtultum; caudex, ſtipes, aſinus, plumbeus: in illum nihil poteſt: nam exſuperat eius ſtultitia hæc omnia.* id vero adhuc peius eſt, quod centumgemina conviciandi & calumniandi vexatur inſania. Hunc morem reprehendere non poſſunt Lutherani: quomodo E. poſſunt Pontificii? quare non poſſunt? quia Nih. vidit concionatores Luth. vinum reſiduum ebibere? E. etiam infantes debent ebibere? cur non etiam furioſi? inprimis cum probatio ſui non ſit præce-

B. C. 3. 9. 6.

Annot. 1. ad diſſ. All. de miſſa præſanctif. §. 5.

Heaut. A 5. Sc. 1.

præcepta ab Apoſtolo, ſi Nihuſio credimus. quin imo ſi eidem credemus, nihil in tota Chriſtiana religione amplius erit præceptum, ſed omnia erunt indifferentia, ab unica Eccleſiæ, h. e. humana determinatione pendentia: Sed eo deveniendum erat blaſphemo homini, qui ut ſacræ ſcripturæ autoritatem extenuaret, ſcripſit conditam eſſe illam à facinoroſis hominibus. Sed forſan Nih. non tantum eſt falli neſcius, ſed & omniſcius, & καρδιογνώστης, dum novit Luth. Concionatores ad S. Synaxin acceſſuros non magis ſe probare, quam pranſuri ſoleant? mitto calumniam; illud dico: Concionatores etiamſi al. optime norint, omnem bonam DEI creaturam ſumendam eſſe cum gratiarum 1 Tim. 4. 4.
actione & ſanctificatione, in ſumtione tamen vini ex communione reſidui negabunt opus eſſe tali probatione, cum ſumtio illa non ſit ſacramentalis. Hoc ſi neſcivit Nihuſius, cur nugatur? igitur νήπιος εἶ ἀξιοῦν qui culpas, quod non intelligis. Poſſum igitur tua quibus in nos uteris in te retorquere verba ex Teleſcop. p. 93. *Diſputas ita, an quia neſcis quid concedamus, vel non concedamus? atque ſic imperitiam prodis rerum noſtrarum, quas intus & in cute notas eſſe tibi, & tibi melius, quidem quam nobis, clamitas ſemper; judiciique inde contra nos temerarii te reum peragis. Aut E. redeas prius & diſcas, quid credamus atq; doceamus, quam nos impugnes judicesque; aut mirus cavillator, & calumniator eris.* Jamque vere agnoſco, Theologiæ te apud nos operam non dediſſe, & vix Neophytum fuiſſe, quod al. de te cùm jam totus papiſtificatus eſſes, (quæ lepidiſſima vox lepidiſſimo huic capiti debetur) ad C. Barlæum ſcripſiſti. Non inſubide tamen aliquis ſuſpicaretur, Nih. hoc probe ſciviſſe, ſed malitioſe diſſimulaſſe & quî neſciverit, cum ipſum non fugerit nos extra uſum ſacramentalem ſacramenta non agnoſcere, & à transſubſtantionis monſtro alienos eſſe. Sed nondum dimittendus eſt Nih. aliud ei adhuc eſt propinandum. Si valet conſequentia, concionatores Luth. ebibunt poſt communionem peractam id quod reſtat vini. E. ebibunt vinum benedictum, ſeu ſanguinem Dominicum, tum valebit, etiam veteres quamplurimos, apud quos olim particulæ panis reſiduæ comburebantur, ne ad promiſcuos uſus redirent, corpus Dominicum flammis tradidiſſe: dabis ne hoc Nihuſi? negabit tibi Calixt. præterea, quamvis

id ad rem nihil faciat, infantes poſt baptiſmum à peccatis puros eſſe; petis principium, mi Nihuſi. Supereſt omnium fortiſſima ratio; calix Domini Infantibus haud abſone porrigitur, quia nonnunquam præpoſiti Eccleſiæ ſanguine cum atramento permiſto anathematizationes hæreticorum ſubſcripſerunt. totus contremiſco ad hunc arietem: dicit hoc non eſſe inauditum, factum aliquoties ab Eccleſiæ præpoſitis. non eſt inauditum, E. nec illicitum; ita nempe nullum ſcelus erit illicitum. factum eſt; E. jure. inauditum non eſt veneficos & Judæos ſæpius ſymbola ſacramentalia ad diros uſus adhibuiſſe, E. nec illicitum fuit? nos vero illos eccleſiæ præpoſitos immanis ob id nequitiæ, & extremæ impietatis poſtulamus. Verum mittamus tandem Nihuſium; & audiamus Goarem, de hac conſuetudine loquentem: *Cochleari, quod λαβίδα dicunt, ſacro ſanguine intincto, guttulam è calice eductam, pueri linguâ exſugendam opponunt, non ſine Latinor. ſcandalo.* audiamus etiam Arcudium ita perorantem: *Modo in gratiam Latinorum, atq; adeo ipſiusmet veritatis, quorundam recentiorum Græcorum circa hanc adminiſtrationem falſa & hæretica mihi supereſt refellenda opinio. Nonnulli ſacratiſſimam Eucharistiam reipſa percipiendam, quidam etiam confirmationem æque neceſſariam eſſe infantibus ad conſequendam ſalutem, atque baptiſmum, pro certo ſtatuere audent &c. Hinc pie lector, licet advertere, quam magnas tenebras menti hominum fœdum atque exſecrandum ſchiſma, & pernicioſiſſima hæreſis offundant.* Hæc Arcud. quæ num conveniant cum dictatis Nih. aliorum eſto judicium. Notat denique All. alium Græcorum errorem, quo B. Mariæ impotentem admodum dolorem ob ſupplicium Filii tribuunt, ut non modo pectus vehementer planxerit, ſed & genas dilaniarit, & capillos ſibi evulſerit.

annot. ad Rituale ſ. Euchelog. p. 374.

l. 1. c. 14. Concord.

add. etiam c. præced. & l. 3. fuſiſſimam diſſ. c. 40. ſ. diſſ. de ll. Eccl. p. 223. & 347.

II. Originem & prima quaſi ſemina ſchiſmatis imputat Bell. Theodoreto, & poſt hunc Theophylacto, de cujus ætate ibi labitur, concitata ex additione occidentalium ad ſymbolum Nicæno-Conſtantinopolitanum, illius formulæ controverſæ, Filioque, inconſultis orientalibus facta, non obſtante additionis ſub anathemate prohibitione. Vocat hujus vocis in ſymbolum intruſionem αἰτίαν, cauſam ſchiſmatis Gregor. Protoſyncellus, Romanorum alias partium ſtudioſus apud All. Cantacuzenus in Hiſt.

l. 2. de Chriſto c. 21.

Hiſt. Concil. Flor. Quando autem & à quo acceſſio ſit facta non plane liquet Bell. l. c. G. J. Voſſ. quamvis p. 63. neget à PP. Conſtantinopolitanis hoc augmentum fuiſſe (id quod etiam Jerem. Patr. inficiatus eſt p. 57.) poſt tamen p. 82. licet timidiuſcule Sergio III. Rom. Pont. ſedis invaſori, homini conſceleratiſſimo, illud tribuit: at Jeſuitarum hodie doctiſſimus Dionyſ. Petav. ſtatuit, Nicolai I. ætate Romanos hoc additamentū admiſiſſe. conf. Voſſ. l. c. p. 76. ſs. M. Ant. de Domin. Tempore certe Caroli M. & Leonis III. nondum fuiſſe publice factam illā intercalationem, conſtat ex ancilibus ſ. ſcutis argenteis, quibus ſymbolum Græce & Latine inſculptum erat, *qui Papa, credo,* (dicit Voſſ.) *prævidit, ſi quid apponeret, vere pomum Eridos iniectum iri in Eccleſiam DEI.* Incendit eandem ſchiſmatis facem faſtus Patriarchæ Romani, principatum ſupra Conſtantinopolitanum ſibi arrogantis, de quo infra. Unicum h. l. addendum, Græcos fortaſſe toleraturos fuiſſe hanc additionem, ſi communi Eccleſiæ catholicæ judicio, non vero particularis alicuius Epiſcopi auctoritate illa fuiſſet facta. Hanc objectionem cum Romanenſes viderent ſatis eſſe validam, ad id devenerunt, ut longe diſparem eſſe poteſtatem Papæ Urbici, & aliorum Epiſcoporum contenderent. quippe quos ille ob primatum à Petro fundatum, infallibili judicio, & controverſias decidendi jure longe anteeat. Eſtque hoc illud ipſum, quod Nilus obſervavit, Latinos ſc. Græcis loco deciſionis publicæ & communis, ἐποίειν τὸ πάπα καθάπερ μορμολύκειον, ἀρχὴν. vel ut Barlaam exprimit: ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν εὐθὺς, ὡς ἐπ' ἀκρόπολίν τινα, καταφεύγειν. Hinc poſt illa, multa ultro citroque fuerunt diſceptata, quæ breviter contraxit Voſſ. l. c. p. 88. ſ. Photium producunt Petav. Voſſ. All. Baron. M. A. de Dom. qui primus plenā & aperta contentione in catholicum dogma ſit invectus, idque hæreſeos condemnarit. Sciptores Romani feciſſe eundem hoc ex mera tyrannide, & prava libidine, perhibent, & ingentia convitiorum plauſtra in eum convehunt: nos licet Photium culpa liberare nolimus, merito tamen ſuſpectos habemus Romanenſes, eo quod ſcripta Photii combuſſerunt, adeoque arbitramur, utrinque non parum peccatum fuiſſe: de qua re M. A. de D. l. c. n. 168. notabiliter judicat: Ita ingens ſchiſma à Primatus Eccleſiaſtici duobus procis,

P. C. l. 1. 3. Sylv. Sgurop. S. 3. c. 6. Diſſ. de 3. ſymb.

T. 2. Dogm. Eccl. l. 7. c. 2. De rep. Eccl. 7. 10. 124.

l. 1. de cauſis diſſ. Eccl.

T. 2. D. E. l. 7. c. 1.

Nico-

Nicolao & Photio, eſt inflammatum. Sed nos nunc totam illam Photianam periodum hîc contexere nolumus, legat qui volet conditores hiſtoriæ Eccleſiaſticæ veteres & recentiores; quibus non male addi poſſet R. Creygth. & ante omnia volumen epiſtolarum ipſius Photii. Quicquid tamen ſit, turbatio illa jam compreſſa erat moderatione Joh. Papæ; at, ſicut moderata conſilia Pontificibus nunquam potuerunt probari, quod vel Patrum noſtrorum tempora clamant, Marinus ſucceſſor Johannis, compoſitione deceſſoris improbata, effecit, ut qui Marinum excepit Stephanus ſopitum tumultum de novo excitaret. Photium ſecuti ſunt alii, præcipue Michael Cerularius Patriarcha Conſtantinop. ad quem à Photio dejecto per ſpatium annor. 165. non videtur Voſſio de hac controverſia inter Latinos & Græcos diſputatum. Allat. annos circiter 150. at alibi 190. fere ponit. *Vlcus tamen* (aſſerit M. A. de Dom. l. c. n. 175.) *nunquam in animis Græcorum ſanatum, ex 3. graviſſimis à R. Eccl. receptis ictibus ſemper hians, ſubinde in ſaniem diviſionis, & ſchiſmatis erupit. Quod Sp. S. à Filio quoque procedere definierit: quod privilegio primatus Conſt. Eccleſiæ dato, perpetuo reſtiterit, & ſibi orientalem Eccleſiam ſubiugare voluerit, velitq; quod Imperium occidentale, opera Romani Pontificis, Græcis fuerit ereptum. Sed breviora quædam ſchiſmata* (quæ mox ſubiicit) *ſunt ſubinde compreſſa.* Græcis ſc. ad moderatiora conſilia animos flectentibus, uti R. Creygth. caſtigato ſuper ea re bis Spondano, monet. Hic Michael vehementer adverſus Latinos inſurrexit, cujus ad Petrum Patriarch. Antioch. epiſtolam lege apud Baron. & Allat. una cum reſponſoriis Antiocheni. Conf. Bell. Poſt Cerularium conſtanter ſuam ſententiam retinuere Græci, quorum hiſtoriam compendio texuit Voſſ. à p. 91. uſque ad f. diſſ. M. A. de Dom. Allat. hic quidem unionem & concordiam mutuam fuiſſe pugnat, ſed ea profecto, quæ ipſe affert, id non evincunt, quin apertas diſſenſiones arguunt. Neque Dogma orthodoxum de Proceſſione Sp. S. à Filio hodie admittunt Græci. D. L. Gerlach. expreſſe ſcribit de proceſſione Sp. S. non poſſe conveniri. Negare quidem id audet All. inquiens: *Symbolum fidei, quod ipſi profitentur, idem eſt atq; illud, quod Latini in Miſſa recitant. Differunt in eo à Latinis, quod ipſi de Sp. S. dicunt, Qui ex Patre procedit, Latini, qui ex*

Patre

Præf. in Hiſt. Conc. Flor. Sylv. Sgur. L. I. Edit. à Rich. Montacutio Lond. Gr. L.

Epiſt. ad Bom. §. 6.

P. C. 2. 4. 1.

Præf. H. C. Fl. L. K. 2.

Ad A. 1054. & 1191.

P. C. 3. 12. 4.

l. 2. de Chr. c. 21. §. cæterum.

D. R. E. 7. 10. 176. ſ.

P. C. 2. à c. 9. ad f. lib. 2.

In opuſc. à D. Chytr. collect. p. 116.

P. C. 3. 10. 1.

Patre Filioq́. Id cum Græci non negent, idem cum Latinis dicere exiſtimandi ſunt. Sed quale hoc argumentum, non negant, E. affirmant? Photiniani quando ſymbolum Apoſtolicum recitant, non negant Chriſtum & Spiritum S. eſſe æternum DEUM, ergone idem nobiſcum dicere exiſtimandi ſunt? Pergit All. *Neque hoc in loco quid hæretici aut ſchiſmatici dicant, attendendum eſt, ſed quid communiter ipſi ſymbolo fidei, & in aliis expoſitionibus fidei profiteantur. Nemo enim ad hæc tempora illu appoſuit, qui ex ſolo Patre procedit, & non à Filio.* At omnino videndum eſt quid ſchiſmatici dicant, nam ſi pro conſenſu tuo producas Latinos mercaturæ gratia in Græcia habitantes, advenas quoſdam, captivos, & ſubditos R. Pontificis, qui recenſentur P.C. nihil ages: æque atque ſi hos eoſdem pro 3.10.3.
conſenſione Eccleſiarum Septentrionalium cum Romana producere velles; vel ego conſenſum Eccleſiarum Gallic. Italicarum nobiſcum, inde arceſſere conarer. Quare autem Græci ad hæc uſque tempora illas particulas ſymbolo ſuo non appoſuerint, cauſa eſt non conſenſus cum Latinis, ſed reverentia Majorum ſuorum, & metus anathematiſmi Epheſini, licet præpoſterus. At certè in aliis expoſitionibus profeſſionis ſuæ mentem ita aperiunt, ut à ſolo Patre procedere Sp. S. defendant, à Filio autem negent. Audiamus Stevartium hæc notantem: *Prima quæſtio &* *Obſerv. ad*
potiſſima, & fere unica initio erat de proceſſione S. Sp. quam Græci ex ſo- *M. Cal. p.*
lo patre eſſe contendunt. Audiamus Cyrill. tum Patriarcham ad *434.*
huc Alex. ſcribentem: *Eccleſia Græca Sp. S. à Filio eſſentialiter & in-* *Ad Io. Vytē-*
ternè, & quoad eſſe, procedere negat. Audiamus Parthenium in Syno- *bogard. in*
do A.C. 1642. Jaſii celebrata contra Cyrill. Lucarim, *qui inter alia* *Epiſt. Eccl.*
dogmata Calvinicam hæreſin profitentia, & à catholica orientalium reli- *& theol.*
gione longiſſime diſcrepantia, primum collocat id, quod æternam & ſub- *Vir. Er. &*
ſtantivam Sp. S. proceſſionem ex Patre Filioq́ conſtituerit, præter Eccle- *Præſt. p.*
ſiæ Catholicæ mentem. citat hoc decretum etiam Dn. Fhelav. noſter, *402.*
addens, ante annos 36. Metrophanem Alexandrinum orationem *All P.C. 3.*
habuiſſe, & defendiſſe proceſſionem à ſolo Patre. Jerem. cum pri- *11. 5.*
mum Aug. Confeſſ. articulum de DEO approbaſſet, ſubiicit, *ex-* *præf. ad*
cepto eo de proceſſione Sp. S. in quo p. 200. nos diſſentire reſpondet; *Chr. Angel.*
quippe quæ p. 201. *ſit ex ſolo Patre, quin & nova nos in hoc capite com-* *cōtra Grot.*
miniſci, noſtramq́ ſententiam p. 212. *multa abſurda conſequi, aſſeverare* *Reſp. I. p. 57*

non dubitat. pag. 349. duris verbis noſtros dogma verum animoſe defendentes increpat, & p. 362. τοῦτο τὸ δόγμα οἷον ὑεργνόμηκας τοῦ χρόνου τούτου ἡμῶν δισῶν vocat, ad eum fere modum, quo in Hiſt. Sgur. paſſim κατ᾽ ἐξοχὴν nominatur ἡ δόξη; καθολικὸν ζήτημα τῆς δόξης, in quo ἡ καθόλου ἐστὶ διαφορά; ζήτημα τὸ διαιροῦν ἡμᾶς; μεῖζον καὶ κυριώτερον conf. Bell. & doctiſs. V. Everh. Elmenhorſt. Quæ tam clara eſſe judicamùs, ut mirandum ſit, Virum eruditiſſimum, & rerum Græcanicarum peritiſſimum L. All. non loco tantum citato contrarium nobis perſuadere velle, ſed eadem alibi recoquere, ubi addit: *eos, qui absque additione ſymbolum recitent, hoc Eccleſiæ R. nutu peragere, quæ in Concilio Flor. id illis permiſerit, dummodo animo crederent, ex Filio quoque procedere*. ubi illud de nutu. R. E. ridiculum eſt, & tanquam falſiſſimum ex Hiſt. Conc. Fl. explodendum: alterum; ex animo credere, & tamen à profeſſione, quæ ore fit, abhorrere, vel eſt abſurdū, vel hypocriticum. haud abſone Allatio quiſpiam hoc quod Latini Græcis objecerunt occineret: *at. quæ aut qualis eſt hæc Vnio* (vel conſenſio?) *corporibus invicem converſari, animo vero & communi intelligendi ſenſu, in rebus fidei, ſalutem æternam ſpectantibus, toto cœlo diſterminari?* Neque tamen hoc ſolum αἴτιον vel ἀφορμὴ cauſa & occaſio fuit ſchiſmatis, ſed & ália incendio huic materiam ſubminiſtrarunt, idque latius paulatim diffuderunt, ut ſunt concertationes de cultu imaginum: donatio Exarchatus Ravennatis Pontifici Romano: Diviſio Imperii: ingenita quædā nationum ἀντιπάθεια: contentio de dominio in Bulgaros: Legatorum Rom. inſolentia & avaritia, quæ curriculo percurrit Voſſ. Creygth. Stevart. ex MS. Biblioth. Bav. à Frr. Prædic. contra Græcos compoſito, hac in marg. adjecta epicriſi: *Eadem* (de Avaritia) *prorſus fuit Lutheri & Lutheranorum olim querela, quando defectionem ab Eccleſia moliebantur: iniqua prorſus, mendax, & calumnioſa utrobique. quam eorum iniquiſſimi diſcipuli etiamnum aſſerunt*. Æqua prorſus, Stevarti, vera & juſta, ſi modo initium reformationis ob nundinationes indulgentiarias factum conſideres.

T. 1. l. 2. de Chr. c. 20. ſ. Not. ad Gennad. Maſſil. de Dogm. Eccl p. 99. Epiſt. ad Dn. Bom. §. 10. ſ.

Sgurop. in f. §. 8.

Obſerv. ad Cal. p. 406.

III. Robur & Incrementum accepit hoc ſchiſma eo temporis articulo, quo ex ſchiſmate hæreſis facta eſt, quo mutuis anathematiſmis invicem certarunt, quo bella idolomanica exarſerunt. hæreſis inquam agnita à Latina Eccleſia, tum clare, tum conſe-

conſequenter, & patefacta ex Biblica hæreſeωs definitione in Hodom. Pap. Clare hæreſeos dicam Eccleſiæ Græcæ ſcripſerunt Bellarm. & Allat. de ll. Eccl. Gr. ut non videas, qua fronte tantus vit ea, quæ nunc extruit, nunc rurſus deſtruat & convellat. Scribit ipſe, Typicum & Triodium eſſe inter libros ſolennes & publicos, quibus in Eccleſiis ſuis utantur: in his autem graves & hæreticos errores contentos eſſe arguit, & tamen in opere de P. C. it. ad Boin. ac alibi paſſim inficiatur, Græcam Eccleſiam eſſe hæreticam, & non nunquam ad publicas profeſſiones, privatis quorundam opinionibus faceſſere juſſis, provocat. Verum, an non hi libri ſunt formulæ fidei publicæ? p. 143. ita incipit: *Quintus error erit, quem ſi multorum errorum quaſi in unum congeriem dixeris, verum dices. Eſt enim veluti fœcunda mater errorum multiiuga ſobole fœdiſſimus. In ſecunda namq; quadrageſima dominica, quam ex reſtituto imaginum ſacrarum cultu, & hæreticis profligatis, ὀρθοδοξίας quaſi rectæ fidei nominant; ubi veræ rectæque fidei profeſſionem emittunt, & ſingula religionis capita, palam & in aperto, voce alta confitentur, ſectarios eorumq; hæreſes, iteratis anathematis damnant, neſcio qua ratione dæmon malus impie omnia ita confundit, ut hæreſeon potius proteſtatio, quam rectæ fidei dicenda ſit*: quæ deinceps prolixe perſequitur. & p. 153. (non pigrabor enim deſcribere, quia liber in paucorum eſt manu) *plurimis, qui in Eccleſiam Latinam & ſcripto & verbo invecti ſunt, acclamat, & orthodoxos ac ſanctos pronunciat* (ſynaxar. ſc.) *Inter eos, ne ſingulos recenſeam, ſunt Photius, Siſinnius, Cerularius, Mich. Anchiali* &c. quos tandem p. 190. hoc elogio dimittit: *Si iſti orthodoxi ſunt, ſi iſti ſancti, jam nemo in illa Eccleſia hæreticus erit, nemo improbus, neque ipſe Macedonius, neque Arius, neque Conſtantius, neque alij, qui Eccleſiam catholicam minus hiſce portentis ac falſariis vexarunt. Cùm eorum hæreſis non ita in omnem Græcorum Eccleſiam, nec tam diu graſſata, ſanctiſſimor. hominum ope extirpata radicitus evanuit, at horum ſenſim in illam Eccleſiam illapſa adeo invaluit, ut per omnes fere illius filios diffuſa ſit, eosque tot annorum ſpatio deturpatos ab Eccleſiæ R. gremio abſcidit, eaſq; radices egit, ut jam de ſalute prudentiſſimi quique deſperent.* Quis contra Allatium, & in negatione perſiſtentem Nihuſium, majus Allatiano teſtimonium optaret proferri. Nec hoc ſatis eſt: Latini inſuper Græcos tanquam hæreticos vi & armis perſecuti ſunt, confitetur

P. 1. p. 10. 2. de Chr. 21. & de Not. Eccl l. 4 c. 8. §. dico 2.

Diſſ. de R. Eccl.

progr. 2. ad Acad. Proteſt. §. 2. & 7.

P. C. 2.13.1. tetur id. Allat. quod §. 2. hoc modo excuſat: *opus erat, effrenes, propriaque fidei rebelles, & veritatis oppugnatores, non exilio, ſed ferro & igne in ſaniorem mentem reducere. Hæretici proſcribendi ſunt, exterminandi ſunt, puniendi ſunt, & pertinaces occidendi, cremandi. Ita leges ſanciunt; ita obſervavit antiquitas; nec alius eſt mos recentioris Eccleſiæ.* poſterius concedo, prius nego. & poſt pauca: *Mitius ſane cum Græcis actum eſt,* (ecce mitiſſimum Allatii ingenium) *dum ſuos* * *præſules cum integra facultate, & ſacerdotes, ut Græcis imperantibus ſueverant, ſuis ritibus vivere permittuntur, dummodo, uti par eſt, caput Eccleſiæ agnoſcant: id ſi renuant, & errores fovere non deſinant, an male cum illis agitur, ſi poſt prævias monitiones pendant & ferro flammisque dant ſuppluium?* Non exiſtimaſſem hominem theologum in ſuos populares, tam truculentam ferre ſententiam: quid non expectent alii? conf. ib. 2. 15. 7. & querelam Cyrilli de perſecutionibus Jeſuiticis in oriente. Et quid ni dicam hæreſeos ſcriberent Pontificii Græcis, cum fundamentum Papææ ſynagogæ convellant:

** lapſ. fort. Gramm.*

l. ſup. c. p. 412.

Primatum ſc. Papæ œcumenicum. v. Nili & Barlaamii tractat. de Prim. Pap. Cyrill. Alexandr. l. c. p. 402. Goaris epiſt. ad Nih. in opere Allat. de P. C. p. 1659. ideoque etiam Jerem. p. 103. Eccleſiam Græcam omnium Eccleſiar. patriam & moderatricem, ſeque Patriarcham œcumenicum indigetat, conſul. All. P. C. 2. 3. imo perlegatur totum opus Allatianum, & apparebit, Græcos ſemper fuiſſe deteſtatos hanc doctrinam, ex cujus fere ſolius perpetua agitatione innumeræ turbæ in Eccleſia poſtmodum orientali & occid. fuerunt exortæ; vix unquam autem tam late eam depopulatæ, quam cum altercationes Acacianæ foverentur, quibus utcunq; ſopitis, nihilominus ſcintillæ ſub cinribus aliquandiu contectæ, in apertam flammam per negotium Ignatianum & Photianum denuo proruperunt, quæ omnia nunc repetere inſtituti noſtri ratio non permittit. videndi poſt ſcriptores Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, & Allatium, præſertim D. G. Calixt. & M. de Dom. qui diligenter totum hiſtoriæ Acacianæ contextum ordinarunt, & Baronii commenta, veris narrationibus inſerta, refutarunt. Neutiquam omitti debet, quod quaſi re bene geſta ſcribit All. l. d. *Patriarchæ Conſtantinopolitani poſt Acacium Catholici, excepto non nemine, Romanam & catholicam fidem, etiam ſcripto profeſſi,*

Lat. cõvert. Bonav. Vulcan. & lo. Luyd. editique ad modum juvenis Cl. Salmaſ.

P. C. 1. 19. 5. & 26. Petav. Rat. Temp. P. 1. l. 6. & 7. Appar. Theol. p. 261. ſ. de rep. Eccl. 7. 10. à n. 131. ad 166.

a Ro-

à Romanis Pontifitibus nunquam in communionem admiſſi ſunt, quod Acacii nomen excommunicati, è diptychis eradere noluerint. Et licet pro religione catholica & exilia & tormenta atrociſſima perpeſſi ſint, mortemque etiam ipſam pro fide catholica obierint, nihil ipſis tantarum virtutum merita, & labores exantlati, ob hanc ſolum cauſam, in Eccleſia catholica profuerunt: ideoque nec à ſuis Græcis, etſi alioqui meritiſſimi, in fiſios Eccleſiaſticos relati ſunt. Quicquid igitur agas patiarisve pro fide orthodoxa, papæ autem juſſa non adores, in communionem ſanctorum admitti nequis.

Conſequenter, perque latus Eccleſiæ Lutheranæ, in qua hæreſeos damnantur ſequentia dogmata, in quibus Græci nobiſcum conſentiunt.

I. In negatione deſcenſus Chriſti è cœlo in ſacramentum Euchariſtiæ, quam ſententiam Jer. Patr. p. 86. vocat blaſphemam. v. D. Dorſch. *Proœm. μυσταγ. Miſſ. cont. Herber.*

II. In aperta communionis ſub utraque neceſſitate apud eundem Jerem. p. 129. *Sequitur jam, ut ad abuſus* (Pontificios) *quos dicitis, reſpondeamus. Dicitis itaque primum, ὅτι μεταλαμβάνειν δεῖ, in S. cœna percipiendam eſſe utramque ſpeciem: & recte dicitis. Sic enim & nos facimus.* Planius adhuc Arcudi. *NeoGræci ἀπὸ τῆς ἄγαν σοφίας multa διέφθειραν, ea quoque cæteroquin optima, falſa adhibita interpretatione, vel hæretica, vel ſuperſtitionis plena ut videantur, effecerunt. Exemplum ſit. Orientalis Eccleſia præbet populo ſ acratiſſimam Euchariſtiam ſub utraque ſpecie, hoc apud maiores noſtros inter ἀδιάφορα cenſebatur. Egregii noſtri inter recentiores Græcos, quamvis non omnes, ea in re præcepti neceſſitatem nobis imponunt. Unde rem per ſe bonam, mala interpretatione, explicatam verterunt in hæreſin.* conf. Allat. & *l. Cocord. 14.* Nihuſ. qui quid. certant, *fieri id apud Græcos non neceſſitate præcepti divini, ſed mere eccleſiaſtici:* Sed nos theſiophylaci Nihuſio pro feſtivitate ſua non diſputanti contra D. Crocium, ſed jocanti, non credimus, etiamſi centies id aſſeveret; potius aſſentimur Arcudio, qui modo pro nobis locutus eſt, & rurſus loquetur, dum hæc ſuppeditat: *Eſt ergo antiqua conſuetudo,* (communicandi ſub utraque in primitiva Eccleſ.) *& tolerabilis, modo Græci recte judicent de ipſa rei veritate, ac bene ſentiant de aliis, unam tantum ſpeciem juxta præſentem uſum catholicorum ſumentibus. Verum poſteriores Græcorum rem adia-*

P C. 3. 9. 6. ep. ad Boin. §. 18. ib. Nihuſ. progr. 1. §. 15. l. 3. Cōc. c. 50.

phoram verterunt in hæreſin, quippe nonnulli eorum, ex verbis Salvatoris male intellectis, ad utramque ſpeciem ſumendam nos obligari temere opinantur. Sic Ierem. Patr. Conſt. in epilogo ſuæ cenſuræ aſſentitur hæreticis, una cum illis inter abuſus, ut ille falſo exiſtimat, Eccleſiæ R. hunc primum enumerat, non præbere utramque ſpeciem. Jeremiæ reſpondere nititur Nih. ne nihil dicere videatur; remque confectam putat, quando impuro ore illud *Edite, nugas* nominat: at vero hominem, ut dignus eſt, ita exornatum, ita depexum dedit Doctor meus in nuthetic. & 10. ἀποδείξει os ipſi ita capiſtravit, ut obmutuerit. Goar ſequentia annotat: *Portis* (in communione laicorum) *ſacri adyti reſeratis, diaconus ſacra deferens egreditur, calicemque in quo panis conſecratus intinctus eſt, populo manifeſte oſtentat.* & poſt pauca: *particulam quamlibet ſanguine perfuſam* (cuncta enim fragmenta panis in calicem merſit) *μαργαρίτην, quaſi unionem pretioſiſſimam vocant*; (de qua v. Allat.) *eamque cochleario parvulo pro communione è calice educit.* De communione ægrotorum id. p. 152. talem ſermonem inſtituit: *Ægrotorum vero præſanctificatum panem, non niſi ſemel in anno conſecrant, & ſacro ſanguine intingunt: quem ritum licet ſeverioris notæ cenſura damnet Arcud. ut qui ſacramentales ſpecies frequentius vellet renovari, neque ſanguinis ſacri ſpecies ad furnum aut ad ſolem exiccari: Sed nec furni, vel ſolis ardore, ſed vivo acerra ſacratæ ſacro diſco ſubiecto igne, cunctum humorem exprimunt. at deinceps, cum infirmo in exitus hora, viatico Euchariſtiæ muniendo particulam aſſumunt, vino communi reſpergunt, ut ſopitæ & exiccatæ ſanguinis ſpecies, quaſi de novo exſuſcitari & emergere videantur.* Nihil nunc de more hoc panem intingendi diſputo, quem contra Humbert. Cardinal. defendit All. Arcudio certe damnatur 3, 17. & 56. renitentibus Allatio & Goare. nihil dico de prodigioſo commento, an ſpecies vini exſiccata vel evaporata iterum excitetur: duas tantum ſpiſſas falſitates Nihuſii ſubnoto, ſcribentis: *ſuperficiei* (panis) *cochlear vix multo plus imprimit humoris iſtius, quam uno capiant hauſtu ſitientes muſcæ quatuor.* (ita profanus homo in rebus ſacris ſemper jocatur) Goar autem vocat panem ſanguine perfuſum, liquore delibutum, in calicem merſum, 2. ait Nih. *vinne plura: ne quidem qui poſtridie diutiusve poſt manducant ſuperficiem ſic tinctam* (notetur elegantiſſima phraſis, ſuperficiem manducare, non ſemper occurrit, ideoque

note-

ann. 1. ad miſſ. præſanct. All. §. 19.

ad miſſ. Chryſ. in Rit p. 151. Chr Angel. c. 23.

epiſt. 1. ad Io Morin. de templ. recent. Gr. §. 17. ſt. edit. Col. p. 145. edit Pariſ. 313. & 17.

l. 1. συμμ. epiſt. 2. pro comm ſub Una.

de ll. Eccl. Gr. p. 26. ad Rit. p. 208.

progr. 2. §. 8.

notetur) *niſi ſub ſpecie ſicca fiunt Euchariſtiæ participes. quare? quia exiguus admodum humor iſte, ſicut penetrare maſſam totam nequit, ita calore vel æſtivo vel adſcititio tenues reſolutus in auras, reliquit eam ſiccam, & ſic ſolam ſine ſacramento ſanguinis, qua de re fuſe meus All. Quærat, inveſtiget iterum iterumque meus Marpurgicus, an Chriſti ſanguis evaporet una cum ſpeciebus. Calviniſta eſt, hinc ita cæcutit in re nequaquam difficili catholicis, aut etiam ſchiſmaticis Græcis.* Relegantur nunc verba Goaris, & refutatus erit programmaticus. At vero dices Goari *In συμμ.*
jamjam occurrit All. opuſculo à Nih. laudato? neque ego hoc *l.1.opuſc.1.*
nego. ideoque prius dixi, me nunc de more non diſputare, nec *p.204.*
de evaporatione, & nova ſpecierum reſurrectione, quam cum Allatio figmentum omni philoſophiæ adverſum eſſe iudico, ſed præterea novam ſobolem ex pullitie fabularum de transſubſtantiatione noviter excluſam ſtatuo. Hoc ſaltem innuo, aſſervationes Nihuſii non tam certas eſſe, ut non ex ipſis Latinis habeat, qui contradicant: hoc innuo jactationem conſenſus vanam eſſe, cum nihil fere dicatur à primariis conſenſus aſſertoribus, quod alii non iterum evertant. Hoc innuo, Allatium nondum probaſſe, Græcos non ea fini panem in vinum intingere, qua nos volumus id fieri. Eſto, communicarint aliquando vel communicent ſub una ſpecie; eſto; vinum, ſi panis diu aſſervetur, exhalet? tamen quando ordinarie in Eccleſia S. Synaxin celebrant, id quod nos facimus faciunt. Mitto quod nos cum Goare tueri poſ-
ſumus, auctoritate Græcorum, utramque ſpeciem in præſanctifi- *de Præſanct.*
catis agnoſcentium apud ipſum All. Immo ex Euchol og. ubi *§.17.ſſ.*
ſacerdos primo orat, ut corporis & ſanguinis fiat particeps; ſeque poſtea utriusque ſpeciei participem factum eſſe profitetur. nihil autem agit All. dum ex hac conſuetudine abſurda quædam elicit: eſto enim ſequantur, nunquam tamen effugiet, ut non invitus etiam deprehendere cogatur, Græcos propterea panem vino tingere, ut ſub utraque communicent, ideoque §. 19 concludit: *utinam contumacem in communione populi publica, ſub utraque defendenda,*
animum deponerent. Lubet attexere verba Gabriel. Sionitæ: *Pri-* *Epiſt. ad*
ma controverſia eſt; utrum & quibus caſibus adorandum Euchariſtiæ ſa- *Nihuſ. in*
cramentum, ſub unica ſpecie conferatur apud Maronitas, aliosque populos *συμμ. All.*
Orientales? Dico, Infantibus, ſacro fonte nuper ablutis, & puerulis cochlear *l.1.p.295.*

lear ſolo ſanguine delibutum, ſugendum exhiberi: ad bellum perrecturis,
& longum ſive periculoſum iter ingreſſuris, ſacrum pignus, ſub una ſpecie
panis, ſecum aſportandum concedi; ut illud, imminente vitæ diſcrimine,
præſumant. Duobus hiſce caſibus ſecluſis, cæteri omnes cuiusvis ætatis
& conditionis Maronitæ, communicant ſub utraque ſpecie. Arcudius; Ca-
ryophilus, & alii, non vulgaris auctoritatis viri, plures enumerant caſus,
in quibus Græci, tam ſacerdotes, quam laici, communionem ſumunt ſub
ſola ſpecie panis. Nequaquam adverſor: celebres ſunt, fide digni. ſed, quic-
quam tibi ſuggerere, quod aut è lectione librorum, aut praxi non didice-
rim, crediderim perinde eſſe, ac ſi tuo abuti velim candore &c. Inquies;
Gabr. Sion. novennis in Europam advectus eſt, & falſo aliquo
rumore deceptus, quod iniicit Abr. Ecch. idemque Abrah. plu-
in not. ad res caſus commemorat in ep. ad Nih. & Cl. L. Holſtenius ad eun-
eas. Hebedj. dem? Hoc eſt, de quo conquerimur, nihil ſc. certi à Pontificiis re-
p. 85. ferri. 2. Arcud. & Caryoph. etiam decennes in Italiam ſunt de-
ad P. C ſubj. portati. 3. non tantum plures ſe caſus in praxi non obſervaſſe
p. 1663. commemorat Sionita; ſed nec legiſſe. 4. communionem publi-
l. 2. συμμ. cam nihilominus fieri ſub utraque. 5. non omnia nobis creden-
All. de Abiſ- da, quæ proſelyti Romani ad favoris aucupium dicunt. Quid
ſin. autem eſt illud, quod §. 3. hujus Ep. ad Nih. ponit Allatius: *Neque*
Pro Gr. cõm. *denegandum eſt, tum, cum recens panis ille ſanguine adhuc fluido tingi-*
ſub ſp. Uni- *tur, utramque ſpeciem & eſſe & conſpici: attamen cum vinum exſiccatur,*
ca. *& vini quicquid fuerit deperditur; non amplius utraque, ſed tantummodo*
una eſt ſpecies; & qui panem abſumit, ſacramentum Euchariſtiæ, ſub una
tantum ſpecie, corporis ſc. abſumſit, cum ibi nulla vini ſubſtantia remaneat.
quid? quorſum abit ſanguis ille Chriſti, utut in ſuperficie tantum
hærens, in tenuesne reſolvitur auras ſanguis Chriſti incorrupti-
bilis? Id vel ſaltem nolint Græci, quodſi enim panem conſecra-
De quorũd. tum, ut habet All. ab omni corruptione & putreſcentia vindi-
Græc. opin. cant, cumque id aliquando contigiſſet, inſtar prodigii, & futuro-
p. 172. rum malorum prænuncium non ſine lachrymis narraverit Pa-
l 7. Hiſt. chymer. quî talem evaporationem admittent? abſurdum non de-
c. 28. bet videri Allatio, vel Nihuſio, vinum vel ſanguinem neque ex-
ſiccatum neque deperditum fuiſſe, etiamſi ſenſibus id factum eſſe
ann. 1. de comprobetur: nam in transſubſtantiatione nullum ſenſibus re-
cõm. orient. linquitur judicium. Confirmat id amplius Nihuſius, juxta quem
ſub V. §. 5. *abſur-*

abſurdum videri non debet, in vaſculo vinum, à religioſa quadam femina, nomine Frethburg, tempore Ludov.Pii, quod audierat eſſe viaticum Chriſtianorum, tribus fere annis fuiſſe conſervatum; præſertim ſi fuit benedictum.nam & aqua baptiſmatis diu manet incorrupta. & idem hoc de vino benedicto notat M. Caleca, referente etiam Gretſero. Vidit hanc objectionem eruditus V. J. Goar, & tricatur, ſed non extricat. Legi etiam poteſt controverſia de incorruptibilitate vel corruptibilitate corporis Chriſti ſub Alexio Angelo enata, quam ex Nicetæ l. III. commemorant Allat. & Simpl. Verin. Nec prætereunda commentatio Dn. Præſidis mei, de lipſano ſanguinis Chriſti, non uno in loco apud Pontif. aſſervati. Quid præterea eſt ib. illud alterum Allatii? *qui panem* (vino ſc.exſiccato) *ſumit, ſacramentum Euchariſtiæ, ſub una tantum ſpecie, corporis ſc. abſumſit, cùm ibi nulla vini ſubſtantia remaneat?* argumentor contra All. ubi nulla vini ſubſtantia remanet, ibi ſanguis non ſumitur, in bibitione ſacrificuli nulla vini ſubſtantia remanet, E. neſcio an hoc ſint conceſſuri? adnecto aliud ex §.4. *Namque ut vini ſubſtantia ſit, non tantum odor, color, & ſapor, ſed neceſſario etiam requiritur humor, & fluiditas ipſa, ut per modum potus, non autem eſus, hauriatur.* argumentor: ubi eſt odor, color, ſapor, humor, fluiditas ipſa vini, ibi etiam eſt ſubſtantia vini; E. non mera accidentia; E. nulla transſubſtantiatio. ulterius: Vinum non editur, ſed bibitur: E. corruit nobilis illa exceptio; laicos accipiendo corpus Chriſti, accipere etiam ſanguinem, quia corpus non ſit absque ſanguine. nego ex aſſertione, quoniam ſanguis non editur, ſed bibitur. Multa quidem garrit adverſus noſtras aſſert. de comm. ſub Utraq; occupatiſſimus Nih. & triumphum canit, nominatim (verba ſunt triumphatoris, alles equis in collem Capitolinum vehendi, videtur enim id appetere homo gloriolæ appetentiſſimus) de Hulſemanno, Hornejo, Calixto: Verum fluctus tam ingentes & molimina

Pulveris exigui jactu compreſſa quieſcent.

legatur diſp. Calixti de cõm. ſub V. & conferatur cum exceptiunculis Nihuſianis, & quilibet exclamabit illico, heu quantis Nihuſius excidit auſis! quin imo arbitror unumquemq; ex iis, quæ nos hactenus diximus, animadverſurum, Nih. ante victoriam, ante pugnam, pæana cecini ſſe. Sed profecto vicit doctiſſimos viros,

Sumula caſ. conſc. de Sacrament. c. 10.

not. ad Euchol. p. 208.

P. C. 2. 13. 3.

De transſubſt. p. 208. ß.

P. 1 Hodom. Pap. p. 709.

Ann. 12. ſ. & Epilog. ad Acad. Proteſt.

37

conviciis nempe, ſcommatibus, maledictis, quæ αὐτῷ τῷ θυλάκῳ congerit in præclariſſime de orthodoxia meritum D. Hulſeman. *Man. A. C. diſput. 20. Proœm n. 4.* Scribit is: *Eam* (comm. ſub Vtraque) *tota Græca Eccleſia ſemper obſervavit juxta Chriſti inſtitutionem, atque obſervandam ita ſemper docuit. O temeritatem* (A. Nihuſius) *incredibilem!* Imo Nihuſii negantis. *Quum legeritis noſtras All. Annot. Hulſemanni veſtri deſpuetis impudentiam ipſimet, ſcio certiſſime.* Legi, ô Nihuſi, & deſpuo tuam impudentiam, quod ſcias certiſſime. Ponit Hulſ. n. 12. *Falſum eſt quod apud* §. 7. *Græcos in Quadrageſima, aut apud Latinos in die paraſceves ſola panis ſpecie, publica ſit inſtituta communio. Ideo enim dicta eſt hæc communio præſanctificatorum, in plurali numero, quod non ex ſolo pane, ſed utriſque ſymbolis antea conſecratis conſiſteret, nec allegati à Ieſuitis teſtes, unquam ſecus aſſeruerunt.* Reſp. Nih. *falſiſſimum hoc apud nos: neque enim præſanctificata dici, propter panis vinique ſymbolum, ſed quod plures ſint particulæ, quæ conſecrantur.* falſiſſimi E. ſunt teſtes à Jeſuitis citati, quorum Hulſ. meminit. falſiſſimi E. Jeſuitæ falſiſſimis teſtibus uſi; contra hos enim diſputandum eſt Nihuſio primariò, non contra Hulſ. Quod Nih. probe vidit, & idcirco illa verba: *nec allegati à Ieſuitis teſtes, unquam ſecus aſſeruerunt,* ſycophantice omiſit. dabit mihi Nih. veniam, quod hac voce utor, ipſe enim eam prius adverſus Dn. D. Hulſ. iniquiſſime uſurpavit. Quicquid autem ſit de eo, quare præſanctificata dicantur in num. plur. obtinet tamen Hulſ. id quod vult, ſc. in præſanctificatis non inſtitutam eſſe communionem publicam ſub una, idque probat ex Liturg. Gr. ordine Rom. & Alcuino, in quibus mentio fit utriusque ſpeciei. & adeat Nih. Euchol. & reperiet, Græcos aliter non eſſe perſuaſos, quam ſe in Præſanctif. utramque uſurpare ſpeciem: adeoque verior adhuc eſt vulgata ſententia de præſanct. ob utriusque ſymboli præſentiam in plurali ita dictis, quam nova illa ab All. allata, & à Nih. adamata. non nego, utramque obtinere poſſe. Interim quæro ex Nih. an, quando Græci confitentur, ſe in præſanctif. accipere τὰ ἅγια λείψανα, δῶρα, in plurali id efferant propterea, quia plura ſimul ſunt conſecrata; an quia non unum ſed duo ſunt ſymbola, quorum fuerunt participes facti? prius aſſerere eſt ridiculum; quæ enim ratio, ego accepi ſacra lipſana, ſacra dona, in plurali, quia illa una cum pluribus aliis ſunt conſe-

crata,

erata? cur non potius diceret, accepi *ἅγιον λείψανον, ἅγιον δῶρον*? an enim plures unus particulas accepit? poſterior vero aſſertio aptiſſime quadrat; accepi ſacra dona in plurali quia utroque ſymbolo uſus ſum. Nec deſiſtit Nih. ſed clamat: *Recitas ex ordine Rom. vinum etiam non conſecratum, ſed ſanguinem Domini commiſtum, ſanctificari per omnem modum, ſi per omnem modum ſanctificatur, cur non erit pars Euchariſtiæ? an quia verba transſubſtantiantia ſuper eo non recitantur, ſed ſola oratio Dominica? ſic Io. Steph. Durantus excipit l.6. de rit. Eccl. c.75. manifeſta petitione principii; cum idem fateatur, quod primitiva Eccleſia ſola Dominica oratione in conſecratione uſa ſit.* Tumultuatur hîc Nih. 1. quod Hülſ. dicat, in ord. R. legi, ſanctificari per omnem modum atqui Vaſquetz ab Hülſ. adductus hæc ipſiſſima verba habet ex ord. R. 2. quod Durantum principium petere arguat; atqui ſi Durant. exceptioni hoc modo occurrere velit, petit omnino principium; neque leges diſputandi novas, ad quas novus artifex confugit, curamus. 3. quod afferat l. 6. Dur. qui 3. tantum ſcripſerit. Joh. Steph. Durantum nanciſci non potui: locum autem illum apud Joh. Guil. Durandum inveni, qui omnino ita excipit, contra Gregorium, affirmantem quod primitiva Eccleſia ſola Dominica oratione uſa ſit in Eccleſia. Scripſerit igitur Durantus 3. tantum ll. quod an verum ſit Nihuſio non plane credere audeo, quem jam bina in diſp. contra D. Hülſ. calumniæ ſpecimina edidiſſe monſtravi, eadem ſaltem vel gemina leguntur apud Durandum, ut ſuſpicer eſſe lapſum in prænomine, qualem æqui lectores etiam antagoniſtis haud gravate condonant. Sed id ab Nih. expectare nemo debet, qui omnem humanitatem exuiſſe, & ſe totum adverſus nos efferaſſe videtur: quod vel ex eo colligere liceret, dum ob voculam ambo pro umbo poſitam, in indice vero erratorum corrigi juſſam, Hülſemannum ling. Latinam putidiſſime ignorare deblaterat, & neſcio quæ non de diſputationibus Hulſemannianis Thorunii habitis vociferatur. Quodſi autem ob errorem forſan nominis Duranti, ſtoliditatem & impudentiam D. Hulſemanno ulterius ut facit, objectat Nihuſius, pari * jure Zozimo, Bonifacio, & Celeſtino, Papis Concilium Nicænum pro Sardicenſi, in controverſia appellationum, laudantibus ſtoliditatem & impuden-

l.6. c.75. n.11.

* *imo majore.*

T.1.l.2.de R. Pont.c.25.§. Reſpondemus 1.

Diſp.4.ſect. 1. de S.Trin. n.16.

tiam obiicere quin in ipſum S.Matth. Jeremiam pro Zach. citantem bacchari cogetur; quo modo me argumentari docuit Bell. Poſtea inſurgit adverſus D.Hornejum, ut qui ita diſputet: *conſtat etiam, Euchariſtiæ mutilationem, cum poſt decimum ſeculum invaluiſſet, decimo quinto primum ſancitam fuiſſe.* Reſp. Nih. *Seculone decimo quinto? Ita prorſus, juxta mei ſancitum Horneii. Vtinam vero? in Concilio Trid. At 15. integra ſæcula, & inſuper anni 61. menſesque 6. cum dimidio, præterierant, quum lex ea lata illic fuit. Nimirum hominibus hiſce non fides tantum eſt perverſa, ſed & arithmetica: caveat ſibi ergo & Geometria.* Ego diſp. Horneii non vidi, ſi tamen ſycophantias Nibuſii recte novi, Horneius non intellexit hoc de Conc. Trid. ſed Conſtantienſis decreto, non enim Horn. tam rudis fuit hiſtoriæ ſacræ, etiamſi hic lapſus tanti non ſit, ut aliquis propter illum tantopere exagitetur: niſi forſan Nihuſ. ob ceſpitationes chronologicas SS. PP. ex ſuis Baron. Ar. Montan. Bellar. Genebrand. Mulmann. alios, ſimilibus ſarcaſmis traducere velit. Commemorabo unicum. ſcribit Bell. T.2.l.1. de Cler. c.9. conſtat ab anno 1179. uſque ad hoc tempus per annos 600. ſemper electos Pontifices à duabus partibus Cardinalium. tot vero anni ad tempus quo ſcribebat Bell. elapſi nondum erant. lapſus ſane eſt in calculatione, & fortaſſe 400. ponere voluit. neque propterea Bellarmino ita illudendum putamus, quod Nih. hîc facit, & ipſe Bellarminus non raro. nimirum, non videmus id manticæ quod in tergo eſt. Verum ſic fert hominis ingenium, adverſariis aliquid affingere, ut deinde ſeſe ad palum, more tyronum Romanorum, de quibus Veget. exercere poſſit. Aliud autem adhuc admiſit Horneius, dum communionem ſub una in orientali Eccleſia inauditam eſſe pertendit, *cum ipſe nec orientem, nec alias regiones peragraverit, nec teſtem rerum Orient. peritum & apud Pontif. authenticum adduxerit.* quid h. l. reponendum? unicum illud, belle? *Sed*, (continuat diſcurſum Nih.) *omne trinum eſt perfectum; itaque medium in vobis locum occupet Calixtus.* O arithmetice! itane Calixtus, quem in Epil. primum introduxiſti, ſociatis deinceps Hülſ. & Horneio, rurſus poſtremo loco aggrederis, medium inter D. Hülſ. & D. Hor. occupat locum? Quin tandem deſino cum hominum infantiſſimo, & inter ſomnia ſua nil niſi triumphales & ebur-

De re mil.1. 21.

& eburneos currus, puerorum an mente captorum more dicam
crepante, ne & me & alios necem, verba commutare. Multa hîc
facta eſt mentio Præſanctificatorum ſive anteconſecratorum, de
quibus All. hoc refert: *In tertia miſſa, quam Græci τῶν προηγιασμένων* de ll. Eccl.
vocant, quadragenarii jejunii diebus, exceptis Sabbatis & Dominicis, dieq; ad Gabr.
Naud. p. 29.
annunciationi ſacro, corpus Chriſti non conficitur, ſed confectum antea, ß. alibi;
divinis laudibus decantatis abſumitur. Quam autem Pontificiorum pecul. diſſ.
cauſæ hac in parte nihil accedat, ſatis ex ſuperioribus contra Nih. ad B. Nih.
diſputatis conſtare poteſt. Quæ Melch. Cornæus garrit, diluit Arcud. 3, 57.
Rev. pl. Præſes meus. Euchol. p.
187.

III. Admiſſa clerogamia. Jerem. p. 129. *Secundo dicitis,* Ariſt. recid.
melius eſſe matrimonium contrahere, quam uri: Ideo nos quoque illis ſa- p. 42, dial. 2.
cerdotibus, qui ſe continere non poſſunt, antequam ſacerdotio conſecrati
ſunt, conjugii uſum permittimus. Deus enim conjugium præcepit. Nec igno-
ramus, conjugio ſacerdotibus interdicto, turpia ab ipſis committi. Qui vero
caſtitatem vovit, caſtitatem ſervet: tali, poſt votum factum, mariti eſſe non
permittimus. Leg. excommunicatio à Michaele enunciata, qua le- All. de ll.
gatos ſedis Romanæ, cum propter alia, tum propter violationem Eccl. p. 163 ſ.
canonis Gangrenſ. & 6. ſynodi de conjugio ſacerdotum, defigit.
Reponit quidem id. All. permiſſum Pontificis, quo refugio Pon-
tificii frequenter utuntur. Verum hoc permiſſum tale eſt, quale
illud, quo Turcis permittit Alcoranum, permiſſuπus etiam vi- v. Hod. Pap.
num, ubi habuerit. Quid autem hæc permiſſio juxta hypothe- P. 1. p. 649.
ſes Romanenſium aliud eſt, quam permiſſio impuritatis vel pol-
lutionis, muneri ſacerdotali adverſa. Si vero Græcos ipſos au-
dimus, neſciunt illi tale permiſſum, teſte Arcudio: *Cæterum* (dicit) Conc. 7. 34.
Græci ſuos ritus mordicus nimis retinentes, quod illis à principio conceſſum,
ſeu potius toleratum fuerat, idem laude atque imitatione dignum ducen-
tes, Latinos reprehendere audent, quod matrimonio conjunctos ad ſacros
ordines merito nulla ratione admittant. Bell. alio modo elabi cona-
tur, fingendo, conjugium clericorum apud Gpæcos ſero cœpiſſe,
de quo juvat audire peritiſſimum Antiquitatis Eccleſiaſticæ
D. Calixtum: *magna* (ait) *igitur eſt ſive vecordia, ſive imprudentia* De conjug.
Bellarmini ſcribentis, morem Græcorum qui nunc eſt, cœpiſſe circa tempus Cler. p. 166.
ſynodi ſextæ, & A. D. 700. Quod quam facile, tam quoque temere de-
ſcripſit Greg. Ÿalentia. Nam primis & puriſſimis iſtis ſæculis non modo

Græcos ſacerdotes, ſed ipſos quoque Latinos uxores habuiſſe demonſtratum eſt. & p. 333. anticipat objectionem, qua dici poterat; orientales vobiſcum non conſentiunt, quia ante ſacrum ordinem uxores quidem ducunt, non autem poſt, quod vos facitis. Reſp. *in re ipſa convenimus, licet in rituali aliquo diſcrepemus.* Obiter adiicimus:
Goar. ad Euch. p. 116. *προσφορὰν, quam ordo Rom. oblatum vocat, panem fermentatum in mediocris placentæ modum, manibus virgineis, vel ſacerdotum coniugibus, modo ſint à mulıebri profluvio mundæ, parari.*

7. 6. ad 27. Nec omittenda IV. illa, quæ ab Arcud. prolixiſſime diſpútatur graviſſima controverſia inter Græcos & Lat. agitata, de inſolubilitate matrimonii poſt factam illam in Conc. Flor. unionem non unionem demum propoſita, cujus ſolutionem
H. C. Fl. S. 10. 12. Sgurop. mirificè nominat *διάζευξιν τῶν αἰδιογύνων*. Græci ſiquidem ſtatuunt in cauſa adulterii dirimi poſſe matrimonia, & nova contrahi. Ob quam rem Græci nobiſcum anathemati Tridentino ſubiiciuntur.
Goar. p. 384. ſ. Crebra interim illa ob leviuſculas cauſas divortia inter Græcos uſitata, nullatenus probamus.

Sgur. S. 9. & 13 ad ſ ſect. Diſſ. de Cōſ. Eccl. or. & occ. de Purg. c. 33. l. 4. Err. Gr. p. 358 art. 18 cōtra Luth. l. 1. de purg. c. 21. & 15. de ll. Eccl p. 333. V. Purgatorii negatio, quod apparet ex Hiſt. Conc. Flor. ex tractatu Græcorum, cum libellis Nili, olim inter orthodoxographa ſub inſcript. apol. Græc. Baſ. concilio exhibitæ edito. All. hariolatur deſumtum eſſe ex penu hæreticorum, quos vocat, Lutheranorum: quam verò in ſua hariolatione eruditus vir hallucinetur, haud difficulter monſtrari aliquando poterit. Adſtipulantur M. Caleca, Epiſcopus Ruff. Bellar. is vero inconſtantior Allatius, ubi ex Gabr. Phil. Joſ. Bryenn. G. Coreſ. videre eſt, Græcos à flammis iſtis uſtulatoriis tantopere abhorrere, ut malint *in perniciofiſſimum & Origenicum errorem* (ita All. l. c. Græci enim execrantur Origenis dogma, quod Nilus docet & All. ipſi ſibi contrarius c. 22. de purg.) *incidere, omnes vel plurimos ex impiis à Chriſto ab inferis eſſe liberatos, & alios etiam poſtea Sanctorum precibus adiutos. Cum enim ipſi ſuffragia pro defunctis admittant, ne tamen cogerentur pūrgatorium admittere, in hanc ſententiam verſi ſunt.* de qua mox plenius agemus. addere debuiſſet All. Græcos ſentire: dari poſt reſurrectionem aliquem locum miſericordiæ divinæ in ipſo extremi judicii die, theatro, ut loqui amant, nondum clauſo, ut hac ratione bonorum operum, precum, eleemoſynarum fructus

nihil

nihil conferant ad pœnas purgatorii terminandas, ſed ad placandum ſeverum Judicem. conf. Chr. Angel. Cruſ. D. Chemnitius, D. Geſen. D. Gerlachius memorat: *cum ex ſcriptura purgatorium negaſſem, omnes voce geſtuque mihi applaudebant.* Goar: *Si quando cum Latinis contingat Græcos de ritibus controverſis agere, nihil quod ad praxin noſtram pertineat, obiiciunt: inſurgunt adverſus Papam; reiiciunt purgatorium, & alia id genus ſimilia proponunt.* Hinc in officio Exequiarum ſic orant: *Ipſe Domine animæ ſervi tui defuncti in loco lucido, in loco amœno, in loco refrigerii, unde dolor, ærumna, & ſuſpirium omne exulat, da requiem.* quam precationem Goar hac annot. exponit: *purgatorii vocem, ut &* (1. has particul. abeſſe poſſe cenſeo) *Græcorum quidam reſpuunt, rem ipſam alii non admittunt: adverſus eorum nuperum errorem,* (quaſi vero nuper demum ſic ſentire cœperint) *nuperi quoque Græci decertant, Caryoph. præſertim & Arcud. opere de purgator. ſpeciatim edito. omiſſa vero armorum huiusmodi, quæ alii tractant, copia, telum fortius in obſtinatam prave ſentientium mentem, contorquendum non cenſeo, præter id, quod ipſi ſuis verbis, orationibus & votis depromunt. In liturgia ſiquidem quotidie non minus mortuorum, quam viventium memoriam agunt, pro quibus, nominibus etiam eorum è diptychis τῶν κεκοιμημένων, recitatis μνείας offerunt.* Hoc telum quomodo à Græcis obtuſum reddatur, modo dictum eſt. *At quod præ cæteris* (pergit) *convincit argumentum illud eſt, quod tum hîc, tum 600. aliis locis orant Græci, ut animæ mortui detur requies: ἀνάπαυσον, aiunt, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου: ut è tenebris erutam, ἐν τόπῳ φωτεινῷ; ab æſtu ἐν τόπῳ χλοερῷ: ab intolerandis ardoribus, ἐν τόπῳ ἀναψύξεως· ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη, καὶ στεναγμὸς, Deus eam conſtituat.* Sed profecto hoc argumentum viro tam docto eſt indignum. Rogant Græci, ut Deus animam conſtituat in loco lucido, non tanquam ex tenebris erutam, quod fingitur, vel ut mitius cum erudito Viro agam, additur à Goare; ſed ne in eas detrudatur, deprecantur à Deo requiem à laboribus huius mundi, quum ibidem, amici defuncto τελευταῖον ἀσπασμὸν ultimum vale dicentes, Deoque gratias agentes, his verbis utuntur: *Hic quidem Fratrum contubernio jam defecit, & ad ſepulchrum tendit: nec amplius vanitatis, aut tumultuoſæ carnis curam agit.* clarius adhuc *procelloſum vitæ mare transfretatus portui tuo appulit, qui hinc migravit fidelis: verum in quietis ſerenitate, & voluptate perenni, cum*

c. 26. & not. Ebel. Turcogr. p. 186 P. 3. Ex. C. Tr. p. 131. de purg. §. 13. & N. D. Cal. F. opuſc. Chytr. p. 113. ep. ad Nib. juxta P. C. impr. p. 1659. Ritual. p. 526. 528. 548. 550 ſq.

p. 540. n. 3.

p. 554.

p. ſeq.

ſanctis

ſanctis deductæ animæ ſervi tui, Chriſte, requiem confer. petunt locum
amœnum, paradiſum, ſicut latro in cruce; flagitant locum refri-
gerii, ne in æternum ignem abiiciantur, quod expreſſe habetur
3.20. p.528. niſi fortaſſe locus Actuum Apoſt. de καιροῖς ἀναψύξεως argu-
mentum pro purgatorio ſuppeditat? Ipſe autem Goar. n. 6. nos
juvat, inquiens: *in fine cuiusque verſiculi dicitur Alleluia, in ſignum ve-
ræ lætitiæ, tum H. Menardus, tum Ligaridius Chius ſcribunt, frequens Al-
leluia decantari; quaſi defuncto, huius vitæ miſeriis perfuncto, & jam
beatitudinis æternæ compoti gratulari geſtiant viventes.* Adiicit quid.
aliam quoque expoſitionem, huic quamvis non adverſam, non
tamen æque congruentem. Dices, Græcorum tamen aliqui κό-
λασιν quandam pro peccatis venialibus admittunt quæ fiat per
ad §. 32. caliginem. Reſp. jam Cl. Conring. *Illa voce nihil volunt ſignifica-*
Mulm. de *tum, quam animæ ſeparatæ aliquem ſtatum, minus debito felicem. Pœ-*
purg. *nam enim ſenſus quæ appellatur, omnino explodunt.* ib. p. 76. *mirum ſa-
ne, ni ſit hoc commentum Mülmanni & Allatii* (aliorum hodie plu-
rium) *ex odio partium noſtrarum profectum: quoniam ſe dolet, nobis cum
aliis Eccleſiis ampliſſimis communia multa eſſe, quæ in nobis damnant Ro-
manenſes.* Inſtabis; cur laudas Conringium, contra quem ſatis
differt. de ſæve Leo All. ſuppreſſo nomine inſurrexit? ego vero dico, mini-
purg. me id me præterire; Nihuſio reſponſionem ab Allatio impetran-
te, quam ipſe pro ſe & Mülmanno dare non potuit, quod mireris,
*cum ſit in diſciplinis eccleſiaſticis celebratus vir, Conring. autem Geſen.
Calixt. aliique inepti, & rerum divinarum atque humanarum plane je-*
c.48.d.l. *juni*, quæ cenſura eſt All. Ego autem contra dico, tam nihil egiſſe
Allatium in illo tract. ut cauſam ſuam ſi non prodidit, exſibilan-
dam ſaltem propinaverit. Contendantur modo invicem ea, quæ
ὁ πάνυ Conring. ſcripſerat, cum iis quæ All. repoſuit, & patebit
unicuique præiudiciis non faſcinato, nihil aliud de ſcripto All.
pronunciandum eſſe, quàm ἄῤῥητα ἀμείνω. An v. D. Conr. tantum
abs re ſua ſit otii, ut brevibus ſtricturis ſe vindicare velit, mihi
non conſtat. Verum ad alia.

In Eccleſia Græcanica ſequiore occurrit nihilominus & proh dolor! apoſtaſia à veteri orthodoxa, quod in ſubſequentibus clarum faciemus. neque id agimus inſultandi Græcis gratia, quorum potius miſeremur, & judicamus, eos partim ne-

glectu ſcripturæ, & cæco obedientiæ ſtudio partim tyrannide Turcica preſſos, in devia diſceſſiſſe) hodieque nimis rerum aliarum imperitos, imprudentesque, ſine ulteriori cura & indagine, in antiquam ſilvam, doctoribus iisdem morbis laborantibus, ire: quamquam ex illa ipſa orthodoxia multa adhuc retinuerint, ut patet ex illis 20. capp. confeſſionis fidei, quæ Gennad. Scholarius Machometi exhibuit, & Turcogræciæ inſeruit vir Græce doctiſſimus Mart. Cruſius; ubi ſimul reperias motiva, quæ fidem Chri- *p.107.ſſ.* ſtianam faciunt credibilem, parallela illis Hunnianis in lib. de Majeſt. S. ſcript. Apoſtaſia illa deprehenditur in Antichriſtiana articulorum quorundam, in fundamentum impingente everſione, unà cum pertinacia.

Errores iſtiusmodi ſunt I. Mutabilitas infernalis. (α) miſeriæ non corporalis, ſed tantum in tenebris neſcio quibus, Dei privatione, & animarum per conſcientiæ ſtimulos afflictione, & conſumtione, conſtitutæ, (β) ſuffragiis vivorum, Sanctorum, Angelorum, & B. Virginis, relevabiles; (γ) relevatæ actu ipſo non tantum à Chriſto, in ejus ad inferos deſcenſu, omnibus tum hominibus, qui in monumentis erant, ad vitam revocatis, adeoque univerſali aliqua illo tempore reſurrectione facta (δ) quam relevationem & redemtiónem Joh. Bapt. Præcurſor Chriſti prædicarit, ac prope eſſe prænunciarit: (ε) ſed etiam per ſolutionem vinculi excommunicatorii. (ζ)

(α) Triodium hortatur fideles, *Chriſtum exorare, ut animas* *All. de ll.* *fidelium mortuorum ex igne ſempiterno liberet.* (β) ib. *Tormenta vero* *Eccl.p 116.* (exiſtimat Eccleſia Gr.) *& tenebras, & ſimilia, à Deo elongationem,* *ß.* *animarumque propter conſcientiam conſumtionem eſſe, quando negligen-* *p.141.* *ter luxus caduci cauſa, divina illuſtratione privati ſunt* (γ) Jerem. *Quin etiam ſanctos omnes, & mediatores & interceſſores nobis adſcribimus.* *p.93.94.104.* *Nec in præſenti ſolum ſæculo, verum in futuro etiam, dicimus, mediatio-* *109.128.* *nem quandam fore: Angelis & ſanctis, nec minimum ipſa mundi Domina, deprecaturis pro quibusdam: verum non pro omnibus ſimpliciter, nec pro aliquo in peccatis mortuo. Sed pro ſolis illis ſupplicant omnes: pro quibus interceßiones acceptæ ſunt: nempe pro iis, qui inter pœnitendum, præventi morte fuerunt: nondum autem peccatorum maculas eluere potuerunt &c.* repetit ead.p.247. In officio agentis animam cantatur inter alia: *Euchol.p.* *740.*

è ſuperis lata eſt ſententia, ut manibus & pedibus ligatis in infernum detrudar. Poſtquam omnibus excidi, ad te miſera vitæ meæ cuſtodem Angelum ſuſpirans amare clamo: reſpice æternorum meorum vinculorum afflictionem, & ne pro me intercedere deſiſtas. it. *mater Dei, in abyſſum reſpice, vide animam tormentis ſubeundis traditam, curvatis genibus collachrymare, ut qui ſanguinem dedit ut me recuperaret, tuis precibus inflectatur.* Quod autem Jer. dicit, preces fieri tantum pro iis qui
de II. Eccl. p. 117. non fuerint in peccatis mortui; id aliter ſe habet: nam non All. modo indicat, *Græcos mordicus illam tueri ſententiam, preces a ſanctis viris, Deoque gratis effuſas, infidelibus, & æternis cruciatibus damnatis proficuas eſſe, exemplis præcipue Traiani, Theophili, Impp. Falconillæ &c.* & p. 128. rurſus: *Et ne tandem hiſcere audeant, in nonnullis eorum Euchol. cerimoniæ peraguntur ad liberandam demortui animam, non à gloria paradiſi, tunc enim deſiperent, non à pœnis purgatorii, quas illi nullas agnoſcunt: E. à pœnis inferni: & id ſe conſecuturos illis ſupplicationibus Thraſones iſti exiſtimant.* Sed ipſe Jer. p. 94. credit Trajanum, & Falconillam, gentiles, ex inferis liberatos eſſe, illum precibus Gregorii, hanc Teclæ. Ipſam næniolam contra proprios fabulatores exploſerunt præter All. Baron. ad A. 604. & Bell. 2. de purg. 8. Interim diligenter obſerventur ea quæ hîc loci & pag. ſeqq. All. de purgatorii negatione contra Græcos diſputat, & palpabitur, omnia Allatiana diſputata in lib. de purg. & præciſe in c. 39. ex hiſce everti, & penitus deſtrui, neminemque tam clare Allatio potuiſſe contradicere; quam fecit ipſemet, ut indicto quaſi marte ſecummetipſo confligere voluiſſe videatur. Committunt nonnunquam viri diffuſæ lectionis, qualem eſſe Allatium haud inficiamur, ἁμαρτήματα μνημονικὰ, quod vero hac in parte vix dicendum puto; cum non poſſit non transverſim abripi Allatius, ut modo ajat, modo neget, dum in argumento paradoxo, tanto niſu ſuæ ſcenæ ubiq; inſervire ſtudet. conf. quæ habet Goar p. 441.
ib. p. 6. Gr. de oleo defunctis ſalutari. it. de Colybis ſive placentis, quæ vel in ſancti alicuius honorem, vel in defunctorum animarum memoriam, propinquorum ſepulchris impoſita, ſolent offerre. it. de
ib. p. 143. & All. P. C. 3. 15. 4. & 5. P. 3. Ex. C. T. p. 160. ſq. more ex diptych. ſive tabulis eccleſiaſticis nomina vivorum & mortuorum, tempore oblationis, recitandi. conſulendus interea Chemn. ediſſerens qua occaſione, prætextu, progreſſu, mentio defun-

defunctorum inter oblationes fieri cœperit. (δ) *Humanum genus* (vult Triod.) *ab inferni cavernis ereptum à Chriſto in cœlos fuiſſe aſportatum. Hoc cum auctori ſynaxarii non recte prolatum videretur, ſeipſum quodammodo corrigens, ſubdit; veruntamen ad infernum deſcendens, non omnes vita reſtituit, ſed eos, qui illi credere voluerunt.* it. *Secundum eſt, omnes homines, qui in monumentis erant, Chriſtum ad vitam vindicaſſe.* (ε) Anaſtaſ. Sinaita; *Nequaquam diris devovebis hominem, qui ante Chriſti adventum defunctus eſt, nam ad inferos prædicatio Salvatoris pervenit. primum quidem Ioanne præcurſore Chriſtum illic annunciante, deinde ipſo Chriſto prædicante.* (ζ) Perſuaſiſſimi ſunt Græci, præter animæ periculum, excommunicatorum corpora nunquam diſſolvi, ſed poſt mortem inſtar tympani extendi; abſolutione autem poſt multos etiam annos demum mortuo impetrata, animam ſuppliciis infernalibus eximi, corpusq; poſtliminio in pulverem reſolvi. vocant tale cadaver Burcolaccam, in quod dæmon malus ingrediatur, hominesq; diris modis divexet. vidiſſe ſe corpus iſtiusmodi prodit Allat. de ipſo mirifico negotio v. All. de quor. Gr. op. §.12. ſs. P.C. 3.9.1. de purg. c. 5. ubi *ὡς ἐν παρόδῳ* notamus inconſtantiam Allatii, qui primo loco *hanc rem vocat ſtultiſſimam & abſurdam*, dum Græci ex ea probare ſatagunt liberationem impiorum ex inferno, *opinationem*; poſtremo autem eandem pro adſtructione purgatorii aſſumit. Non deberet fortean hoc ex parte Allatio abſonum videri, cum juxta Bell. 1. de indulg. 14. Pontifex excommunicatis poſt mortem etiam indulgentias imperciri poſſit. Cæterum miſera natio, ſicut plurima ſuperſtitionibus ſuis mire corrupit, ita etiam res graviſſimas ludicris abuſibus deturpavit. exemplo ſit ipſum fulmen excommunicationis, qua Græculi interdum quaſi res eſſet leviſſima ludunt, denunciando eam, ſi mulier nolit agnoſcere virum pro capite; ſi quis debita non ſolvat; ſi vir uxorem relinquat. Sunt præterea quidam, qui B. Virginem in infernum deſcendiſſe, hodieque omnes adhuc defunctorum animas eò deſcendere autumant: ea tamen differentia, quod juſtis ad contemplanda myſteria Chriſti, etiam in illa regione patrata, loco tranſitus ad cœleſtia concedatur; impiis tanquam ſedes, in qua remaneant æternis ſuppliciis cruciandi.

All. ll. Eccl. p. 236. ad 277. ib. 308. ad 347.

All. c. l. p. 260. 303. ſſ.

Add. Chr. Angel. c. 25. Malax. in Turcogr. l. 1. & 2. p. 27. & 133. Spond. A. C. 1476. n. 20. Goar. Rit. p. 684. ubi formulam abſolutionis reperias.

Turcogr. l. 4. ep. 7. 8. 11.

All. de ll. Eccl. p. 326. ſ.

 II. Ni-

II. Nimia exaltatio Traditionum Synodicarum 7. præſertim Synodor. & Patrum, Eccleſiæque infallibilitas.

p. 56. Jerem. ita fere orditur: *Reſpondebimus E. nihil noſtrum adferentes, ſed ex ſanctis 7. œcum. Synodis, & ex ſententiis SS. Doctorum. Interpretumq́; divinitus inſpiratæ ſcripturæ.* p. 85. recipit *ſanctam Patrum, tum ſcriptam, tum non ſcriptam traditionem.* p. 116. *cedere debemus interpretibus ſcripturæ. Impulſu Sp. S. Paulus locutus eſt: eodem & Petrus, & reliqui: tum Hierarchæ, Baſil. Gregor. Chryſ. & reliqui Doctores.* P. 201.

6. etiam p. 131. 138. ſ. Hebrææ linguæ non favet, & p. 368. quærit, quare imagines adorare nolimus, & reſpondet, *reiicitis ex Hebræo fonte ſumta occaſione.* p. ſeq. *Contemtio ſanctarum imaginum in hac urbe, & divinar. reliquiar. ab Hebræis initium habuit. Et ſchiſmata, quæ apud vos ſunt, quæ multa variique generis ſunt, Lutheranorum, Hebræi aliqui, ut fama fert, pietatis ſimulatione introduxerunt, ac diſſeminaverunt.* vide imperitiam & inſcitiam Patriarchæ, linguam ſanctam non aſpernantis modo, verum etiam ſchiſmata eidem inepte imputantis. Cum Ferrariæ

Sylveſt. Sguropul. Hiſt. Conc. Flor. S. 3. c. 6. & 7. de methodo exordiendæ diſp. cum Latinis diſquireretur, Georg. Scholar. à cæteris laudatus, ad explicationes Dd. & Synodorum ſe confert; ſcripturis ſacris inſuper habitis. Olim Imp. coronandus manu propria ſcriptam fidei confeſſionem dare, promittereq; cogebatur, ſe decreta 7. ſynodorum œcumenicarum, & localium ſervaturum.

Codin. de Off. c. 7. Idem contra Cyrill. Lucarim in ſynodis à Cyrillo Berrhoënſi & Parthenio habitis anathemate firmatum eſt.

All. P. C. 3. 9. 8. & 9. c. 11. 1. & 5. c. 15. 44 c. 16. 1. c. 41. Allatio dicuntur Græci *dicta & ſententias, & ſyllabas, & virgulas in ſcriptis PP. ſuperſtitioſe etiam conſervare, & reverenter deoſculari.* Mitigat hoc Chr. Ang. hac ratione: *Accuratam itid. decretorum à PP. traditorum rationem habent, ſed in tantum, quantum illa divinæ legis regulæ ſunt conformia.*

Sgur. S. 9. c. 10. All. P. C. 3. 11. 1. & 5. Eccleſiam pariter, ſynodice congregatam Imp. Joannes errare non poſſe cenſet; & cum denuntiatione anathematis decernunt Cyrill. Berrh. & Parthen.

T. 1. Theol. Dog. l. 1. c. 12. ſ. conf. All. P. C. 2. 16. 3. ſſ. de ll. Eccl. 144. III. Differentia realis operationum & proprietatum divinarum â ſubſtantia Dei, quam fuſe proponit D. Petav. eque Græcis auctoribus repetit, & totam controverſiæ iſtius, à Gregorio Palama, ejusque adverſariis Barlaamo & Greg. Acindyno, ventilatæ, hiſtoriam illuſtrat. Trapezunt. Allatio laudatus h. m. lamentatur: *Væ mihi, quod gens mea adeo adverſus veritatem in*

ſaniſti,

ſaniſti, ut auſa fueris infinitas Dei operationes prædicare, easq; increatas, & infinite ab eſſentia differre, credereque aliquid extra Tradem increatum. &c. Jerem. *duas* (ſcribit) *præcipue cauſas reperio, cur vos à nobis de* *proceſſione Sp. S. diſſentiatis. Una eſt, quod vobis videtur miſſio & proceſſio idem eſſe. altera, quod ſubſtantiam ſeu eſſentiam, & operationem, idem eſſe in Deo ſtatuitis, cum ſecus ſit.* quod deinceps rationibus aſtruere allaborat. p. 203. ſ.

IV. Fiducia propriæ Juſtitiæ, ac operum merita, præcipue eleemoſynarum. Jerem. *Eleemoſyna cæteris virtutibus magis neceſſaria eſt. Obſonium ſine ſale, ſermo ſine veritate, opera ſine fide, principium ſine fine: ſic virtus abſque Eleemoſyna, mortua res eſt. Quemadmodum nullum animal uno pede incedit: nulla avis una ala volat: nulla navis uno latere navigat: ita nemo eorum, qui ſalvantur, ſalutem conſequitur, niſi cuique virtuti, eleemoſynam adiunxerit. Hæc enim vere & prætermiſſa punit prætermiſſione ſui: & adhibita, ſalvat adiunctione ſui:* Neque tantum vivis prodeſſe, ſed pro mortuis etiam erogatæ non parum valere putantur. Negatio autem hujus opinionis damnatur in gemina contra Cyr. Luc. coacta ſynodo: in eadem damnatur rejectio prævisorum operum in Electione: it. ſalvatio per fidem ſine operibus. poſtremam ſententiam in noſtratibus haud minus redarguit Jerem. vivam per opera fidem requirens: in quo bonus vir mentem noſtram ſe non capere prodit, quaſi nos fide mortua contenti eſſemus. Sanius reſpondet p. 71. dicendo: *Fidem eſſe antecedens: conſequens vero opera, eaque neceſſaria propter Dei mandatum: præmia & honores accipientibus his in vita æterna, qui ea rite perfecerunt: quæ quidem bona opera, inſeparabilia quoque ſint neceſſe eſt, a fide vera. Non autem oportet operibus confidere, neque his gloriari, more phariſaico: ſed ſi etiam omnia impleverimus: ex Chriſti verbo dicere, nos ſervos inutiles eſſe. omnia enim ad juſtitiam Dei referenda ſunt: quandoquidem quod à nobis confertur, aut parum eſt, aut nihil.* obliviſcitur autem nonnunquam iterum ſui, quin & dictum Eph. 2. pervertit, & non confundenda ex ἀμαθίᾳ quadam confundit p. 127. Jejunia commendat: *Itaque ſtudeamus, per jejunia & preces negotiationem ſalutis, ut boni mercatores, perficere.* p. 231. hoc habet emblema: *Fides, ſpes, charitas, triplex auro conſerta iris, ſi à nobis obſervetur, ſalutem nobis conciliat.* p. ſeq. *abſque his tribus, ſalutis* p. 90. V. ib. pag. ſeqq. it. p. 68. 71. 131. p. 64. p. 75. 117. 133. 123. ſ.

adeptio impoßibilis eſt. Attamen Monachi in monte Athone ſta-
tuere perhibentur, ſolam in Chriſti meritum ſubnixam fidem ju-
Ann. Turco- ſtificare, eam autem bonis operibus, tanquam bonæ arboris fru-
gr. p.48. 200. ctibus teſtificandam eſſe.

p.77.ſſ. V. Septenarius Sacramentorum numerus. Jerem.
Sacramenta ritusque in hac ipſa catholica recte ſentientium Chriſtiano-
p.239.ſ. *rum Eccleſia ſunt ſeptem.* Reſp. II. *Quod vero in baptiſmis, quorum*
mentionem facitis, chriſmatis mentio non ſit: nolite mirari, Eccleſia enim
Chriſti, gratia huius proficiens, divinis dictis & fundamentis multa adin-
venit, ornatu quodam veſtiens. Non enim omnia Paulus ſcribit: ſed quæ-
dam etiam diſcipulus eius Dionyſius: & hos inſecuti multi doctores: Etiamſi
enim cæteris ſacramentis potiora ſunt, & ſine eis ſalus nullo modo contin-
git, baptiſma & divina communio: attamen & reliqua, quæ cum his ſepte-
p.368. *narium numerum implent, tradita ſunt ab Eccleſia.* Reſp. III. hunc
numerum importunius defendit. Non effugit autem cenſuram
P.C.3 17.l.3. Allatii, eo quod reliqua præter Baptiſm. & S. cœnam ſacramen-
Ad. I. Vyteb. p.405. ta inſtituto Eccleſiæ tantum aſſignat. Hinc Cyrill. quoque de
his 2. tanquam potiſſimis & principalibus, unice verba facit.
Pro Jeremiæ vero diſtinctione faciunt illa, quæ verſatiſſimus in
lectione PP. J. Dallæus diſputat; & præter alia obſervandum du-
De confir- cit: *hoc de ſeptenario ſacramentorum numero dictum; non veterum ſed*
mat. p.236. *recentiorum tantum Græcor. dogma eſſe. Io. quidem Damaſc. vir oct. vi ſe-*
culi, cum Chriſtianam omnem theologiam eo opere, quod de orthodoxa fi-
de, eruditiſſime conſcripſit, complexus ſit, ac veluti in locos ſuos diſtribue-
rit, ſeptenariam illam τῶν μυστηρίων diviſionem nullus tradidit. Neque
diligentiſſimus ac doctiſſ. Goar ullum eius auctorem vel teſtem edit Simeone
Not. in Eu- *Theſſal. & Matthæo Blaſtari vetuſtiorem; quem utrumq; poſt A. D.* 1000.
chol. p.367. *vixiſſe conſtat. Græci E. vel myſterij vocem late ſumunt; vel certe er-*
rant, & à PP. fide, & à ſua ipſorum praxi diſcedunt; Latinorum ali-
qua fortaſſe æmulatio eos ad hunc ſeptenarium myſteriorum numerum
ne aliqua re illis inferiores viderentur, deduxit. Atque ex his defen-
P.2. Ex.C.T. di vel explicari poteſt Chemn. ajens: *Nec ullius veteris concilii*
p.m.12. *auctoritatem pro ſeptenario hoc numero proferre poſſunt: niſi quod ante*
100. *plus minus annos; in Flor. Conc. una cum purgatorio & primatu R.*
P. ſeptenarius Sacr. numerus apud Græcos tentatus, Armenis vero obtruſus
Conc. 1, 2. *eſt.* Hic exclamat Arcud. *At non iſtud unum illuſtre mendacium ex ore*

& ca-

& calamo Chemnitij excidit. At bona verba, quæſo, Arcudi, res tam ardua non eſt, ut tantopere ſtomacheris. De eo opinor, taces, quod Ch. meminit, nullius vetuſtioris Conc. auctoritatem pro numero veſtro proferri poſſe. Præterea vel apud Guidonem Carmelitam, vel apud alios ex veſtratibus legit, Græcos reſpuere veſtrum numerum. inſuper potuit deceptus eſſe à rudi Actorum Flor. interprete Latino, quo elogio ipſe ornas hominem: habet *Concord. p. 151.* ibi verſio Abrami Cretenſis, Armenos quibus prolixa de 7. ſacram. inſtructio data eſt, cum Græcis abiiſſe, cum vix tunc advenifſent. Poſtremo, ſi Chemn. propterea pipulo eſt differendus, eodem crimine in re ſimili involvuntur non Dd. modo tui, Guido, Scot. Durand. ſed etiam Papa Innoc. III. qui Græcis tribuit hanc ſententiam, ac ſi Euchariſtiam mero vino ſine aqua ad- *l. 4. de myſt. c. 32.* miniſtrandam dimicent. an hîc etiam exclamabis, at non iſtud unum illuſtre mendacium ex ore & calamo Innocentii P. R. excidit? De cætero v. All. quomodo ſeptenarius numerus in memoratis aliquoties ſynodis adverſus Cyr. Luc. ſancitus ſit. Neque interim de nihilo eſt, quod ſcriptores Rom. atrociſſimis ſcriptis *Iac. Sirmõd. & Pet. Aurel. Abbas. P. C. 3. 16.* invicem decertant tum de confirm. Pontificia, tum cõfirmatione & Unctione Græcanica. Evolve All. contra ſuos ſtrenue defendentem, Græcos confirmationem & extremam Unctionem nequaquam reiicere it. Goarem, confirmationis ſacramentum Græcis aſſerentem; Extremam vero Unctionem iisdem adimere, hæſi- *Ad Euchol. p. 366. n. 28. 31.* tantem p. 428. & prolixius adhuc de eodem argumento agentem qui, etiamſi fateatur, *Græcos extremæ Unctionis ſacramentum, & ex in-* *in not. ad off. S. olei p. 431. ſ.* *diſcreta, ac promiſcua ſacramentorum, & ſacramentalium ſuſceptione, ſacramenta violare, & ſuperſtito nefandoq; cultu quaq; proſequi;* de Arcudio tamen Græcos propter huius ſacramenti abuſum accuſante; tale fert judicium: *mihi illud mirandum ſemper fuit, ut quos concordes cum Latinis pollicetur exhibere Græcos in ſacramentorum ſenſu, eos levi occaſione, ad diſcordiam provocet.* Poſteaq; multis contra Arcudium agit. Subſcribimus profecto Goari, nec dubitamus virum emunctæ naris idem dè opere Allatiano ſentire. ſupra autem monuimus, Græcos quamlibet 7. ſacramenta numerent, & hunc numerum ſynodice ſub Cyr. Berrh. & Parth. ratum eſſe jubeant, nihilo tamen ſecius in plurimis, iisque ſubſtantialibus tam longe à Latinis diſ-

ſenti-

l.1. de Extr. Vnct. c.8. l.2. c.20. & 21. ſentire, ut non ſine tædio altercationes & conciliationes in ſcriptis Arcudii, Allatii, Goaris, legas: quos ea propter optimo jure perſtringit Dallæus.

De confirm. l.2. c.17. 18. 19. p.87. & 130. VI. Confeſſio auricularis, ſive ἐξομολόγησις κατ᾽ εἶδος. Jerem. *Confitens, quoad poſſit & recordetur, debet peccata particulatim exponere*, mox autem quæſtum Pontificium improbat, iisdemque in hac materia æquior eſt, dicens: *Quicquid vero peccatorum, aut propter oblivionem omiſerit, aut propter verecundiam obticuerit: oramus miſericordem & mitiſſimum Deum, ut ei hæc quoque remittantur: ac confidimus, ea ipſi remiſſum iri.* v. Goar. & Arcud. ſacerdotes Græcos ob frequentiorem confeſſionis intermiſſionem vituperantes. *Euch p.109. conc.4.2. p.373.* Id. Arcud. c.3. cenſet, *hæc & ſimilia verba Jeremiæ (omiſſo διὰ λήθην per oblivionem) juſta reprehenſione non carere.* & c. 5. dubitat, *an ſacerdotes Græcorum, quia ſint ſchiſmatici, abſolvere poſſint.* En mi Lector, egregiam quam tibi totiens declaro concordiam!

R.I p.128. VII. Idololatria. Jerem. *Impium eſt, & à Chriſti Eccleſia, alumnisque eius alienum nolle ſchetice adorare ſanctas imagines: quarum honor ad prototypum tranſcendit, ut ait Baſilius.* Repetit eadem, & *p.244.* prætextibus Pontificiorum utitur plerisque; etſi acumen Greg. Valentiani ex 1.Pet.4.3. ubi verſio vulgata habet illicitas idololatrias, licitam quandam idololatriam elicientis, ipſi in mentem *Euchol. p. 309.* non venerit. In profeſſione fidei ab Epiſcopo emittenda eadem relativa imaginum adoratio continetur. Goar: *Tantum* (ait) *exhi- p.28. Euch.* bent Græci ſacris imaginibus cultum, ut non minus exemplo ſint, quam admirationi: ſi tamen pictæ ſint; à ſculptilibus autem tanquam ab idolis abhorrent: media tamen planaque ſculptura, in ſacris imaginibus forman- *obſerv. ad Man Calec.* dis, eo quod ad picturam accedat, utuntur.* conſentit in hoc Stevart. *p.470.* Quæ igitur Allatio cauſa eſt tam vehementer Chytræum noſtrum ſuggillandi, qui de ſculpturis nihil aliud dicit, quam quod Goar *P.C.l.3.* vel Stevartius: ſemel igitur moneo, Allatium ex immani duntaxat odio totum illud cap 15. Chytræo oppoſuiſſe, eumque præter ipſius meritum, inſtitutum, & mentem, tam inique & non raro calumnioſe tractaſſe, quod fortaſſe alias oſtendetur. plura ſuppe- *P C.3.9.1. c.15.11 ß. de So lea Vet. Eccl. §.11.* ditabit de imaginum cultu Allat. Vocantur imagines illæ προσκυνήματα. Et hinc Dominica Quadrageſimæ prima, nuncupatur orthodoxias, ob reſtitutum imaginum cultum. v. Gretſer. qui &

feſtum

ſeſtum Conſtantinopoli in honorem Imaginis Edeſſenæ inſtitutum; item victorias de Perſis ab Heraclio, beneficio imaginis Camulianenſ. reportatas, commemorat ib. c. 15. M. tamen Caleca hic quoque aliquam diſcordiam obſervans inquit: *Quidam noſtrorum adeo perdita mente ſunt, ut etiam Salvatoris imaginem Latinis tantum inſcriptam literis, adorare renuant.*

Ἀρτολατρεία & οἰνολατρεία: non jam dico in panis & vini jam conſecrati, & ut putant transſubſtantiati adoratione, commiſſâ: verum etiam cum panis nondum eſt conſecratus, ſed cum dona ad altare demum conſecranda afferuntur. Tum enim, quando plebeii, Pontificem, ſacerdotes, & diaconos, cum magna pompa, incedere vident ad aram, quidam ſeſe inclinant, alii procumbunt in genua, & quaſi præſentem Chriſtum, latronis in cruce pœnitentis voce alloquuntur: *Domine memento mei, quando venis in regnum tuum.* Reſpondentque illi: *Recordetur.* Arguit hunc ritum Arcud. ipſe tanquam idololatricum: excuſare autem conantur Goar. & Allat. ſed conantur tantum.

Σταυρολατρεία. *Dominica 3. & 4. Quadrageſimæ, celebrant adorationem ſanctiſſimæ crucis, quæ omnibus Chriſti fidelibus publice à ſacerdote exponitur adoranda, cui omnes reverentiam, ſumma corporis inclinatione, prius ſe ſigno crucis ſignantes, exhibent & adorant, ac demum deoſculantur.* Ita Allat. Adeundi etiam Cod. & Gretſ. de feſto τῆς σταυροπροσκυνήσεως, καὶ τῆς ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ. Jerem. p. 254. putat: *eum, qui non adoret crucem, ne quidem Dominum crucifixum adorare.* In Euchol. *bona ſibi à Deo exoptant precibus ſanctæ Virginis, & reliquorum ſanctorum, nec non virtute pretioſæ & vivificæ crucis.* conſul. Chr. Angel. & All. varia de efficacia crucis diſſertantes. Meretur h. l. caſtigationem cruenta Allatii vox, qua pronunciat: *Hæretici negant.* (ſc. crucem Chriſti ad noſtra uſque tempora ſervatam durare.) *Quid ad nos? negant verbum Dei* &c. ô calumniam! *certe eorum ἀπιστία ſanguine & ignibus expianda.* Mitius, mitius, mi Allati, manſueſce quamlibet Leo ſis. Res profecto digna ſi credere nolimus, lignum S. crucis, ex ſepulti Adami ore enatum, variis poſtea vicibus translatum, ſtylobate demum marmoreo in medio templi Judaici, erectum, cultum, adoratumque à Davide (cujus tamen tempore templum nondum ædificatum erat) & Salomone;

Not. ad Codin. 3. 10. 17. & All. de Hebd. §. 14. 15.

Tract. de imag. non manufactis c. 11. Aurel. Peruſ. ad A. C. 621.

l. 4. cont. err. Gr. p. 369. & Steph. Gart. ib. p. 469.

3. à cap. 19. ad 25 it. c. 58.

N. ad Euch. p. 131. n. 110.

De miſſ. præſanct. §. 7. ſſ.

De Hebd. Gr. §. 17. 18.

de offic. Cõſt. c. 9.

T. 1. de cruce l. 1. c. 67.

p. 41. ſ.

c. 15. 26. 42.

συμμ. l. 1. p. 233. ſ.

ib. ep. de lign. S. cruc. p. 225.

F deni-

denique ad ſupplicium Chriſto irrogandum, aſſumtum, hucuſq;
durare, ut in nos ita ſæviri conveniat: Sic enim habet fabella ab
All. ex variis mythologis conſarcinata, & ordinatius repræſenta-
T. 2. l. 2. de ta; quam cum ex nugatore Comeſtore tetigiſſet Bellar. præ pudo-
Imag. c. 27. re quaſi, integram recitare noluit. Cæterùm in formatione cru-
p. 369. *P. C. 3. 18. 14.* cis rixantur etiam Græci cum Latinis, indicium faciente Caleca,
ſ. qua de re agit contra Gretſer. Allatius.

Ἁγιολατρεία & ἀγγελολατρεία. qua in divino cultu Deo colle-
p. 109. ſ. gas & ſocios dant ſanctos & Angelos. Jerem. *Debentur porro honores*
quoque ſanctis à nobis, & recipiendi ſunt, & offerri templis horum par eſt:
p. 127. ſ. *hoc etiam* θεάνθρωπος *hoc dicto ſignificavit: Qui vos recipit, me recipit.*
it. *Invocatio proprie ſoli Deo competit: & primo ac maxime proprie ei con-*
venit. Sed invocatio, quæ ad SS. fit, non proprie invocatio eſt. Sed per acci-
dens (ſic dicendo) & per gratiam. Non enim Petrus aut Paulus exaudit
invocatores ſuos: ſed illa gratia, quam habent: ſecundum illud, quod Do-
p. 243. ſ. cōſ. *minus dixit: Ero vobiſcum usque ad conſummationem.* p. ſeq. recitat for-
p. 58. 95. 111. mulam invocationis ad SS. directæ. it. *Invocatione SS. dæmones abi-*
guntur, morbi fugantur, tentationes tolluntur: & omnino hac ratione,
donatio illa bona, de qua in S. literis, ſuperne contingit per Angelos bonos,
p. 245. Vocat. *qui mox mittuntur invocantibus nomina ipſorum.* Habet autem com-
eos θεοὺς χά- munia cum Pontif. χρησοφύγετα. it *Qui ſanctos non honorat, nec ipſum*
ριτι. *Dominum honorat.* Exauditionem præterea, propter SS. petunt.
p. 254. v. Goar. Allat. Huic cohæret λειψανολατρεία. Jerem. p. 243. *Quin*
Euch. p. 35. *41. 53. 399.* *etiam ex illor. SS. reliquiis, multifariam beneficia ſcaturire, nemo dubita-*
P. C. 3. 9. 1. c. *re debet. Si enim è prædurо ſaxo, aqua in ſolitudine effluxit: ſi ex aſinina*
11. 1. & 5. de *mandibula, ſampſoni ſitienti aqua erupit: è martyrum reliquiis idem poſſe*
ll. Eccl. p. *283.* *fieri incredibile ſit?* Neque tamen omnes præſtigiis & ludibriis reli-
S. 4. c. 17. quiarum nimis credere videmus apud Sguropul. Approbo inte-
Hiſt. C. Fl. rim judicium Allatii, & Pontificiis commendo, quod narrationi
Græcorum, de conſervata inter alias reliquias, in ſacrario palatii
de ll. Eccl. Conſtantinopolitano, particula, ex pane quem Chriſtus diſci-
Gr. p. 223. pulis tradiderit, fermentata, ſubdidit; *ſed fides huiusce narrationis*
ſit apud auctorem. ἐγὼ γὰρ ὁ παχυπειθὴς &c.

Præcipue Μαριολατρεία; quam nuper integro tractatu (qui
inſcribitur Pietas Mariana Græcorum) ex 20. divinorum officio-
rum tomis, è quibus 12. priores vocantur Menæa, ad miraculum
pæne

pæne (verba ſunt auctoris) in hoc negotio facundis, ut Græci ab
eruditis ὑπερφιλοθεοτόκοι nuncupentur, divulgavit Sim. Wagnerec-
cius Jeſuita, tenui operæ pretio. Jerem. *Mediatores vero facimus,* *p. 128.*
cùm ſanctos omnes, tum eximie matrem Domini. Sic in ordine ſacri *Euchol. p.*
miniſterii ſubmiſſa voce ſacerdos murmurat: *Deipara ſuper omnes* *7. & 10.*
ſancta, ſalva nos. ib. *conſervatio politiæ & Principis ab ea flagitatur.* Ei- *p. 57. ex Ho-*
dem particulam corporis Chriſti conſecratam, quam appellant *rolog.*
προσφορὰν & σφραγίδα, offerunt in ſacrificio miſſatico, quem mo-
rem vel ritum exponit Goar. Iſtiusmodi autem ſacrorum rituum *Euchol. p.*
in immenſum multiplicatio, operoſus ille & tantum non ſceni- *19. n. 41.*
cus apparatus, plures non tantum in Latinam, ſed in Græcani- *Mrcnd. 3, 8.*
cam quoque Eccleſiam invexit errores & ſuperſtitiones, quibus
utraque mordicus hodienum inhæret. factum certe eſt, ut mul-
ti hunc apud Græcos morem animadvertentes, imputarint illis
grandem errorem, quaſi ſub illa particula, quæ virginis eſſe dici-
tur, corpus B. Mariæ contineri crederent. Ex eiusdem Goar. no- *ad Euchol.*
ta de elevatione panis, παναγία, ſanctiſſima, nuncupati, digna ſunt *865.*
quæ hîc conſpiciantur ſequentia: *Voce* παναγίας *Dei matrem nuncu-*
pant: ſolent autem ex Græcis devotiores, gratiis poſt ſumtum cibum actis,
παναγίαν, *fruſtulum panis triangulare, al.* ὕψωμα, *eo quod elevetur, dictum,*
extremis utriusque manus duobus primis digitis in altum tollere. E cœtu
autem ſelectus quidam prodit, fragmentumq; panis, capitis incurvatione,
& thuris ſuffumigatione præmiſſa, acceptum a Deiparæ imagine, attollit:
thure mox omnibus ſuffumigatis, παναγίαν, *bucellam, laudes Deiparæ con-*
cinentes, inter ſe dividunt, & pariter è communi poculo eius nomine bene-
dicto, cuncti ſeriatim delibant. Joh. Zygomala ægrotus pro reſtitu- *Turcogr. l. 3.*
tione ſanitatis epigrammate aliquo S. Mariæ ſupplicat: Allat ve- *p. 2, 9.*
ro ſomnium ſuum, & quomodo ope Virginis ſanitatem puer ad-
huc reciperarit, narrat; de Græc. opin. §. 5. juxta id forſan, quod in *Euch. p. 410.*
offic. S. Olei, ægrotus ad Mariam ſolam recurrit. conf. ib. hymnũ, *415.*
ubi inter alia hæc reperiuntur: *Te ſolam ſpem poßidemus.* &c; *niſi enim* *p. 442.*
protegas pro nobis interpellans, quis nos tantis periculis eriperet? quis libe-
ros huc uſq; conſervaſſet. it. in offic: agentis animam: *De reliquo, ad* *p. 738. ib.*
quem vociferabor? quis doloris mei planctum, & ſuſpiria cordis excipiet, *776.*
niſi tu illibata virgo, Chriſtianorum & peccatorum omnium fiducia? p. 855.
in officio communis ſupplicationis, ad unam Virginem preces

 diri-

diriguntur, vix ac ne vix interſperſa mentione Dei. p.871. habetur confeſſio peccatorum D.Mariæ facta. In ejusdem aſſumtæ honorem celebratur jeiunium. add. omnino de Maria hodogetria, ejusque imagine à S.Luca depicta; Maria Nicopœa; itemque de feſto depoſitæ veſtis Deiparæ in templo Blachernenſi; nec non depoſitæ Zonæ, Codin. & Gretſerus.

VIII. Monopolium Epiſcopale in Electione miniſtrorum Eccleſiæ, excluſo Magiſtratu civili, & plebe, de qua re Jerem. p.105. ſs.

IX. Αὐτεξούσιον Liberi arbitrii in ſpiritualibus, cui initium tribuitur; Deo βοηθ. Jerem. *Omnia quidem arbitrio Dei ſubiacent: non tamen ita, ut libertati arbitrii noſtri officiatur.* it. *In noſtro E. & in ipſius arbitrio. Oportet enim nos primo eligere bona: tunc ipſe ſuum addet. Non antevertit ille noſtras voluntates. Cur? ne officiat noſtro arbitrio. Verum, quando nos elegimus: tunc ipſe ſtrenuam operam nobis navat.* poſtmodum eandem opinionem tuetur, nihil autem quod objectiones Tubingenſium feriat, affert. Eadem mens eſt ſynodorum à patriarchis Cyrillo & Parthenio habitarum. *Vnde nemo τῇ φύσει malus.* ib. p.119. *ſed* βουλήσει: immo ſecundum ſcita illa ſynodalia, quidam homines, nominatim, Jo. Baptiſta, B. Virgo, Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli, à peccato mortali immunes fuerunt.

X. Immane Elogium vitæ monaſticæ. Jerem. dicit *non eſſe bonum, quod A. C. vitam monaſticam operibus inutilibus annumeret: quam ipſe nominat* βίον τέλειον; *vitam perfectam*; βίον ἰσάγγελον, *vitam angelicam.* Legatur officium magni & Angelici habitus in Euch. p. 499. ſs. ubi p.505. audit *vita perfectiſſima, ad cuius inſtar Domini converſatio exprimitur.* & ib. Goar. adde Chr. Angel. inſtituta monachorum fuſe proſequentem: Sunt autem 3. monachorum genera, ſub unius S.Baſilii regula. Κοινοβιακοὶ, ἰδιόρρυθμοι, & ἀναχωρῆται apud Allat. Goar adiicit ῥασοφόρους ſive novitios. Cœnobiaci ſunt, qui ſimul habitant, paſcuntur, & iisdem legibus ac exercitiis ſubiacent. Inter eos nonnulli ſunt τοῦ μεγάλου σχήματος καὶ ἀγγελικοῦ, (rationem nominis reddit Goar) perfectiori vitæ inſtituto addicti, alii τοῦ μικροῦ, ſive μικρόσχημοι, obſervantiæ non tam ſtrictæ. Idiorrythmi ſuo lubitu vivunt, & negotiis operam dant. Anachoretæ ſive Celliotæ extra monaſterium cultura vinearum & agro-

All. P.C. 39. 3. Ch. Ang. c. 7. l. 15. de off. num. 16. l. 3. comm. ad Cod. c. 6. & 10 de imag. non manufact. c. 18.

Goar. p. 869. Aurel. Peruſ. ad A.C. 553. 621. 625. 717. 971. 1123. p. 114. uſque ad ſ fere. p. 117. R. II. p. 224. it. p. 96. 113. 367.

R. I. p. 119. p. 136. p. 368. ſ conf. p. 132. 134. ſ. 2; 8. Not. p. 517. de ſtat. E G. c. 27. ad 41. P.C. 3. 8 8. ſ. Ad Rit. p. 472.

Rit. p. 472.

agrorum vitam tolerant: ex quibus nonnulli Aſcetæ & Eremitæ in loca remotiora & deſerta ſecedunt. Monachi autem in monaſteriis, officiis peragendis operam navant. Mulieres æque ac viri ſuo proprio habitu, nec minus ipſis monachis orantes atque jejunantes, vivunt. Habitus eſt indumentum nigrum, de quo Goar. poſt preces, operi phrygio faciundo incumbunt. Legi ve- *N. ad Rit. p.*
lim cenſuram Allatii, Græcos ſuos, tanquam prævaricatores ca- *472. 488.*
nonum, juvenes ſine prævia probatione, ſine habita ætatis atque interſtitiorum ratione, promoventes, ac habitum angelicum comminiſcentes, graviter incuſantis. conf. Goar. de eadem re *Euchol. p. 237. §. 11.*
diſputantem, cur Græci minores ordines vix agnoſcant. Quan- *247. n. 2. 11.*
tum autem tribuant monachatui, ex eo quam maxime intellige- *Arcud. 6, 2.*
re eſt, *quod monaſticam conſecrationem inter ſacramenta retulerunt,* & *& 9.*
quod blaſphemum eſt, æquam & eandem vim ad dimiſſionem peccatorum baptiſmo ac habitui monachico adſcribunt; *Et, ut magis ac magis divino lavacro eum exæquarent, quaſi in nova regeneratione nomina etiam mutabant: nonnullorum quoque credulitas eo devenerat, ut eo habitu, non ſibi tantum, ſed demortuis etiam & condemnatis, peccatorum veniam impetrari poſſe, aliis perſuadere conati ſint. Et mirabimur, in ea natione tam multos etiam ex Impp. hunc habitum morituros flagitaſſe, exultaſſeq; gaudiis, eum conſecutos, ut vix mente conſtarent?* Hæc omnia All. Græcorum ſuperſtitionem, non ſine tacita Latinorum, Græcis neq; in hac ἐθελοθρησκείᾳ cedentium, reprehenſione, taxans. Laborat All. quomodo Monachatum ex nume- *P. C 3. 16. à*
ro ſacramentorum extrudere poſſit, aptiorem autem rationem *§. 9. ad f. c.*
dare nequit, ea ipſa, quam Chemn. dudum dedit, nempe ſi ex dictis PP. numerus ſacram. ſit ſciſcendus, tum vel plura, vel pauciora fore. Nullibi autem plures uno in loco monachi degunt, quam in monte Athone, quem Allat *laudatiſſimi*, 30. *& amplius* (Goar nu- *de Gr. quo-*
merat 24.) *nobiliſſimis monaſteriis clariſſimi,* elogio ornat. *Sanctus hic* *rund. opinat. §. 24.*
mons (hoc ei nomen eſt κατ' ἐξοχὴν) *tantis ut ita dicam monachorum gregibus colitur, ut ad 6000. ibi vitam agere noſcantur. Monachi a morum probitate & maturitate καλόγηροι boni ſenes (ſi hodie ſchiſma non* *ad Euch. p.*
foverent) nuncupandi. Goar. Habemus E. ſchiſmaticos in monte *120.*
Athone, eoque laudatiſſimo.

107

P. 86. it. p. 100. 102. 240. XI. Denique Transſubſtantiatio. Jerem. *ſtatuit Eccleſia catholica: mutari conſecratione facta, panem quidem in ipſum corpus Chriſti: vinum vero in ipſum ſanguinem eius, per Sp. S.* Unde etiam panem conſecratum, tanquam pretioſiſſimum corpus Chriſti, pro infirmis in muro appendunt, & non ſine veneratione conſervant, ut refert Allat. Sancita eſt eadem transſubſtantiatio, & anathematiſmo confirmata, in ſynodo ſæpe nobis citata. Verum eſt in hoc quoque articulo, quod Papæi pro pravo & erroneo habent; quod Græci vim transſubſtantiandi orationibus magis, & illapſui Sp. S. quam verbis & ſyllabis conſecratoriis adſcribunt, ut amplus ſit hîc diſputandi, Græcos examinandi, accuſandi, conciliandi apud Romanenſes campus. v. Goar. Allat. Arcud. Nos nunc de eo nihil diſquirimus. Putamus autem ex hac ipſa etiam diverſitate factum eſſe fortaſſis, ut viri Docti negarint transſubſtantiationem à Græcis admitti; & proinde exilis ſane cauſa ſit Arcudio, Chem. urſino more adoriendi, & hoc modo lancinandi: *Chemnitius, ut eſt hæreticis familiariſſimum, mentitur Græcos in Concilio Florentino admittere noluiſſe mutationem panis in corpus Chriſti. Nam in eo Concilio non fuit quæſtio: an panis vere & ſubſtantialiter verteretur in corpus Domini, ſed quibusnam verbis illa ineffabilis mutatio fieret.* Sed non ita mentitus eſt Chem. prout tu ſolemni tibi phraſi dictitas, clariſſime Arcudi, Chemn. enim cum inquireret in antiquitatem dogmatis de Transſubſtantiatione, quemadmodum Pontificii eam deſcribunt, ait tandem; *Sexto: ne Flor. quidem Conc. temporibus, univerſalis Eccleſiæ, omnium gentium conſenſu approbatum & receptum fuit dogma de transſubſtantiatione. In ultima enim ſeſſione, inter articulos, in quibus Græca Eccleſia à R. diſſentiebat, 4. loco ponitur de divina transſubſtantiatione panis in Euch. Et cùm conficiendæ eſſent literæ unionis, diſerte & expreſſe exceptus fuit articulus ille de divina transmutatione panis, quam Latini tunc docebant. Et ante annos 100. ſicut hæc hiſtoria indicat, nondum ſubiecti fuerunt anathemati, qui transſubſtantiationis opinionem non receperunt, vel approbarunt. De recentioribus enim, quorum ætate, magna doctrinæ inclinatio fieri cœperat, ut de Damaſceno, Theophylacto, &c. nihil diſputamus, quando de antiquitatis ſententia quæſtio eſt.* Hactenus Chemnitius. Dicit E. Chem. 1. antiquitatem non facere pro transſubſtantiatione, quod ex vet. oſtendit, eorumque

Margin notes: ep. 1. de tépl. Gr. recent. § 17. ſſ. — Ad Euch. p. 137. ſſ. P. C. 3. 15. 22. ſſ. Concord. 3. 27. ad 38. — 3, 2. Conc. — P. 2. Ex. C. T. p. 148.

rumque locutiones ex ipſis interpretatur. 2. transſubſtantiationem ne quidem in Conc. Flor. à Græcis admiſſam fuiſſe, prout eam Latini docebant. 3. multo minus anathemate munitam. 4. fatetur inclinationem jam Damaſc. & Theophyl. ætate factam; ſcil. ex male intellectis phraſibus & vocabulis vetuſtiorum, ut puta, μεταστοιχήσεως, μετενέξεως, τροπῆς, μεταβολῆς, transmutationis, verſionis &c. nec non præpoſtero metu, ne ſi transmutatio non crederetur, nuda & typica ſignificatio emergeret: ſi inclinationem horum temporibus factam eſſe largitur, non negat in totum, Græcos Conc. Flor. tempeſtate ſecius quam par erat ſenſiſſe. Sed quia Arcud. ad morem Bell. tantopere amat vocem mendacii, monſtrabo ipſi manifeſtum mendacium Bellarmini ſcribentis: *Porro* *T. 3. l. 1. de Ext. Vnct. c. 4. §. accedat denique.* *Græcos agnoſcere pro vero ſacramento Extremam Vnctionem* - *patet ex Concil. Flor. ubi ſine ulla contradictione receperunt inſtructionem Armenorum ubi inter alia ſacramenta numeratur extrema Vnctio.* Atqui inſtructionem Armenorum non modo Græci non ſine ulla contradictione (quod ſine fronte affirmat Bell.) receperunt; ſed ne quidem eam oculis uſurparunt, cùm, ut ſupra audivimus, Armenis adventantibus, Græci in procinctu ad abitum ſtarent.

Pertinaciam tandem indicat tot ſæculorum obduratio, quæ ad noſtra uſque tempora occalluit. In corrigendis Græcis fruſtra fuere, cum Phil. Melancht. in ea quam ad Joſaphatum *A. 1559.* Patr. Conſt. Aug. Conf. ſub nomine P. Dolſcii editæ, per Demetrium quendam, miſit commendationem, & epiſtolam de noſtra religione. Rodit hoc nomine Melanchthonem All. quod re- *P. C. 3. 8. 2.* ſponſio à Conſtantinopolitano non fuerit ſubſecuta: ſed pro Melanch. reſpondeant ipſe c. l. All. & Caleca; culpam in impene- *l. 4. c. 25.* trabilem Græcorum pervicaciam transferendo. Nec mirum id videri debet, Græcis non tam de veritate religionis, quam de externis ſubſidiis & opibus, ſollicitis, ut vel in Conc. Flor. apparuit, & epiſtola Antonii Eparchæ Corcyræi ad Melanch. ſcripta *In Turcogr.* declarat, qua ad concordiam Chriſtianos hortatur, *ne, dum de cœlo* *l. 8. p. 545.* *rixentur, terram amittant*: Tum Dnn. Tubingenſes, qui ad Jerem. P. Conſtantinopolin uſque; Aug. Conf. & compendium Theol. D. Heerbrandi, Græco idiomate expreſſa transferri curarunt, non (quod in vulgus poſtea calumnia virulentiſſimi Ariſtarchi,

Stanis-

Stanislai Socolovii, Theologi Polonici, ut dignus erat, à Theologis Würtemb. in Præf. Actorum, unà cum ſociis, W. Lindano, & J. B. Ficklero, excepti, ſparſit) ut poſtquam in occidente ſchiſma patraſſent, in ſubſidium ſuarum partium, militem extraneum evocarent, ſed ut abſtergerent convicium novitatis, in Oriente per ſycophantas effuſum atque ſemina, quæ Steph. Gerlach. Concionator Oratoris Cæſarei ad portam Ottomannicam, Generoſ. D. Dav. Ungnadii, inſignis poſtmodum Theologus, jeciſſet purioris fidei, ad incrementa perducerent, & quæ illorummet eſt apologia, ut ſi quo modo per Dei gratiam oculi cæcutientium aperirentur, & erroribus inolitis valedicerent Græci. All. hîc iterum inſultat, dicens: *Irrita Melanchthonis ſtudia promoverunt poſtea M. Cruſ. & I. Andreæ. Quid ipſi profecerint, hinc colliges, Lector. Reſponſio ad Confeſſ. licet anxie expectaretur, in multos menſes protracta eſt.* [Quaſi vero intra unam ſeptimanam articulorum A. C. trutinatio, & reſponſionis transmiſſio fieri potuiſſet? Satisfaciat Allatio ipſe Patriarcha ad Cruſium ſcribens: *Literas veſtras &c. accepimus, tunc ſtatim reſponſionem ad ſingulos articulos, quos miſiſtis, ordine conſcribi mandavimus &c. Sed cum multis occupationibus impediamur, nondum ad finem opus deducere potuimus, etiamſi totum jam delineatum eſt. Cum autem DEO juvante totum poſt 2. aut 3. menſes abſolverimus, gratiſſime & amantiſſime vobis transmittemus.* quam igitur procul habeat Allat. veritatem, hinc colliges, & de reliqua eius narratione judicabis, lector.] *Quid igitur nugantur*, (pergit Allat.) *Græcos viſa illa confeſſione, de Lutheranis, quos antea condemnabant, rectius judicaſſe, Patriarcham pleraq; in ea probaſſe, de aliis quibusdam dubitaſſe, ideoque plura exemplaria exoptaſſe? an rectius quis judicat de eo quod actu damnat? an probat quæ & auctoritate PP. & traditionibus Eccleſiæ, contraria ſtabiliendo, refellit? & quid opus erat Græcis illis exemplaribus, quæ communi omnium ſententia proſcribuntur? an, ut comburantur?* poſtilla: *Bilem movit non Pontificiis, ſed Græcis, qui confeſſionis capita deteſtati ſunt. Summum etiam mendacium eſt, tranſportationem librorum Lutheranorum prohibitam fuiſſe à Pontificiis, ut qui nullam talem facultatem in Græcos exercent.* [Rectius Græcos de nobis judicaſſe, & plura exemplaria petiiſſe, patet ex epiſt. ultro citroque miſſis. damnavit quædam, non imus inficias, ſed ut tu dicis ex PP. &

G. Turcogr. p. 428. 443. 495 509. 546. 551. & præfat. Cruſ.

P. C. 3. 8. 3.

PP. & traditionibus; nequivit ex S. codice. damnavit non omnia. damnavit non fulmine Pontificio. Ubi exemplaria fuerunt proſcripta? ubi combuſta? Bilem hoc inſtitutum non movit Pontificiis? adeone All. in animum induxit omnia negare, & ſuis aſſentari? quid igitur Socolovius, aliique cavillatores egerunt? inſolitumne præterea eſt apud vos libros à noſtratibus ſcriptos prohibere? licetne illos per Viennam in Auſtriam, Ungariam, nedum Conſtantinopolim, impune transvehere? Pontifexne Rom. talem facultatem in Græcos non exercebit, quî igitur eidem, tanquam capiti ſunt ſubjecti? Legatur quæſo ep. 9. Jo. Zygom. ad *l. 7. Turcogr.* Cruſ. in qua promittit, *ſe, ubi oportuerit, pro Cruſio & D. Andrea in defenſionem adfore*, cauſam apponit, *quia multi ſint ex fratribus Papiſtas ſe vocitantibus, qui mirifice fremuerint, poſtq. reſciſſent, Lutheranos fidem ſuam ſcripto ad Græcos transmiſiſſe*: & addit: *ego autem eis reſtiti, obiiciens: vos diſſentire ab ipſis propter ipſorum in religione abuſus, & novas opiniones abſurdas. de quibus nos in multis vobiſcum ſentimus: ab illis vero valde diſſidemus.* Indeque etiam melius erga nos animati eſſe cœperunt. Cruſ. Hæc quidem ſufficere poſſent retundendo *ib. ep. 13. annot.* Allatio, ſed producatur ipſe Jerem. Tübingenſes ita alloquens: *R. II. p. 200.* *non minimum lætatur mediocritas noſtra, quod in multis*, (& ut alibi dicit in ἐρωτήσεσι) *veſtra doctrina cum noſtra conſonat Eccleſia.* conf. ea, quæ honorificentiſſime de illis prædicat. Neque tamen tacet Allat. ſed denuo in nos invehitur: *Hinc Turco-Græcia* *R. III. p. 347.* *& Germano-Græcia nata, ut ſacros nationis illius ritus convellerent, & Græcos ipſos diffamarent. Indignus ſane labor, quo miſeris, & Dei permiſſione afflictis propter fidem ab impio tyranno, per ſummum nefas, quaſi idoneis illuditur.* Grandis dica, quam contra Chriſtianam charitatem, contra veritatem, Viris bonis, Allatio nec malo nec bono cognitis, impingit acerbiſſimus homo. Ubi ritus illorum convelluntur? ubi diffamantur? ubi illis illuditur? Recognoſcat All. ſua, & gregalium ſuorum vehementiſſima adverſus Græcos ſcripta, & deprehendet, hanc cenſuram in illa exactiſſime quadrare. Si titulum libri Turcogr. admordet, nihil aliud quam cavillatur. Arcudius Cruſium hanc hiſtoriam merito inſtar ἱπποκενταύρου *Conc. p. 100.* inſcripſiſſe judicat. Craſſe autem mentitur Cyrill. Berrh. fingens, *Lutheranos Ieremiam ad communionem partim multa pollicen-* *ap. All. P. C. 3. 8 5.*

tes, partim comminantes, & violenter inſtantes, invitare voluiſſe. Quid autem conſecuti ſint Tubingenſes, eluceſcit ex epiſt. Jeremiæ præfixa, & R. II. fine, quod hoc epiphonemate concludit: *Nunc igitur accedite toto animo: omnem novitatem abſurdam, quam chorus œcumenicorum Dd. in Eccleſia non admiſit, longiſſime à vobis abiicientes. Nam cùm in præcipuis fere omnibus concordemus: non oportet vos, quædam ſcripturæ dicta ſecus intelligere & interpretari, quam lumina Eccleſiæ, & Oecumenici Dd. interpretati ſunt.* paulo moroſius R. III. finem imponit talem: *Rogamus itaque vos, ne poſthac labores nobis exhibeatis: nam Theologos, qui Eccleſiæ lumina fuerunt, aliàs aliter tractatu, armaq; noſtra, inutilia nobis efficere vultis. Veſtram E. viam euntes, ne amplius de dogmatibus, ſed amicitiæ tantum cauſa, ſi volueritis, ſcribite.* Hîc jam triumphat All. *His confuſi* (ait) *Novatores, à Græcorum animis tentandis abſtinuerunt. Nec verbum de confeſſione ultra factum eſt.* Hercules tuam fidem? verbum ultra non factum eſt? imo adornarunt Würt. R. III. ad R. III. Jeremiæ, ut oſtenderent libellum ſuum non eſſe refutatum. Eſto, quod vult Allatius. Eodem modo confuſi fuerint Apoſtoli, pulverem ex calceis, coram incredulis, & Evangelium reiicientibus, decutientes. Jeſuitæ confuſi fuerint non una in regione Indiarum, in Græcia, Ruſſia. Et quis novit vias Domini, annon in cordibus quorundam ſaltem, Evangelici hujus inſtituti procuratio fructum jnſtificantem procreaverit? Tranſlata fuerat confeſſio noſtra etiam in linguam vulgarem Græcam, in gratiam Mich. Cantacuzeni: converſa in ſermonem Ibericum, juſſu Principis Iberianorum. Dicit quidem All. *hos quoque conatus divina providentia compreſſos eſſe; cum apud illam nationem liber ille, in nullo pretio habitus, vtluerit & abolitus ſit.* At unde hoc Allatio conſtat? eſto autem, idem fatum Dei verbum, & vera religio plerumque, inprimis in Papatu ante Lutherum, paſſa eſt.

Turcogr. p. 68. ib. p. 199. P. C. 3. 8. 3.

II. Roboramentum fuit mutua anathematizatio: Sicut enim Patriarcha Conſtantinopolitanus quotannis in die cœnæ Domini, Pontificem R. cum tota Eccleſia Latina, ſolenni ritu excommunicat: verba Cauci ex hæreſi 16. repetit All. & illud quoque è ſynaxario recitat; confundantur, qui in ſacrificio azymum offerunt: & aliud rurſum ex Matth. Hieromonacho. Interim nolo diſſimulare, Anton. Caucum Archiepiſcopum Corcyræum,

P. C. 3. 17. 13. Spond. ad A. C. 1438. n. 25.

cyræum, ob hoc aſſertum atrociſſime ab Allatio vapulare, & fere
diſcerpi. Audit enim apud All. Archiepiſcopus Pontificius; *vir*
nullius plane doctrinæ, vel judicii, mendax, calumniator, ſceleratus, frau-
dulentus, fallax, os ſtygium & durum, non niſi mentiri gnarum, ſilice la-
pide ſtultior, qui nunquam habuit ſanū ſinciput, hæreticus. Laudat ipſum
quidem Stevart. *ut teſtem oculatum* nequitiarum Græcanicarum *præf. in Mā.*
adverſus R. Eccleſiam: & ipſe Caucus ſe talia à Græcis, inter quos *Cal.*
vixit, audiiſſe teſtatur. non tamen placatur All. ſed reſpondet;
multa in Corcyrenſes vel pravus uſus, vel ſacerdotum inſcitia, utinam non
etiam Antiſtitum negligentia (cur ſummus Antiſtes & Paſtor horum
negligentiam non compeſcit? nimirum quia ipſe in officio ſuo
negligentior non nunquam eſt, prout nuper conqueſti ſunt Luſi-
tani apud Cl. Iſmaël Bulliald.) *potuit invehere.* Poſſem pro Cauco *Pro Eccl.*
multa dicere, & ſingulis objectionibus Allatianis reſpondere, ve- *Luſ. p. 2 ſ.*
rùm brevitatis ſtudium illam operam in aliam occaſionem reii- *ib. 18 ß. edit.*
cere nos jubet. Excerpimus tamen aliqua. Inquit All. *Tantum* *Argent.*
abeſt autem. ut R. Pontificem excommunicent, ut nec eius mentio induca-
tur. [Ambigua vox eſt, ut nec eius mentio inducatur; vel enim
vult, ne quidem mentionem Papæ fieri, nedum anathematizari:
vel nomen eius in diptychis inductum vel eraſum non eſſe: Si
prius, ſatis eſt, Papæ nullam mentionem fieri, dumque catholici
laudantur, nomen eius tanquam acatholici reticeri. (Legi vel-
lem ea quæ habet de hac dominica, & ipſo ſynodico All.) Satis eſt, *de ll. Eccl.*
non meminiſſe Græcos Papæ in precationibus ſuis, quando pro *p. 143. ß.*
fidelibus & orthodoxis Patriarchis, Epiſcopis, & Dd. ſupplicant:
hoc ne intermittet, qui Papam pro œcumenico Patriarcha agno-
ſcit? Si anathema dicitur omnibus hæreticis, ſub generali illo
titulo Papam quoque comprehenſum volunt. v. All. Si poſterius, *P. C. 2. 3. 4. ß.*
hiſtoriis & experientiæ refragabitur, ego, niſi memoria fallor, in
orationibus Græcorum nullibi mentionem Papæ R. animadver-
ti, quod argumentum eſt eum nunquam in diptycha reſtitutum *Hiſt. C. Flor.*
fuiſſe: de qua re eleganter diſſerit Sguropul.] *Imo divina providentia* *S. 12. c. 8.*
factū eſt, ut nec eo loco, (philoſophatur amplius All.) *ubi videbatur cō-*
mode fieri poſſe, facta ſit. Monothelitarum enim hæreſin, & eorum auctores,
condemnantes, nominatimque omnes recenſentes, Græcorum tantum me-
minere. De Romano Honorio altum ſilentium eſt. [Adverte quæſo ani-

110

mum Lector, divina providentia hæreticorum ſingularem curam
gerit, ne in catalogo hæreticorum damnentur, modo aliquam-
in Vita Bar. diu in throno illo papali, *Angelis ipſis reverendo*; quæ Spondani vox
§.21. eſt, ſederint. Gratias autem agimus Allatio, quod ingenue faſ-
ſus ſit, Honorium Papam fuiſſe hæreticũ Monothelitam, Melch.
Bell. Bar. Canum ſequi ſatius eſſe ducens, quam cum aliis ἀναμαρτησίας Pa-
Spõd. Greſ. palis propugnatoribus, in varias ſe transformare figuras, ut antea
Wagnerecc. obſervatum eſt D. Gerh. noſtro. Dicat autem mihi All. quia ex
Exeg. L.4. ipſius principiis, nutante, adde & labente Papa, reliqui omnes
de Chr. §. nutant & labuntur, an tempore Honorii omnes reliqui epiſcopi
287. lapſi ſint, adeoque Eccleſia errarit? & illa quidem Eccleſia, quæ
contra hæreticum Papam orthodoxiam firmavit? Sicut, inquam,
Græci Latinos excommunicant, ita viciſſim Græci à Latinis ſunt
de ll Eccl. p. excommunicati, præſertim à Leonis IX. Apocriſiariis, apud L.
160. ß. conf. Allat. itemque in epiſt. Innoc. Papæ ad Joh. Patriar. deſcripta à
Voſſ. diſſ. de Bzovio, unde Gretſ. tribuit Græcis peculiare cœlum, quod vocat
3. ſymb. §. Græco-ſchiſmaticum, aitque, parum vel nihil differre à cœlo Cal-
48. viniano. Auxit porro obſtinationem funeſtum iconomachorum
A. 1199. n.4. incendium, cuius primam facem Judæis imputat Baron. Jerem.
Tractat. de Patriar. & Bell. Erratum erat in extremo utroque, hinc ab Eois,
Var. cœl. iconoclaſi, Auctoribus Cæſaribus Græcis, Philippico Bardane,
Stev. praf. L. Iſauro, quam par erat ſæviori, Conſtantino Copron. in cuius
ad Calec. poſt fata famam debacchantur Papæi, ſtupendas ei blaſphemias,
A 723. l. ſup. ac impietates horrendas imputantes, ſigna ſuſtollente Bar. quem
prolato. l.2. refellit Rivet. Leone IV. porro Porphyrogennito: horum, alio-
de Imag. SS. rumque Auguſtorum edicta de imaginibus tollendis collegit
c.6. Melch. Heimsfeld. cui elenchum oppoſuit Gretſer. in horto cru-
A. 741. 766. cis, una cum gloſſis ad acroſtichidas Gr. Lat. veterum iconoma-
n.27. chorum. Errorem in his detexit noſter D. Oſiand. Illinc ab oc-
In apol. pro ciduis idololatria, auctoribus epiſcopis Rom. præcipue Conſtan-
ſacroſ. Virg. tino, Gregorio II. & III. quorum judicia poſt ſynodus Nicæna
Mar. l.2. c.1. ſecunda idololatrica ſub Irene eſt ſecuta; quam cum jubilo exce-
p.197. perunt epinicia de triumphata iconoclaſi, memorata à Baron.
In l. Imp. de- Compendium harum hiſtoriarum vide ſis in Cluver.
cr. de cultu Denique
im. Carolo M. autore in Francofurtano Concilio ad auream medio-
Cent. 8. l.1. critatem omnia ſunt redacta, quo imaginibus retentis, cultus eſt
c.19.
A. 842.
Epit. p.426.
ad 435.

abro-

abrogatus; frigent quæ contra hoc concilium excogitavit Baron. *l. 2. de im.*
& Bellar.. quæ refutata invenias apud M. A. de Dom. imprimis *Sanct. c. 12. & 14. it. l. 2.*
magnum Dorſchæum pecul. diſſ. ad Concil. Francof. add. ſi lubet, *de Cōcil. c. 8.*
Dall. & Uſſer.. *de rep. Eccl.*

Sequitur IV. Deſertio, & Dictum vale Eccleſiæ *7. 12. 55. ad*
Romanæ: Græca enim Eccleſia pertæſa tyrannidis Latinæ, hanc *79: de uſu PP. p. 89. 105.*
tanquam novercam & meretricem palam eſt execrata, (quam *108. ſ. de ſuc-*
quidem ut ſororem adhuc aliquamdiu amaverat, conciliaturæ *ceſſ. Chr. Ec-*
ſtudioſa, quo & non alio referenda eſt epiſtola Baſilii Auguſti, & *cleſ. c. 2. §. 4. A 871.*
Ignatii Patr. ad Hadr. Papam, repetita à Baron.) ore Germani *in Henr. III.*
Patriarchæ A. 1237. cujus ſententia legenda eſt apud Matth. Pariſ. *p. 309.*
conf. ib. p. 304.. cum Pontifex Joh. Byzantinos ad diſputandum
evocaſſet, Laconice hi reſcripſerunt: *potentiam tuam tolerare non*
poſſumus, avaritiam ſatiare non valemus. diabolus tecum, Dominus nobis-
cum, teſte Joh. Mandevilla, cui L. All. aſſociat alterum teſtem *P. C. 3. 17. 14.*
Ludov. de Roma. Nihuſ. quidem elevat fidem Mandevillani, *ut* *In utroque*
ſimplicis & inepte creduli; ſed ſi ſic eludere licebit narrationes ſcri- *progr. §. 5. & 7.*
ptorum Pontificiorum, videat, ne nobis ex ſua pharetra ſuppe-
ditet tela, quibus relationes de miraculis configamus: labaſcit
præterea per latus Mandevillani auctoritas ipſius Nihuſii; quam-
vis enim judicibus Allatio, & J. N. Erythræo, *homine falli neſcio* *diſſ. de S.*
(ut ait) *ſit homo emunctæ naris*; perdoctus tamen Theolog. Pariſ. Jo. *Brun. p 152.*
de Launoy, cum dixiſſet *B. Nihuſium Polycarpi de la Riviere fabulas* *ſ. edit. Arg.*
ac dolos novo cumulaſſe mendacio; hoc tandem ſubdit: *Sed audio Ni-* *quam in*
huſium hominem eſſe quidem doctum, ſed credulum; quique in ſtudia criti- *Germ. cu-*
ces laborem nullum inſumſit. quæ affirmate ſcripta reperit, ea pæne omnia *ravit No- bil. Portner.*
pro veris habet. quid igitur amplius Nihuſio credendum? Non dif- *ad Cod. 3.*
fitetur hanc deſertionem Gretſerus; nec hodie Goar. *14. 7. 2.*

Hinc jam V. tentata Conciliatio aliquotiens, verum illa *præf. Euch. ad Lect.*
ſemper vel repudiata, vel reſciſſa. conſul. Voſſ. Allat. M. Ant. de *diſſ. l. §. 49.*
Dom. Caleca, R. Creygth. Omnium vero maxime procurata *ſ. P. C. 2. 15.*
in Concilio Florentino, in ſchiſmate coacto, ſub Eugenio IV. *& 16. de*
A. 1439. quo venerat Jo. Palæologus, penultimus heu! Imp. Con- *R. E. 7. 11. 182. cont.*
ſtantinopolitanus (α) Comite Joſepho Patriarcha, quem mors *err. Gr. l. 3.*
ſubitanea ipſi Concilio eripuit. ubi aiunt conventum fuiſſe in 5. *& 4. præf.*
articulis: I. Sp. S. à Patre Filioque procedere. II. Additionem *ad Hiſt. C. Fl.*

 ad ſym-

ad ſymbolum declarativam licite & ex neceſſitate factam eſſe. III. In azymo æque & fermentato poſſe euchariſtiam conſecrari. IV. eſſe purgatorium, animasque in eo juvari precibus & miſſis. V. R. P. habere primatum capitis in Eccleſiam univerſalem. (β) (hæc nim. erat Helena, de qua ſaltabant Latini.) Sublesta hæc fide, quod haud difficulter ex ipſis ſcriptoribus pontificiis erueris: multo autem magis ſubleſtam dices, ſi evolveris Hiſtoriam Conc. Flor. à Sylveſtro Sguropulo, magno Eccleſiarcha, qui ſynodo pars non vulgaris interfuit, conſcriptam, à Pontificiis hactenus, cauſas quilibet divinare poteſt, intra ſuos forulos cohercitam, nunc miro fato protractam, & editam à Viro pereruditо Rob. Creygthon, Ser. R. Angl. Sacellano, quam percommode, ſtatim ut edita fuit, ad me miſit optimus & Præſtantiſſimus Vir & Evergeta meus Jo. Görlinus, Bibliopola Ulm. cui tot jam præclaros ſcriptores debeo; ex illa, inquam, hiſtoria planiſſime perſpexi, quæ Romanenſium, Sever. Binnii, Spondani, Allatii &c. fides ſit hiſtorica, quamq; viri alioquin doctiſſimi incautos fallere ſoleant. Habitus itaque eſt conſenſus Græcorum, neutiquam abſolutus, ſed permiſſivus, pacis & concordiæ cauſa indultus; datus à Græcis preſſis, auxilii temporalis contra Turcas cupidis; damna per Latinos ingruentia metuentibus; vi & importunitate Imp. ſui; inſulſiſſimi Patriarchæ minis & beneficiorum exprobrationibus; Papæ increpationibus; alimentorum denegationibus; denique largitionibus, adactis; nec ita tamen à ſuis expoſitionibus & interpretamentis, circa omnes articulos, prorſus recedentibus. Subſcripſit quidem Literis Unionis Imperator Græcus (γ) magis de ſubſidiis, quam fide ſollicitus, *oculis cæcis, lingua muta, invito calamo*, quæ ſunt verba M. A. de Dom. ſubſcripſit ἐξ ἀνάγκης καὶ ἄκων, ut alicubi loquitur Sgurop. Marcus v. Eugenicus Epheſius, (δ) Deſpota, ἀδελφόπουλος h. e. frater Imperatoris, Stauropolenſis, Gemiſtius, G. Scholarius, Legati Iberici, uti dogmati Latino conſenſum præbere noluerunt, ita nec nomina ſubſcripſere, haud abnuente Allatio, & plenius veriusque referente Sguropulo: quicquid poſtmodum unus alterve Græculus eſuriens ſcripſerit contra; & nominatim Gennad. Scholarius in ſua apologia, in cœlum uſque evectus ab Allatio.

G. præfat. Creygth. l. c.

præfat. Creygth. Hiſt. C. Fl. p. 281. G. omnino ib p. 282. 299. 301.

P. C. 3. 2. 1. G. Spond. Turcogr. Nic. Chalchondyl. P. C. 3. 6.

(ε) All,

(α) All. *Excisis jam Græcorum viribus, eorum proceres, & Imp.* P.C.3.1.&
ipſe, remedium ſicubi eſt, ſibi procurant, & ad genua R.P. in quo ſalus cor-
poris & animæ repoſita eſſe videbatur. (ſcil. juxta illud Jerem. maledi- c.17. v.5.
ctus &c. ſed profecto, videbatur tantum) *Regebat tum Remp. Chri-*
ſtianam ductu atque auſpicio ſuo (fuiſſet infra majeſtatem Papæ,
ſi dixiſſet, ductu ſuo, auſpicio Chriſti) *Eugen. IV. Imperator,*
neglecta Baſilea, Italiam præfert, nec vult ab alio, quam à proprio paſtore,
in negotio tam arduo, regi. (riſum tenete! quam perfide autem & im-
prudenter Imp. Baſileam neglexerit, non ſinit nos ignorare Sgu-
ropul.

(β) Neque tamen reportavit hanc Helenam. Quod ſi *Sgur. p.199.*
enim obtinuiſſet, qua ratione Græci, licet enixe inſtaret ſummus *304. Creyg-*
Pont. potuiſſent recuſare electionem novi Patriarchæ, Florentiæ *th. præf. L. f.*
peragendam? cur it. Imperator Epheſium, licet urgente Papa, non *Sgur. S. 10.*
paſſus eſt anathemate feriri? cur ipſum potius amice fovit, & Pa- *c.13. & 11. c. 2.*
triarcham conſtituere voluit? *S.12. c.2.*

(γ) An etiam Patriarchæ *μεγάλη ἁγιοσύνη* ſubſcripſit? Ne-
gant Coreſius, Amyrutzius, & Pletho Gemiſtius apud All. Sed te- *P.C.3.2.1.*
mere id negari ait All. cum M. Epheſius id aſſerat, factumque im- *& 2.*
probet: ego vero dico, & audacter dico, Epheſium id non aſſere-
re, neminemque præter All. aſſertionem exſculpturum eſſe. nam
Joſephus Methonenſ. qui qualis fuerit homo, expoſuit Sgurop. *In præf. L. f.*
& Creygth. nullam meretur fidem. annon autem ſtupor quidam
eſt, contendere, ſubſcripſiſſe Patriarcham, & ſimul fateri, ſubſcri-
ptionem eius inter reliquas non apparere: an evanuit? an craſa
eſt? Et quare Methonenſi plus credamus, qui concilio non in-
terfuit, quam Amyr. & Gemiſtio quàm Sguropulo, qui interfue- *p.347.*
runt, quorum verba omnes negantes confodiunt. Et qui ſub-
ſcripſiſſet, cum ante procuratam ſubſcriptionem fuerit repenti-
na morte abreptus? quod ſi Epheſio contigiſſet, pontificii plenis
buccis, Baroniano more, clamarent: malum *θεήλατον* ob contem-
tum ſedis Romanæ ei fuiſſe immiſſum. Eſt & aliud adhuc exem-
plum, quo ineptæ iſtiusmodi Baronii epicriſes hebetantur: nim.
Metrophanes; qui Joſepho ſucceſſit, & unionem ſumma vehe-
mentia urſit, biduo antequam reformatio inſtituenda erat, è vita
migravit. Notat autem Creygth. novam inſuper fraudem, qua *præf. L. d.*

Beſſar.

Beſſar. loco Chryſocuchei, & Sardium Metropolitæ, illius vivi, huius Ferrariæ mortui ſubſcripſerit.

P.C.3.2.5. (δ) All. ut auctoritatem huis viri omnem convellat, ex mendaciſſimo Methon. refert, *Epheſium, cum videret ſe ſuſtinendæ Græcorum cauſæ multo imparem, in ipſis primis congreſſibus ſatius eſſe duxiſſe, ſilentio rem peragere, quam loquendo infamia affici: ideoq; diſputationes ſubterfugientem, morbum ſimulaſſe.* Hîc ſane videtur Allat. omnem fidem ſponte voluiſſe prodigere; invitus hoc contra virum tam celebrem pronuncio, ſed veritate adactus aliter nequeo. Hoc enim effatum in ſpongiam incumbere jubent non Sgur. tan-

V. Spond. A. 1438. & 1439. tum, ſed ipſi quoque ſcriptores Rom. Acta Concilii, & quis non? ne enim unicum verbum verum eſt. neque dubito Allat. ſciviſſe, Methonenſem mentitum eſſe; ſed ille nihil penſi habere voluit, quicquid dicatur, modo faciat ad ſuam cauſam utcunque aſſerendam! Epheſius quippe acerrime uſque ad finem reſtitit. Sed forſan All. cum Methonenſi excluſionem Epheſii, interpretatur ſui

l.c. n. 4. ſubductionem, & diſputationum fugam. de qua Spond. narrat, *Imp. ſuis ſuaſiſſe unionem ob maiores calamitates ipſis obventuras: ac propterea contentiones ac diſp. ceſſare debere. quare duabus adhuc ſeſſionibus celebratis (quibus tamen noluit Imp. intereſſe Epheſium & Heraclienſem, quod nimis contentioſe rem agerent, ipſe vero viam unionis toto animo quæreret) magis ad audiendas novas Latinorum reſp. & doctrinæ ſuæ probationes, quam ad diſp. ineundas: poſtquam id Ioann. præclare egit, nemine Græcorum contradicente.* ubi quidem ridiculus eſt Spondan. dum ait: *Io. provincialem præclare Latinorum ſententiam confirmaſſe, nemine Græcorum contradicente.* quis enim contradiceret, ſi adverſarii excluſi,

S. 4. c. 30. V. ib. p. 278. 293. ſ. 309. ſ. Not. ad S. 6. c. 9. fuerunt? Sed ita Romani victorias ubique furari ſtudent. Quin Sgur. teſtatur, 5. crucigeris omnem diſputandi & ſuffragandi facultatem ademtam; & poſtulata Latinorum ab Imp. confirmata fuiſſe, tota ſynodo Græcorum ignorante & inconſulta, niſi quod homines Papæ ſibique addictos adhibuit: ut impudentiam Papæorum non ſatis mirari liceat, qui Unionem illam πλαστοῖς λόγοις tantopere incruſtare audent.

Bell. Arcud. Caryoph. Spond. (ε) De cujus ſcriptis nondum adeo liquet, ut ex ſcriptoribus notum eſt, multum d. l. laborante Allatio, at refragante nuperrime, & tanquam commenta Pontificiorum coarguente

Creygtho-

Creygthonio: utut ſit, Gennadius certe, in ſua ad Muhamedem *præf. L. e.*
fidei expoſitione, nullius meminit articuli ex iis, de quibus cum *Turcogr. l. 2.*
pontificiis pugnatum erat. *p. 110. ſſ.*

Nunc VI. eadem reconciliatio repulſam tulit primum à M. Epheſio, in quem All. hæc tela vibrat: *Imp. re bene geſta in concilio, & unione Eccleſiarum completa,* [complemento iſti conſimili *c. 9. §. 16.* de quo Matth. ita completa, ut Græcis ſacra peragere poſt unionem Papa non permiſerit; ita completa, ut ea Venetiis, ſine adjectione in ſymbolo, ſine mentione Papæ perfecerint; ita completa ut Græci Legatis Anglicis Bononiæ dicerent, utramque Eccleſiam ſua dogmata retinere, ex quo hi recte concluſerunt, hanc *Sgur. p. 298. 301. 318.* Unionem non eſſe Unionem.] *Pontifice laudante, nec non ſuppetias ferente*: modicas admodum, ægrè datis alimentis) *cum ſuis Byzantium remeat: unione cum R. E. firma ac ſtabili.* (jocatur puto, dum laudat firmitudinem & ſtabilitatem Unionis partim non approbatæ, partim ex templo diſruptæ; parum duraturã unionem ex Goare melius vocaſſet. *M. Epheſius, à malo dæmone percitus omnia denuo turbat. Marco una aderat Scholarius quidam, doctus quidem, ſed animo effero atq; inſaniente*: Hæc All. Hunc Eph. deinde ſecuti plures alii, qui in *Sgur. S. 10. c. 17. Creyg. præf. L. m.* *ad Euch. p. 898.* eadem contradictione perſtiterunt, quos recenſet All. cur igitur *P. C. 3. 1. r.* neminem ex iis, qui ſubſcripſerunt, revocaſſe facinus ſuum ſcriptitat Allatius? legat Sgur. & forſan hoc revocabit. Equidem All. *ſſ. c. 3. 1.* *P. C. 3. 3. 5. ſſ.* querelis Epheſii occurrere annisus eſt, ſed non tam jejunis, quam *c. 7. §. 5. 11. 12.* falſis reſponſionibus. Poſt hæc, Græcanicam eccleſiam idem feciſſe, *H. C. F. p. 316. 332. 340. ſſ.* non tantum fatentur A. Caucus, Chalcond. & Turcogr. ſed ex profeſſo in Hiſt. ſua Sgur. prodit, Græcôs noluiſſe ſtare iis, quæ acta eſſent in Italia, nominatimque proteſtatos fuiſſe Corcyræos, *S. 11. c. 6. & 7. S. 12. c. 1.* Methonenſes, Eubœenſes, Conſtantinopolitanos; Imperatore etiam curam rerum ſacrarum ſusq; deq; habente. Nec admiſerunt Unionem 4 Patriarchæ Orientales ſynodice congregati, omnia acta Florentina anathemati ſubjicientes, & Metrophanem tum Patr. Conſt. nomine hæretici, tyranni, matricidæ, inſignientes & execrantes, quod vel Allatius ipſe teſtetur. Circa eadem tempora, *P. C. 3. 4. r.* epiſtola nomine Eccleſiæ Conſt. ſcripta eſt ad Bohemos, reperta *Sgur. p. 330. 332. ſ. 334. ſſ. 338.* Pragæ, in qua Unio Florentina improbatur. fidem epiſt. fruſtra ſollicitat Allat. Itaque hactenus in hunc uſque diem ſynodum *P. C. 3. 4. 2.*

Conc. 4. 5. Flor. rejecerunt Græci, affirmante etiam Arcudio; adeo ut nec
alcera A. 95. ſuperioris ſæculi, per Ruſſiæ Polonicæ epiſcopos Ro-
mæ apud Clem. VIII. tentata, ſperatum fructum tulerit; Ruſſis.
Græcis privilegia ſua violente etiam in hodiernum diem tuenti-
Chron. p. 138. bus, quod non ſemel conſignavit Paul. Piaſec. Premisliens Epiſc.
443. 459. Eaque cauſa tum fuit nullius poſtea à Latinis (ita Turcogr p. 4.)
miſſi auxilii, Græcis fruſtra hilaturientibus; *Papa de tarditate in*
Unionis negotio conquerente, & in hoc potiſſimum curam intendente
(NB.) *ut Imp. faciat ſibi ab omnibus talem & reverentiam ac obedientiam*
P. C. 3. 4. 4. *exhiberi, quæ merito ſuæ Pontificali auctoritati debet impendi*, ita All. ex.
conſ. Corn. l. reſp. Eugenii. Duo hic quæro ab Allatio, quod ſi Græca Eccleſia
à Lap. ad 2. Papæ hactenus fuit conſentiens, cur Patriarcham Conſt. nomini
dist. p. 66. ſuo titulum œcumenici Epiſcopi præfigentem, non dehortetur,
vel non parenti, fulmine ſuo dejectionem comminetur? 2. cur
ſemper Latinum hactenus creaverit Epiſcopum Conſtant. titu-
Conc. 4. 5. larem, ſi Græcus cum R. E. conſentit? Vidit hunc ictum Arcud.
& nugatur aliquantum, ſed tam levi amictu hoc telum non exi-
bit.

VII. Nemeſis Divina ob enormia peccata orientis de-
ad l. 1. Tur- cus ferro Turcico delevit. Cruſ. cauſas mutationes rerump.
cogr. p. 55. inducentes, & à politicis recenſeri ſolitas, commemorat. Sed an
ideo præciſe in Pentecoſtalem feſtivitatem πανολεθρία Imperii
Bell. Greiſ. Græci incidit, quia proceſſionem Sp. S. à Filio negabant Græci?
BZov. Corn. id quidem divinarunt Romanenſes, ſed à domeſtico Propheta re-
à Lap. alii jecti Spondano, tum feſtum Pentecoſtes non fuiſſe, monſtran-
ad A. 1453. te, *Deumque ullis diebus ad faciendam vindictam alligatum velle, probi-*
n. 12. A. 447. n. 21. *bente*. Baron. opinatur incrementa Hiſpaniarum & Galliarum
additioni ad ſymbolum hujus particulæ *Filioque* tribuendam eſſe:
contra vero ſchiſmaticos orientales, ex quo προσθήκην reſpuerint,
Turcico jugo premi: quaſi minus nunc Chriſtianorum eſſet ſub
illo jugo, quam fuit ante: quaſi non Africa eodem jugo premere-
G. omnino tur, & omne ferme Chriſtianum nomen in ea eſſet extinctum, in
memorabil. qua tamen proceſſio à Filio, ſub Magiſtro Auguſtino, fortiter fuit
epicriſ. propugnata. quibus fere verbis, *in ridendis inſulſis & ordinariis* (ut
Creygth. loquitur) *propheticis Baronii* utitur M. A. de Dom. & n. 180. contra-
praf. L. g. 2. riũ ei occentat. Gennad. Scholar. ſive ſit verus, ſive ſuppoſititius,
R. E. 7. 11. n. 30. interi-

interitus gentis ſuæ culpam imputat ſchiſmati & diviſioni à R.E.
neque diverſus ait Bell. & Spond.d.l. concinit præ aliis Stevart. s.capp. Flor.
Juſt. Pacius, Gretſerus in Cod. p.112. edit. Paris. Gretſero autem p. 143. defenſ.
J. Goar tum ob inſcitiam rerum Græcarum, tum quod ſæpius in- præf. libb. de
ſulſe Græcorum miſeriæ inſultet, os aliquoties diverberat; Goari R. Pont. it.
contra, eruditione quidem impar, in capillos vicissim involat T.1.l.2.de R.
S. Wagnerecc monens, viros doctos condonationem potius, P. c. 31 fin.
quam exagitationem ob errores mereri. at idem, o bone! à Gret- T. 2. l. 4. de
ſero impetrare debuiſſent, vir de lit. Gr. præclàre meritus, Meur- Ecc. c.18.
ſius, cuius Lex. identidem flagellat, absque quo tamen ſi fuiſſet Obſerv. in
Gretſ. fortaſſe cæci inſtar in multis erraſſet; necnon primus Co- Cal. p. 572.
dini editor Fr. Junius, quem indignis modis à Gretſ. exceptum 409. In Re-
fuiſſe, queritur gener, G. J. Voſſ. vicem autem Gretſero rependit cenſ. Simpl.
R. Creygthon. Verum hi omnes fallaciam committunt à non cau- Ind. §.53.65.
ſa ad cauſam. Nos potius omnes illas cauſas hîc concurrere exiſti- 66. Pict.
mamus, quæ in mutationibus & everſionibus civitatum à ſaga- Mar. Gr. n.
cioribus advertuntur: ne enim jam dicam, ut præpoſtere, impie, 19. præf. O-
ſacrilege, ſine cura Numinis, omnia fuerint adornata, quod do- per. de Lat.
ctus ſane & gravis vir Sgurop. non diſſimulat: id inprimis fatale Hiſt. N. ad S.
malum Nemeſin divinam armaſſe videtur, quod indigitatur ve- 4.c.1. it. S.52.
ræ religionis, & pietatis neglectus, ac infrunitum cum R.E. coa- c.14. Hiſt.
leſcendi, ob ſpem ferendarum ſuppetiarum; (ad modum Judæorum Sgur.
nil niſi fœdus & opes Ægypti ſuſpirantium) ſtudium, quod a-
ptiori vocabulo quam ſyncretiſmi exprimere vix poſſumus; cu-
jus, repudiatis ab Imp. rixoſis diſputationibus, ipſiſſimam in hiſt.
Sgur. habemus ideam, blandientibus & jucundis vocibus ἰταλικῶν
τρόπων, συγκαταβάσεως, συγκαταθέσεως, οἰκονομίας, μεσότητος, conveſti-
tam: atque utinam medium, componendi controverſias Græci
aliud non elegiſſent, neq; hodie ἐμμεσάζοντες obtruderent, quam
veritatem, juxta nobile Beſſarionis ad Julianum Cardinalem, vo-
cabulum Medii frequenter ingeminantem, reſponſum: μεσότητα Sgur. S.5.
δὲ ἄλλην ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν εἰ μὴ τὴν ἀλήθειαν. ἐπεὶ γὰρ ἔχομεν τὴν ἀλήθειαν c.6.
μεθ᾽ ἡμῶν, αὐτὴν ἕξομεν καὶ μεσότητα καὶ ἑτέρας οὐ δεησόμεθα.

Sequitur ultimo & breviter, prætenſa indiviſio, quæ ipſa Unitatem Eccleſiæ R. palam convellit. Nam ſi diviſiſſimam hanc: à ſe religionem ſua civitate donat, annon ſe diviſam in ſe, & indi-

P.86. it. p. 100. 102. 240. XI. Denique Tranſſubſtantiatio. Jerem. *ſtatuit Eccleſia catholica: mutari conſecratione facta, panem quidem in ipſum corpus Chriſti: vinum vero in ipſum ſanguinem eius, per Sp.S.* Unde etiam panem conſecratum, tanquam pretioſiſſimum corpus Chriſti, pro infirmis in muro appendunt, & non ſine veneratione conſervant, ut refert Allat. Sancita eſt eadem tranſſubſtantiatio, & anathematiſmo confirmata, in ſynodo ſæpe nobis citata. Verum eſt in hoc quoque articulo, quod Papæi pro pravo & erroneo habent; quod Græci vim tranſſubſtantiandi orationibus magis, & illapſui Sp. S. quam verbis & ſyllabis conſecratoriis adſcribunt, ut amplus ſit hîc diſputandi, Græcos examinandi, accuſandi, conciliandi apud Romanenſes campus. v. Goar. Allat. Arcud. Nos nunc de eo nihil diſquirimus. Putamus autem ex hac ipſa etiam diverſitate factum eſſe fortaſſis, ut viri Docti negarint tranſſubſtantiationem à Græcis admitti; & proinde exilis ſane cauſa ſit Arcudio, Chem. urſino more adoriendi, & hoc modo lancinandi: *Chemnitius, ut eſt hæreticis familiariſſimum, mentitur Græcos in Concilio Florentino admittere noluiſſe mutationem panis in corpus Chriſti. Nam in eo Concilio non fuit quæſtio: an panis vere & ſubſtantialiter verteretur in corpus Domini, ſed quibusnam verbis illa ineffabilis mutatio fieret.* Sed non ita mentitus eſt Chem. prout tu ſolemni tibi phraſi dictitas, clariſſime Arcudi, Chemn. enim cum inquireret in antiquitatem dogmatis de Tranſſubſtantiatione, quemadmodum Pontificii eam deſcribunt, ait tandem; *Sexto: ne Flor. quidem Conc. temporibus, univerſalis Eccleſiæ, omnium gentium conſenſu approbatum & receptum fuit dogma de tranſſubſtantiatione. In ultima enim ſeſſione, inter articulos, in quibus Græca Eccleſia à R. diſſentiebat, 4. loco ponitur de divina tranſſubſtantiatione panis in Euch. Et cùm conficiendæ eſſent literæ unionis, diſerte & expreſſe exceptus fuit articulus ille de divina transmutatione panis, quam Latini tunc docebant. Et ante annos 100. ſicut hæc hiſtoria indicat, nondum ſubiecti fuerunt anathemati, qui tranſſubſtantiationis opinionem non receperunt, vel approbarunt. De recentioribus enim, quorum ætate, magna doctrinæ inclinatio fieri cœperat, ut de Damaſceno, Theophylacto, &c. nihil diſputamus, quando de antiquitatis ſententia quæſtio eſt.* Hactenus Chemnitius. Dicit E. Chem. 1. antiquitatem non facere pro tranſſubſtantiatione, quod ex vet. oſtendit, eorumque

ep. 1. de tēpl. Gr. recent. § 17. ſſ.

Ad Euch. p. 137. ſſ. P.C. 3. 15. 22. ſſ. Concord. 3. 27. ad 38.

3, 2. Conc.

P. 2. Ex. C.T. p. 148.

rumque locutiones ex ipſis interpretatur. 2. tranſſubſtantiationem ne quidem in Conc.Flor. à Græcis admiſſam fuiſſe, prout eam Latini docebant. 3. multo minus anathemate munitam. 4. fatetur inclinationem jam Damaſc. & Theophyl. ætate factam; ſcil. ex male intellectis phraſibus & vocabulis vetuſtiorum, ut puta, *μεταστοιχειώσεως, μεταποιήσεως, τροπῆς, μεταβολῆς*, transmutationis, verſionis &c. nec non præpoſtero metu, ne ſi transmutatio non crederetur, nuda & typica ſignificatio emergeret: ſi inclinationem horum temporibus factam eſſe largitur, non negat in totum, Græcos Conc. Flor. tempeſtate ſecius quam par erat ſenſiſſe. Sed quia Arcud. ad morem Bell. tantopere amat vocem mendacii, monſtrabo ipſi manifeſtum mendacium Bellarmini ſcribentis: *Porro Græcos agnoſcere pro vero ſacramento Extremam Vnctionem*, *patet ex Concil. Flor. ubi ſine ulla contradictione receperunt inſtructionem Armenorum ubi inter alia ſacramenta numeratur extrema Vnctio.* *T. 3. l. 1. de Ext. Vnct. c. 4. § accedat denique.* Atqui inſtructionem Armenorum non modo Græci non ſine ulla contradictione (quod ſine fronte affirmat Bell.) receperunt; ſed ne quidem eam oculis uſurparunt, cùm, ut ſupra audivimus, Armenis adventantibus, Græci in procinctu ad abitum ſtarent.

Pertinaciam tandem indicat tot ſæculorum obduratio, quæ ad noſtra uſque tempora occalluit. In corrigendis Græcis fruſtra fuere, cum Phil. Melancht. in ea quam ad Joſaphatum *A. 1559.* Patr. Conſt. Aug. Conf. ſub nomine P. Dolſcii editæ, per Demetrium quendam, miſit commendationem, & epiſtolam de noſtra religione. Rodit hoc nomine Melanchthonem All. quod reſponſio à Conſtantinopolitano non fuerit ſubſecuta: *P.C. 3. 8. 2.* ſed pro Melanch. reſpondeant ipſe c.l. All. & Caleca; culpam in impenetrabilem Græcorum pervicaciam transferendo. *l. 4. c. 25.* Nec mirum id videri debet, Græcis non tam de veritate religionis, quam de externis ſubſidiis & opibus, ſollicitis, ut vel in Conc. Flor. apparuit, & epiſtola Antonii Eparchæ Corcyræi ad Melanch. ſcripta *In Turcogr. l. 8. p. 545.* declarat, qua ad concordiam Chriſtianos hortatur, *ne, dum de cœlo rixentur, terram amittant*: Tum Dnn. Tubingenſes, qui ad Jerem. P. Conſtantinopolin uſque, Aug. Conf. & compendium Theol. D. Heerbrandi, Græco idiomate expreſſa transferri curarunt, non (quod in vulgus poſtea calumnia virulentiſſimi Ariſtarchi, Stanis-

Stanislai Socolovii, Theologi Polonici, ut dignus erat, à Theologis Würtemb. in Præf. Actorum, unà cum ſociis, W. Lindano, & J. B. Ficklero, excepti, ſparſit) ut poſtquam in occidente ſchiſma patraſſent, in ſubſidium ſuarum partium, militem extraneum evocarent, ſed ut abſtergerent convicium novitatis, in Oriente per ſycophantas effuſum atque ſemina, quæ Steph. Gerlach. Concionator Oratoris Cæſarei ad portam Ottomannicam, Generoſ. D. Dav. Ungnadii, inſignis poſtmodum Theologus, jeciſſet purioris fidei, ad incrementa perducerent, & quæ illorummet eſt apologia, ut ſi quo modo per Dei gratiam oculi cœcutientium aperirentur, & erroribus inolitis valedicerent Græci. All. hîc iterum inſultat, dicens: *Irrita Melanchthonis ſtudia promoverunt poſtea M. Cruſ. & I. Andreæ. Quid ipſi profecerint, hinc colliges, Lector. Reſponſio ad Confeſſ. licet anxie expectaretur, in multos menſes protracta eſt.* [Quaſi vero intra unam ſeptimanam articulorum A. C. trutinatio, & reſponſionis transmiſſio fieri potuiſſet? Satisfaciat Allatio ipſe Patriarcha ad Cruſium ſcribens: *Literas veſtras &c. accepimus, tunc ſtatim reſponſionem ad ſingulos articulos, quos miſiſtis, ordine conſcribi mandavimus &c. Sed cum multis occupationibus impediamur, nondum ad finem opus deducere potuimus, etiamſi totum jam delineatum eſt. Cum autem DEO juvante totum poſt 2. aut 3. menſes abſolverimus, gratiſſime & amantiſſime vobis transmittemus.* quam igitur procul habeat Allat. veritatem, hinc colliges, & de reliqua eius narratione judicabis, lector.] *Quid igitur nugantur*, (pergit Allat.) *Græcos viſa illa confeſſione, de Lutheranis, quos antea condemnabant, rectius judicaſſe, Patriarcham pleraq; in ea probaſſe, de aliis quibusdam dubitaſſe, ideoque plura exemplaria exoptaſſe? an rectius quis judicat de eò quod actu damnat? an probat quæ & auctoritate PP. & traditionibus Eccleſiæ, contraria ſtabiliendo, refellit? & quid opus erat Græcis illis exemplaribus, quæ communi omnium ſententia proſcribuntur? an, ut comburantur?* poſtilla: *Bilem movit non Pontificiis, ſed Græcis, qui confeſſionis capita deteſtati ſunt. Summum etiam mendacium eſt, tranſportationem librorum Lutheranorum prohibitam fuiſſe à Pontificiis, ut qui nullam talem facultatem in Græcos exercent.* [Rectius Græcos de nobis judicaſſe, & plura exemplaria petiiſſe, patet ex epiſt. ultro citroque miſſis. damnavit quædam, non imus inficias, ſed ut tu dicis ex

G. Turcogr. p. 428. 443. 495 509. 546. 551. & præfat. Cruſ.

P. C. 3. 8. 3.

PP. &

PP. & traditionibus; nequivit ex S.codice. damnavit non omnia. damnavit non fulmine Pontificio. Ubi exemplaria fuerunt proſcripta? ubi combuſta? Bilem hoc inſtitutum non movit Pontificiis? adeone All. in animum induxit omnia negare, & ſuis aſſentari? quid igitur Socolovius, aliique cavillatores egerunt? inſolitumne præterea eſt apud vos libros à noſtratibus ſcriptos prohibere? licetne illos per Viennam in Auſtriam, Ungariam, nedum Conſtantinopolim, impune transvehere? Pontifexne Rom. talem facultatem in Græcos non exercebit, qui igitur eidem, tanquam capiti ſunt ſubjecti? Legatur quæſo ep. 9. Jo. Zygom. ad Cruſ. in qua promittit, *ſe, ubi oportuerit, pro Cruſio & D. Andrea in defenſionem adfore*, cauſam apponit, *quia multi ſint ex fratribus Papiſtas ſe vocitantibus, qui mirifice fremuerint, poſtq. reſciſſent, Lutheranos fidem ſuam ſcripto ad Græcos transmiſiſſe*: & addit: *ego autem eis reſtiti, obiiciens: vos diſſentire ab ipſis propter ipſorum in religione abuſus, & novas opiniones abſurdas. de quibus nos in multis vobiſcum ſentimus: ab illis vero valde diſſidemus.* Indeque etiam melius erga nos animati eſſe cœperunt. Cruſ. Hæc quidem ſufficere poſſent retundendo Allatio, ſed producatur ipſe Jerem. Tübingenſes ita alloquens: *non minimum lætatur mediocritas noſtra, quod in multis*, (& ut alibi dicit in κρειωτέσεις) *veſtra doctrina cum noſtra conſonat Eccleſia.* conf. ea, quæ honorificentiſſime de illis prædicat. Neque tamen tacet Allat. ſed denuo in nos invehitur: *Hinc Turco-Græcia & Germano-Græcia nata, ut ſacros nationis illius ritus convellerent, & Græcos ipſos diffamarent. Indignus ſane labor, quo miſeris, & Dei permiſſione afflictis propter fidem ab impio tyranno, per ſummum nefas, quaſi idoneis illuditur.* Grandis dica, quam contra Chriſtianam charitatem, contra veritatem, Viris bonis, Allatio nec malo nec bono cognitis, impingit acerbiſſimus homo. Ubi ritus illorum convelluntur? ubi diffamantur? ubi illis illuditur? Recognoſcat All. ſua, & gregalium ſuorum vehementiſſima adverſus Græcos ſcripta, & deprehendet, hanc cenſuram in illa exactiſſime quadrare. Si titulum libri Turcogr. admordet, nihil aliud quam cavillatur. Arcudius Cruſium hanc hiſtoriam merito inſtar ἱπποκενταύρου inſcripſiſſe judicat. Craſſe autem mentitur Cyrill. Berrh. fingens, *Lutheranos Ieremiam ad communionem partim multa pollicen-*

l. 7. Turcogr.

ib. ep. 13. annot.

R. II. p. 200.

R. III. p. 347.

Conc. p. 100.

ap. All. P. C. 3. 8. 5.

tes,

109

tes, partim comminantes, & violenter inſtantes, invitare voluiſſe. Quid autem conſecuti ſint Tubingenſes, eluceſcit ex epiſt. Jeremiæ præfixa, & R. II. fine, quod hoc epiphonemate concludit: *Nunc igitur accedite toto animo: omnem novitatem abſurdam, quam chorus œcumenicorum Dd. in Eccleſia non admiſit, longiſſime à vobis abiicientes. Nam cùm in præcipuis fere omnibus concordemus: non oportet vos, quædam ſcripturæ dicta ſecus intelligere & interpretari, quam lumina Eccleſiæ, & Oecumenici Dd. interpretati ſunt.* paulo moroſius R. III. finem imponit talem: *Rogamus itaque vos, ne poſthac labores nobis exhibeatis: nam Theologos, qui Eccleſiæ lumina fuerunt, aliàs aliter tractatis, armaq; noſtra, inutilia nobis efficere vultis. Veſtram E. viam euntes, ne amplius de dogmatibus, ſed amicitiæ tantum cauſa, ſi volueritis, ſcribite.* Hîc jam triumphat All. *His confuſi* (ait) *Novatores, à Græcorum animis tentandis abſtinuerunt. Nec verbum de confeſſione ultra factum eſt.* Hercules tuam fidem? verbum ultra non factum eſt? imo adornarunt Würt. R. III. ad R. III. Jeremiæ, ut oſtenderent libellum ſuum non eſſe refutatum. Eſto, quod vult Allatius. Eodem modo confuſi fuerint Apoſtoli, pulverem ex calceis, coram incredulis, & Evangelium reiicientibus, decutientes. Jeſuitæ confuſi fuerint non una in regione Indiarum, in Græcia, Ruſſia. Et quis novit vias Domini, annon in cordibus quorundam ſaltem, Evangelici hujus inſtituti procuratio fructum juſtificantem procreaverit? Translata fuerat confeſſio noſtra etiam in linguam vulgarem Græcam, in gratiam Mich. Cantacuzeni: converſa in ſermonem Ibericum, juſſu Principis Iberianorum. Dicit quidem All. *hos quoque conatus divina providentia compreſſos eſſe; cum apud illam nationem liber ille, in nullo pretio habitus, ciluerit & abolitus ſit.* At unde hoc Allatio conſtat? eſto autem, idem fatum Dei verbum, & vera religio plerumque, inprimis in Papatu ante Lutherum, paſſa eſt.

Turcogr. p. 68. ib. p. 199. P. C. 3. 8. 3.

II. Roboramentum fuit mutua anathematizatio: Sicut enim Patriarcha Conſtantinopolitanus quotannis in die cœnæ Domini, Pontificem R. cum tota Eccleſia Latina, ſolenni ritu excommunicat: verba Cauci ex hæreſi 16. repetit All. & illud quoque è ſynaxario recitat; confundantur, qui in ſacrificio azymum offerunt: & aliud rurſum ex Matth. Hieromonacho. Interim nolo diſſimulare, Anton. Caucum Archiepiſcopum Corcyræum,

P. C. 3. 17. 13. Spond. ad A. C. 1438. n. 25.

cyræum, ob hoc aſſertum atrociſſime ab Allatio vapulare, & fere diſcerpi. Audit enim apud All. Archiepiſcopus Pontificius; *vir nullius plane doctrinæ, vel judicii, mendax, calumniator, ſceleratus, fraudulentus, fallax, os ſtygium & durum, non niſi mentiri gnarum, ſilice lapide ſtultior, qui nunquam habuit ſanū ſinçiput, hæreticus.* Laudat ipſum quidem Stevart. *ut teſtem oculatum* nequitiarum Græcanicarum adverſus R. Eccleſiam: & ipſe Caucus ſe talia à Græcis, inter quos vixit, audiiſſe teſtatur. non tamen placatur All. ſed reſpondet; *multa in Corcyrenſes vel pravus uſus, vel ſacerdotum inſcitia, utinam non etiam Antiſtitum negligentia* (cur ſummus Antiſtes & Paſtor horum negligentiam non compeſcit? nimirum quia ipſe in officio ſuo negligentior non nunquam eſt, prout nuper conqueſti ſunt Luſitani apud Cl. Iſmaël Bulliald.) *potuit invehere.* Poſſem pro Cauco multa dicere, & ſingulis objectionibus Allatianis reſpondere, verùm brevitatis ſtudium illam operam in aliam occaſionem reiicere nos jubet. Excerpimus tamen aliqua. Inquit All. *Tantum abeſt autem. ut R. Pontificem excommunicent, ut nec eius mentio inducatur.* [Ambigua vox eſt, ut nec eius mentio inducatur; vel enim vult, ne quidem mentionem Papæ fieri, nedum anathematizari: vel nomen eius in diptychis inductum vel eraſum non eſſe: Si prius, ſatis eſt, Papæ nullam mentionem fieri, dumque catholici laudantur, nomen eius tanquam acatholici reticeri. (Legi vellem ea quæ habet de hac dominica, & ipſo ſynodico All.) Satis eſt, non meminiſſe Græcos Papæ in precationibus ſuis, quando pro fidelibus & orthodoxis Patriarchis, Epiſcopis, & Dd. ſupplicant: hoc ne intermittet, qui Papam pro œcumenico Patriarcha agnoſcit? Si anathema dicitur omnibus hæreticis, ſub generali illo titulo Papam quoque comprehenſum volunt. v. All. Si poſterius, hiſtoriis & experientiæ refragabitur, ego, niſi memoria fallor, in orationibus Græcorum nullibi mentionem Papæ R. animadverti, quod argumentum eſt eum nunquam in diptycha reſtitutum fuiſſe: de qua re eleganter diſſerit Sguropul] *Imo divina providentia factū eſt, ut nec eo loco,* (philoſophatur amplius All.) *ubi videbatur cōmode fieri poſſe, facta ſit. Monothelitarum enim hæreſin, & eorum auctores, condemnantes, nominatimque omnes recenſentes, Græcorum tantum me-*

præf. in Mā. Cal.

Pro Eccl. Luſ. p. 2 ſ. ib. 18 ſt. edit. Argent.

de ll. Eccl. p. 143. ſt.

P. C. 2. 3. 4. ſt.

Hiſt. C. Flor. S. 12. c. 8.

mum Lector, divina providentia hæreticorum ſingularem curam gerit, ne in catalogo hæreticorum damnentur, modo aliquamdiu in throno illo papali, *Angelis ipſis reverendo*, quæ Spondani vox eſt, ſederint. Gratias autem agimus Allatio, quod ingenue faſſus ſit, Honorium Papam fuiſſe hæreticũ Monothelitam, Melch. Canum ſequi ſatius eſſe ducens, quam cum aliis ἀναμαρτησίας Papalis propugnatoribus, in varias ſe transformare figuras, ut antea obſervatum eſt D. Gerh. noſtro: Dicat autem mihi All. quia ex ipſius principiis, nutante, adde & labente Papa, reliqui omnes nutant & labuntur, an tempore Honorii omnes reliqui epiſcopi lapſi ſint, adeoque Eccleſia errarit? & illa quidem Eccleſia, quæ contra hæreticum Papam orthodoxiam firmavit? Sicut, inquam, Græci Latinos excommunicant, ita viciſſim Græci à Latinis ſunt excommunicati, præſertim à Leonis IX. Apocriſiariis, apud L. Allat. itemque in epiſt. Innoc. Papæ ad Joh. Patriar. deſcripta à Bzovio, unde Gretſ. tribuit Græcis peculiare cœlum, quod vocat Græco-ſchiſmaticum, aitque parum vel nihil differre à cœlo Calviniano. Auxit porro obſtinationem funeſtum iconomachorum incendium, cuius primam facem Judæis imputat Baron. Jerem. Patriar. & Bell. Erratum erat in extremo utroque, hinc ab Eois, iconoclaſi, Auctoribus Cæſaribus Græcis, Philippico Bardane, L. Iſauro, quam par erat ſæviori, Conſtantino Copron. in cuius poſt fata famam debacchantur Papæi, ſtupendas ei blaſphemias, ac impietates horrendas imputantes, ſigna ſuſtollente Bar. quem refellit Rivet. Leone IV. porro Porphyrogennito; horum, aliorumque Auguſtorum edicta de imaginibus tollendis collegit Melch. Heimsfeld. cui elenchum oppoſuit Gretſer. in horto crucis, una cum gloſſis ad acroſtichidas Gr. Lat. veterum iconomachorum. Errorem in his detexit noſter D. Oſiand. Illinc ab occiduis idololatria, auctoribus epiſcopis Rom. præcipue Conſtantino, Gregorio II. & III. quorum judicia poſt ſynodus Nicæna ſecunda idololatrica ſub Irene eſt ſecuta; quam cum jubilo exceperunt epinicia de triumphata iconoclaſi, memorata à Baron. Compendium harum hiſtoriarum vide ſis in Cluver. Denique Carolo M. autore in Francofurtano Concilio ad auream mediocritatem omnia ſunt redacta, quo imaginibus retentis, cultus eſt abro-

in Vita Bar. §. 21.

Bell. Bar. Spõd. Gretſ. Wagnerecc. Exeg. L. 4. de Chr. §. 287.

de ll Eccl. p. 160. ß. conf. Voſſ. diſſ. de 3. ſymb. §. 48.

A. 1199. n. 4. Tractat. de Var. cæl. Stev. praef. ad Calec.

A. 723. l. ſup. prolato. l. 2. de Imag. SS. c. 6.

A. 741. 766. n. 27.

In apol. pro ſacroſ. Virg. Mar. l. 2. c. 1. p. 197.

In l. Imp. decr. de cultu im.

Cent. 8. l. 1. c. 19.

A. 842.

Epiſt. p. 426. ad 435.

abrogatus; frigent quæ contra hoc concilium excogitavit Baron. & Bellar.. quæ refutata invenias apud M. A. de Dom. imprimis magnum Dorſchæum pecul. diſſ. ad Concil. Francof. add. ſi lubet, Dall. & Uſſer.. *l. 2. de im. Sanct. c. 12. & 14. it. l. 2. de Cõcil. c. 8. de rep. Eccl. 7. 12. 55. ad 79. de uſu PP. p. 89. 105. 108. ſ. de ſucceſ. Chr. Eccleſ. c. 2. §. 4. A 871. in Henr. III. p. 309.*

Sequitur IV. Deſertio, & Dictum vale Eccleſiæ Romanæ: Græca enim Eccleſia pertæſa tyrannidis Latinæ, hanc tanquam novercam & meretricem palam eſt execrata, (quam quidem ut ſororem adhuc aliquamdiu amaverat, conciliaturæ ſtudioſa, quo & non alio referenda eſt epiſtola Baſilii Auguſti, & Ignatii Patr. ad Hadr. Papam, repetita à Baron.) ore Germani Patriarchæ A. 1237. cujus ſententia legenda eſt apud Matth. Pariſ. conf. ib. p. 304. cum Pontifex Joh. Byzantinos ad diſputandum evocaſſet, Laconice hi reſcripſerunt: *potentiam tuam tolerare non poſſumus, avaritiam ſatiare non valemus. diabolus tecum, Dominus nobiscum*, teſte Joh. Mandevilla, cui L. All. aſſociat alterum teſtem Ludov. de Roma. Nihuſ. quidem elevat fidem Mandevillani, *ut ſimplicis & inepte creduli*; ſed ſi ſic eludere licebit narrationes ſcriptorum Pontificiorum, videat, ne nobis ex ſua pharetra ſuppeditet tela, quibus relationes de miraculis configamus: labaſcit præterea per latus Mandevillani auctoritas ipſius Nihuſii; quamvis enim judicibus Allatio, & J. N. Erythræo, *homine falli neſcio* (ut ait) *ſi homo emunctæ naris*; perdoctus tamen Theolog. Pariſ. Jo. de Launoy, cum dixiſſet B. *Nihuſium Polycarpi de la Riviere fabulas ac dolos novo cumulaſſe mendacio*; hoc tandem ſubdit: *Sed audio Nihuſium hominem eſſe quidem doctum, ſed credulum, quique in ſtudia criticès laborem nullum inſumſit. quæ affirmate ſcripta reperit, ea pene omnia pro veris habet.* quid igitur amplius Nihuſio credendum? Non diffitetur hanc deſertionem Gretſerus; nec hodie Goar.. *P. C. 3. 17. 14. In utroque progr. §. 5. & 7. diſſ. de S. Brun. p 152. ſ. edit. Arg. quam in Germ. curavit Nobil. Portner. ad Cod. 3. 14. 7. 2.*

Hinc jam V. tentata Conciliatio aliquotiens, verum illa ſemper vel repudiata, vel reſciſſa. conſul. Voſſ. Allat. M. Ant. de Dom. Caleca, R. Creygth. Omnium vero maxime procurata *præf. Euch. ad Lect. diſſ. l. §. 49. ſ. P. C. 2. 15.*

ad ſymbolum declarativam licite & ex neceſſitate factam eſſe. III. In azymo æque & fermentato poſſe euchariſtiam conſecrari. IV. eſſe purgatorium, animasque in eo juvari precibus & miſſis. V. R. P. habere primatum capitis in Eccleſiam univerſalem. (β) (hæc nim. erat Helena, de qua ſaltabant Latini.) Subleſta hæc fide, quod haud difficulter ex ipſis ſcriptoribus pontificiis erueris: multo autem magis ſubleſtam dices, ſi evolveris Hiſtoriam Conc. Flor. à Sylveſtro Sguropulo, magno Eccleſiarcha, qui ſynodo pars non vulgaris interfuit, conſcriptam, à Pontificiis hactenus, cauſas quilibet divinare poteſt, intra ſuos forulos cohercitam, nunc miro fato protractam, & editam à Viro pereruditoRob. Creygthon, Ser. R. Angl. Sacellano, quam percommode, ſtatim ut edita fuit, ad me miſit optimus & Præſtantiſſimus Vir & Evergeta meus Jo. Görlinus, Bibliopola Ulm. cui tot jam præclaros ſcriptores debeo; ex illa, inquam, hiſtoria planiſſime perſpexi, quæ Romanenſium, Sever. Binnii, Spondani, Allatii &c. fides ſit hiſtorica, quamq; viri alioquin doctiſſimi incautos fallere ſoleant.

G. præfat. Creygth. l. c.

Habitus itaque eſt conſenſus Græcorum, neutiquam abſolutus, ſed permiſſivus, pacis & concordiæ cauſa indultus; datus à Græcis preſſis, auxilii temporalis contra Turcas cupidis; damna per Latinos ingruentia metuentibus; vi & importunitate Imp. ſui; inſulſiſſimi Patriarchæ minis & beneficiorum exprobrationibus; Papæ increpationibus; alimentorum denegationibus; denique largitionibus, adactis; nec ita tamen à ſuis expoſitionibus & interpretamentis, circa omnes articulos, prorſus recedentibus. Subſcripſit quidem Literis Unionis Imperator Græcus (γ) magis de ſubſidiis, quam fide ſollicitus, *oculis cœcis, lingua muta, invito calamo*, quæ ſunt verba M. A. de Dom. ſubſcripſit ἐξ ἀνάγκης καὶ ἄκων, ut alicubi loquitur Sgurop. Marcus v. Eugenicus Epheſius, (δ) Deſpota, ἀδελφύτζικος h. e. frater Imperatoris, Stauropolenſis, Gemiſtius, G. Scholarius, Legati Iberici, uti dogmati Latino conſenſum præbere noluerunt, ita nec nomina ſubſcripſere, haud abnuente Allatio, & plenius veriusque referente Sguropulo: quicquid poſtmodum unus alterve Græculus eſuriens ſcripſerit contra; & nominatim Gennad. Scholarius in ſua apologia, in cœlum uſque evectus ab Allatio.

præfat. Creygth. Hiſt. C. Fl. p. 281. G. omnino ib. p. 282. 299. 301.

P. C. 3. 2. i. G. Spond. Turcogr. Nic. Chalchōdyl. P. C. 3. 6.

(α) All. *Exciſis jam Græcorum viribus, eorum proceres,& Imp.* P.C.3.1.1.
ipſe, remedium ſicubi eſt, ſibi procurant, & ad genua R.P. in quo ſalus corporis & animæ repoſita eſſe videbatur. (ſcil. juxta illud Jerem. maledictus &c. ſed profecto, videbatur tantum) *Regebat tum Remp. Chriſtianam ductu atque auſpicio ſuo* (fuiſſet infra majeſtatem Papæ, ſi dixiſſet, ductu ſuo, auſpicio Chriſti) *Eugen. IV. Imperator, neglecta Baſilea, Italiam præfert, nec vult ab alio, quam à proprio paſtore, in negotio tam arduo, regi.* (riſum tenete! quam perfide autem & imprudenter Imp. Baſileam neglexerit, non ſinit nos ignorare Sguropul. c.17. v.5.

(β) Neque tamen reportavit hanc Helenam. Quod ſi enim obtinuiſſet, qua ratione Græci, licet enixe inſtaret ſummus Pont. potuiſſent recuſare electionem novi Patriarchæ, Florentiæ peragendam? cur it. Imperator Epheſium, licet urgente Papa, non paſſus eſt anathemate feriri? cur ipſum potius amice fovit, & Patriarcham conſtituere voluit? Sgur. p.199. 304. Creygth. præf. L.f. Sgur. S. 10. c.12. S.11. c.2. S.12. c.2.

(γ) An etiam Patriarchæ μεγάλη ἁγιοσύνη ſubſcripſit? Negant Coreſius, Amyrutzius, & Pletho Gemiſtius apud All. Sed temere id negari ait All. cum M. Epheſius id afferat, factumque improbet: ego vero dico, & audacter dico, Epheſium id non aſſerere, neminemque præter All. aſſertionem exſculpturum eſſe. nam Joſephus Methonenſ. qui qualis fuerit homo, expoſuit Sgurop. & Creygth. nullam meretur fidem. annon autem ſtupor quidam eſt, contendere, ſubſcripſiſſe Patriarcham, & ſimul fateri, ſubſcriptionem eius inter reliquas non apparere: an evanuit? an eraſa eſt? Et quare Methonenſi plus credamus, qui concilio non interfuit, quam Amyr. & Gemiſtio quàm Sguropulo, qui interfuerunt, quorum verba omnes negantes confodiunt. Et qui ſubſcripſiſſet, cum ante procuratam ſubſcriptionem fuerit repentina morte abreptus? quod ſi Epheſio contigiſſet, pontificii plenis buccis, Baroniano more, clamarent: malum θεήλατον ob contem- P.C 3.2.1. & 2. In præf. L.f. p.347.

Beſſar. loco Chryſocuchei, & Sardium Metropolitæ, illius vivi, huius Ferrariæ mortui ſubſcripſerit.

P.C.3.2.5. (δ) All. ut auctoritatem huis viri omnem convellat, ex mendaciſſimo Methon. refert, *Epheſium, cum videret ſe ſuſtinendæ Græcorum cauſæ multo imparem, in ipſis primis congreſſibus ſatius eſſe duxiſſe, ſilentio rem peragere, quam loquendo infamia affici: ideoq; diſputationes ſubterfugientem, morbum ſimulaſſe.* Hîc ſane videtur Allat. omnem fidem ſponte voluiſſe prodigere; invitus hoc contra virum tam celebrem pronuncio, ſed veritate adactus aliter nequeo. Hoc enim effatum in ſpongiam incumbere jubent non Sgur. tan- V. Spond. A. 1438. & 1439. tum, ſed ipſi quoque ſcriptores Rom. Acta Concilii, & quis non? ne enim unicum verbum verum eſt. neque dubito Allat. ſciviſſe, Methonenſem mentitum eſſe; ſed ille nihil penſi habere voluit, quicquid dicatur, modo faciat ad ſuam cauſam utcunque aſſerendam! Epheſius quippe acerrime uſque ad finem reſtitit. Sed forſan All. cum Methonenſi excluſionem Epheſii, interpretatur ſui l.c. n. 4. ſubductionem, & diſputationum fugam. de qua Spond. narrat, *Imp. ſuis ſuaſiſſe unionem ob maiores calamitates ipſis obventuras: ac propterea contentiones ac diſp. ceſſare debere. quare duabus adhuc ſeſſionibus celebratis (quibus tamen noluit Imp. intereſſe Epheſium & Heraclienſem, quod nimis contentioſe rem agerent, ipſe vero viam unionis toto animo quæreret) magis ad audiendas novas Latinorum reſp. & doctrinæ ſuæ probationes, quam ad diſp. ineundas: poſtquam id Ioann. præclare egit, nemine Græcorum contradicente.* ubi quidem ridiculus eſt Spondan. dum ait: *Io. provincialem præclare Latinorum ſententiam confirmaſſe, nemine Græcorum contradicente.* quis enim contradiceret, ſi adverſarii excluſi, S. 4. c. 30. V. ib. p. 278. 293. ſ. 309. ſ. Not. ad S. 6. c. 9. fuerunt? Sed ita Romani victorias ubique furari ſtudent. Quin Sgur. teſtatur, 5. crucigeris omnem diſputandi & ſuffragandi facultatem ademtam; & poſtulata Latinorum ab Imp. confirmata fuiſſe, tota ſynodo Græcorum ignorante & inconſulta, niſi quod homines Papæ ſibique addictos adhibuit: ut impudentiam Papæorum non ſatis mirari liceat, qui Unionem illam πλαςοῖς λόγοις tantopere incruſtare audent.

Bell. Arcud. Caryoph. Spond. (ε) De cujus ſcriptis nondum adeo liquet, ut ex ſcriptoribus notum eſt, multum d. l. laborante Allatio, at refragante nuperrime, & tanquam commenta Pontificiorum coarguente

Creygtho-

Creygthonio: utut ſit, Gennadius certe, in ſua ad Muhamedem fidei expoſitione, nullius meminit articuli ex iis, de quibus cum pontificiis pugnatum erat. *præf. L. e. Turcogr. l. 2. p. 110. ſ.*

Nunc VI. eadem reconciliatio repulſam tulit primum à M. Epheſio, in quem All. hæc tela vibrat: *Imp. re bene geſta in concilio, & unione Eccleſiarum completa,* [complemento iſti conſimili de quo Matth. ita completa, ut Græcis ſacra peragere poſt unionem Papa non permiſerit; ita completa, ut ea Venetiis, ſine adjectione in ſymbolo, ſine mentione Papæ perfecerint; ita completa ut Græci Legatis Anglicis Bononiæ dicerent, utramque Eccleſiam ſua dogmata retinere, ex quo hi recte concluſerunt, hanc Unionem non eſſe Unionem.] *Pontifice laudante, nec non ſuppetias ferente*: modicas admodum, ægrè datis alimentis) *cum ſuis Byzantium remeat: unione cum R.E. firma ac ſtabili.* (jocatur puto, dum laudat firmitudinem & ſtabilitatem Unionis partim non approbatæ, partim ex templo diſruptæ; parum duraturā unionem ex Goare melius vocaſſet. *M. Epheſius, à malo dæmone percitus omnia denuo turbat. Marco una aderat Scholarius quidam, doctus quidem, ſed animo effero atq; inſaniente*: Hæc All. Hunc Eph. deinde ſecuti plures alii, qui in eadem contradictione perſtiterunt, quos recenſet All. cur igitur neminem ex iis, qui ſubſcripſerunt, revocaſſe facinus ſuum ſcriptitat Allatius? legat Sgur. & forſan hoc revocabit. Equidem All. querelis Epheſii occurrere anniſus eſt, ſed non tam jejunis, quam falſis reſponſionibus. Poſt hæc, Græcanicam eccleſiam idem feciſſe, non tantum fatentur A. Caucus, Chalcond. & Turcogr. ſed exprofeſſo in Hiſt. ſua Sgur. prodit, Græcos noluiſſe ſtare iis, quæ acta eſſent in Italia, nominatimque proteſtatos fuiſſe Corcyræos, Methonenſes, Eubœenſes, Conſtantinopolitanos; Imperatore etiam curam rerum ſacrarum ſusq; deq; habente. Nec admiſerunt Unionem 4 Patriarchæ Orientales ſynodice congregati, omnia acta Florentina anathemati ſubjicientes, & Metrophanem tum

c. 9. §. 16. Sgur. p. 298. 30/. 318. Sgur. S. 10. c. 17. Creyg. præf. L. m. ad Euch. p. 898. P. C. 3. 1. 1. ſt. c. 3. 1. P. C. 3. 3. 5. ſ. c. 7. §. 5 11. 12. H. C. F. p. 316. 332. 340. ſ. S. 11. c. 6. & 7. S. 12. c. 1.

Conc. 4. 5. Flor. rejecerunt Græci, aſſirmante etiam Arcudio; adeo ut nec altera A. 95. ſuperioris ſæculi, per Ruſſiæ Polonicæ epiſcopos Romæ apud Clem. VIII. tentata, ſperatum fructum tulerit; Ruſſis. Græcis privilegia ſua violente etiam in hodiernum diem tuenti-
Chron. p. 138. bus, quod non ſemel conſignavit Paul. Piaſec. Premisliens Epiſc.
443. 459. Eaque cauſa tum fuit nullius poſtea à Latinis (ita Turcogr p. 4.) miſſi auxilii, Græcis fruſtra hilaturientibus; *Papa de tarditate in Vnionis negotio conquerente, & in hoc potiſſimum curam intendente* (NB.) *ut Imp. faciat ſibi ab omnibus talem & reverentiam ac obedientiam*
P. C. 3. 4. 4. *exhiberi, quæ merito ſuæ Pontificali auctoritati debet impendi*, ita All. ex
conſ. Cornel. reſp. Eugenii. Duo hîc quæro ab Allàtio, quod ſi Græca Eccleſia
à Lap. ad 2.
Act. p. 66. Papæ hactenus fuit conſentiens, cur Patriarcham Conſt. nomini ſuo titulum œcumenici Epiſcopi præfigentem, non dehortetur, vel non parenti, fulmine ſuo dejectionem comminetur? 2. cur ſemper Latinum Hactenus creaverit Epiſcopum Conſtant. titu-
Conc. 4. 5. larem, ſi Græcus cum R. E. conſentit? Vidit hunc ictum Arcud. & nugatur aliquantum, ſed tam levi amictu hoc telum non exibit.

VII. Nemeſis Divina ob enormia peccata orientis de-
ad l. 1. Tur- cus ferro Turcico delevit. Cruſ. cauſas mutationes rerump.
cogr. p. 55. inducentes, & à politicis recenſeri ſolitas, commemorat. Sed an ideo præciſe in Pentecoſtalem feſtivitatem παρολεθρία Imperii
Bell. Gretſ. Græci incidit, quia proceſſionem Sp. S. à Filio negabant Græci?
Bzov. Corn.
à Lap. alii id quidem divinarunt Romanenſes, ſed à domeſtico Propheta re-
ad A. 1453. jecti Spondano, tum feſtum Pentecoſtes non fuiſſe, monſtran-
n. 12. te, *Deumque ullis diebus ad faciendam vindictam alligatum velle, probi-*
A. 447. n. 21. *bente.* Baron. opinatur incrementa Hiſpaniarum & Galliarum additioni ad ſymbolum hujus particulæ *Filioque* tribuendam eſſe: contra vero ſchiſmaticos orientales, ex quo προσθήκην reſpuerint, Turcico jugo premi: quaſi minus nunc Chriſtianorum eſſet ſub illo jugo, quam fuit ante: quaſi non Africa eodem jugo premere-
V. omnino tur, & omne ferme Chriſtianum nomen in ea eſſet extinctum, in
memorabil.
epicriſ. qua tamen proceſſio à Filio, ſub Magiſtro Auguſtino, fortiter fuit
Creygth. propugnata. quibus fere verbis, *in ridendis inſulſis & ordinariis* (ut
præf. l. g. 2. loquitur) *prophetiis Baronii* utitur M. A. de Dom. & n. 180. contra-
R. E. 7, 11. riũ ei occentat. Gennad. Scholar. ſive ſit verus, ſive ſuppoſititius,
n. 30.

interi—

interitus gentis ſuæ culpam imputat ſchiſmati & diviſioni à R.E. neque diverſus abit Bell. & Spond.d.l. concinit præ aliis Stevart. Juſt. Pacius, Gretſerus in Cod. p.112. edit. Paris. Gretſero autem J. Goar tum ob inſcitiam rerum Græcarum, tum quod ſæpius inſulſe Græcorum miſeriæ inſultet, os aliquoties diverberat; Goari contra, eruditione quidem impar, in capillos vicillim involat S. Wagnerecc monens, viros doctos condonationem potius, quam exagitationem ob errores mereri. at idem, o bone! à Gretſero impetrare debuiſſent, vir de lit. Gr. præclare meritus, Meurſius, cuius Lex. identidem flagellat, abſque quo tamen ſi fuiſſet Gretſ. fortaſſe cœci inſtar in multis erraſſet; necnon primus Codini editor Fr. Junius, quem indignis modis à Gretſ. exceptum fuiſſe, queritur gener, G.J. Voſſ. vicem autem Gretſero rependit R. Creygthon. Verum hi omnes fallaciam committunt à non cauſa ad cauſam. Nos potius omnes illas cauſas hîc concurrere exiſtimamus, quæ in mutationibus & everſionibus civitatum à ſagacioribus advertuntur: ne enim jam dicam, ut præpoſtere, impie, ſacrilege, ſine cura Numinis, omnia fuerint adornata, quod doctus ſane & gravis vir Sgurop. non diſſimulat: id inprimis fatale malum Nemeſin divinam armaſſe videtur, quod indigitatur veræ religionis, & pietatis neglectus, ac infrunitum cum R.E. coaleſcendi, ob ſpem ferendarum ſuppetiarum; (ad modum Judæorum nil niſi fœdus & opes Ægypti ſuſpirantium) ſtudium, quod aptiori vocabulo quam ſyncretiſmi exprimere vix poſſumus; cujus, repudiatis ab Imp. rixoſis diſputationibus, ipſiſſimam in hiſt. Sgur. habemus ideam, blandientibus & jucundis vocibus ἐναλικῶν τρόπων, συγκαταβάσεως, συγκαταθέσεως, οἰκονομίας, μεσοτήτων, conveſtitam: atque utinam medium, componendi controverſias Græci aliud non elegiſſent, neq; hodie οἱ μεσάζοντες obtruderent, quam veritatem, juxta nobile Beſſarionis ad Julianum Cardinalem, vo-

S. capp. Flor. p. 143. defeſ. præf. libb. de R. Pont. it. T. 1. l. 2. de R. P. c. 31 ſ. it. T. 2. l. 4. de Ecc. c. 18. Obſerv. in Cal. p. 570. 409. In Reviſ. Simpl. Iud. §. 53. 65. 66. Pict. Mar. Gr. n. 19. præf. Oper. de Lat. Hiſt. N. ad S. 4. c. 1. it. S. 58. c. 14. Hiſt. Sgur.

viſam ab alia aperte profitetur. Eſt iſta indiviſio prætenſa 1. confeſſione clara. Sunt enim in cogenda harmonia hodie occupatiſſimi Romanenſes; at quam vane, abſurde, falſo, ſatis arbitror eluceſcere ex iis, quæ propoſuimus. Deinde liquida conſequentia h. m. omnis cœtus notis Eccleſiæ Bellarminianis inſignitus, eſt unus idemque cum cœtu Romano catholico: Atqui cœtus Græcanicus eſt hujusmodi, ut id probatum dedit Excell. Doctor & Præſes meus. E. & amplius contra debellatum Cornæum evicit in Vale Triumph. Sed ταῦτα μὲν ἅλις: ſi opus erit, promentur plura. Tu vero ô DEUS, Bonitate Optime, Potentia Maxime, Eccleſiam noſtram orthodoxam ſub umbra alarum tuarum, ad finem uſque ſæculi protege; contra impetus adverſariorum tutam præſta, & illis ipſis saniorem mentem inſpira; Græcos denique, & alios errantes, ad antiquam & Apoſtolicam veritatem, quam nos unice profitemur, revoca. Fiat, Fiat!

In Ariſt. Recid. p. 59. ſ. p. 78. ſ.

PEREXIMIO ET PRÆCELLENTI MAGISTRO VEIEL, DISSERTATIONIS hujus ſcriptori & propugnatori, rem bene gerere!

Pacem, Orientis habet nobiſcum Eccleſia, dicunt
Queis honor occidui lex placet una Jovis.
Scilicet hæc pax eſt, qualem Florentia miris
Artibus, & vano nomine progenuit.
Scilicet hæc pax eſt, qualem Tua pagina ſcribit,
Et mox expoſitam lingua diſerta dabit.
En decus, Ulma, Tuum! ſinceræ maxima quondam
Gloria hic & vindex relligionis erit.

Ser. Amicitiæ cauſſa

Jo. Henr. Bœclerus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.